

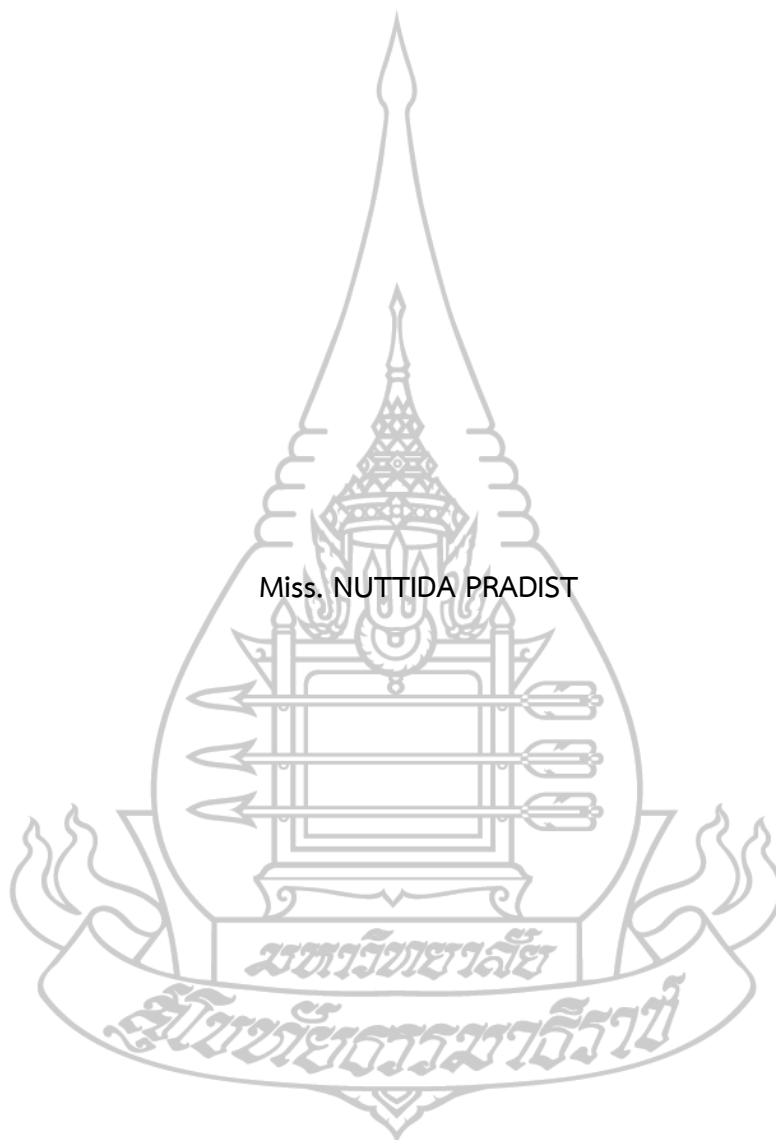
การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม”
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนรราชาทินัดดามาตุวิทยา
จังหวัดปทุมธานี

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

The Construction of Supplementary Reading Entitled “Mueang Pathum
Storytelling” for Grade 9 Students at Her Royal Highness Princess
Soamsawali School in Pathum Thani

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction
School of Educational Studies Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เล่าเรื่องเมือง
ปทุม”

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชาทินัดดา
มาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี

ชื่อและนามสกุล

นางสาวณัฐธิดา ประดิษฐ์

แขนงวิชา / วิชาเอก

หลักสูตรและการสอน

สาขาวิชา

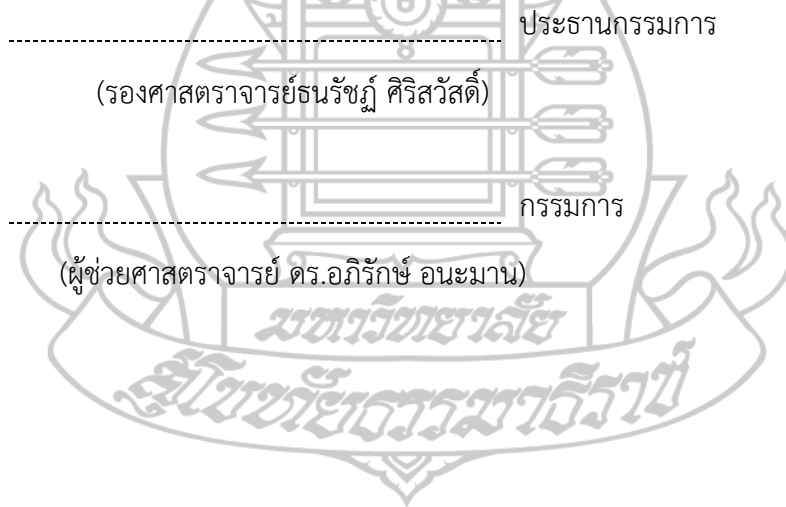
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม”
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี
ผู้ศึกษา นางสาวณัฐธิดา ประดิษฐ์ รหัสนักศึกษา 2632100976
ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ธนรัชต์ ศิริสวัสดิ์ ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี และ (2) ตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น

ผู้ให้ข้อมูลคือผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ (1) หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง เล่าเรื่องเมืองปทุม (2) แบบประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และ (3) แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนต่อหนังสือส่งเสริมการอ่าน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานีที่สร้างขึ้น เป็นสารคดีประเภทกลอนสุภาพ ประกอบด้วยเนื้อหาจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ เรื่องที่ 1 คำขวัญจังหวัดปทุมธานี เรื่องที่ 2 ที่มา...ปทุมธานี เรื่องที่ 3 ศาสนสถานคู่บ้านเมือง เรื่องที่ 4 กินข้าวแช่ เรื่องที่ 5 ตุ่มสามโคก และเรื่องที่ 6 แหล่งเรียนรู้จังหวัดปทุมธานี โดยมีภาพประกอบคำอธิบาย คำอธิบายศัพท์ กิจกรรมท้ายเล่ม และ (2) ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยผู้ทรงคุณวุฒิในภาพรวมมีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความคิดเห็นของนักเรียนต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านในภาพรวมมีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ หนังสือส่งเสริมการอ่าน จังหวัดปทุมธานี ภาษาไทย มัธยมศึกษา

Independent Study title: “The Construction of Supplementary Reading Entitled “Mueang Pathum Storytelling” for Grade 9 Students at Her Royal Highness Princess Soamsawali School in Pathum Thani”

Author: “Miss. NUTTIDA PRADIST”; ID: “2632100976”;

Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction)

Independent Study Advisor: Associate Professor Thanarat Sirisawadi; Academic year: 2023

Abstract

The purposes of this research were (1) to construct a supplementary reading entitled “Mueang Pathum Storytelling” for grade 9 students at Her Royal Highness Princess Soamsawali School in Pathum Thani province; and (2) to verify quality of the constructed supplementary reading.

The research informants consisted of three experts and 10 grade 9 students. The employed research instruments were (1) a supplementary reading entitled “Mueang Pathum Storytelling”; (2) a supplementary reading quality evaluation form for the experts, which was a 5-level rating scale; and (3) an assessment form on students’ opinions toward the supplementary reading, which was a 5-level rating scale questionnaire. Statistics employed for data analysis were the mean and standard deviation.

The research results showed that (1) the constructed supplementary reading entitled “Mueang Pathum Storytelling” for grade 9 students at Her Royal Highness Princess Soamsawali School in Pathum Thani province was a poem document that had the contents of six following stories: First Story: Motto of Pathum Thani Province; Second Story: Background of Pathum Thani Province; Third Story: Religious Places in Pathum Thani; Fourth Story: Eating “Khao Chae”; Fifth Story: Sam Khok Water Jar; and Sixth Story: Learning Resources in Pathum Thani Province; each chapter had illustrations, glossary and end-of-chapter activities; and (2) regarding results of quality verification of the constructed supplementary reading by the experts, it was found that the experts had opinions that the overall quality of the supplementary reading was appropriate at the highest level, and the students also had opinions that the overall quality of the supplementary reading was appropriate at the highest level.

Keywords : Supplementary reading, Pathum Thani province, Thai language,
Secondary education

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และติดตามผลการศึกษาค้นคว้าอย่างใกล้ชิด เสมอมา จนกระทั่งเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ อนุमान กรรมการสอบ ผู้ศึกษาฯ ซึ่งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ นางสุมลรัตน์ โยธะพล ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนน้ำพองพัฒนศึกษา รังมั่งคลาภิเษก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น นางวิภาวดี นวลพัต ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนน้ำพองพัฒนศึกษา รังมั่งคลาภิเษก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น และนายชนะชนม์ สวัสดิ์นุชาติ ครูชำนาญการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยรังสิต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์แก้ไข เสนอแนะ การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน ทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สำเร็จได้ด้วยดี

นอกจากนี้ผู้ศึกษายังได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูลจากบุคคลในจังหวัดปทุมธานีที่ให้ข้อมูล เกี่ยวกับท้องถิ่นและบุคคล ตลอดจนผู้บริหาร คณะครูที่ให้ความสนใจด้วยดีเสมอมา และนักเรียนโรงเรียน วรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี ที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามความคิดเห็น จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

หากผลการศึกษาค้นคว้ามีส่วนช่วยให้เกิดประโยชน์แก่วงการศึกษ ผู้ศึกษาขอขอบเป็นเครื่อง บูชาพระคุณของบิดามารดา ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้มีความรักความเมตตา ช่วยเหลือ และเอื้ออาทรแก่ผู้ศึกษา

นางสาวณัฐธิดา ประดิษฐ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	3
กรอบแนวคิดในการสร้างหนังสือ	3
ขอบเขตในการสร้างหนังสือ	27
นิยามศัพท์เฉพาะ	27
แนวทางในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน	28
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	30
บทที่ 2 หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง เล่าเรื่องเมืองปทุม	31
บทที่ 3 สรุปรายการศึกษ อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	89
สรุปรายการศึกษ	89
อภิปรายผล	93
ข้อเสนอแนะ	96
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	100
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	101
ข รายชื่อนักเรียนที่ร่วมประเมินหนังสือ	104
ค แบบประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ	106
ง ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ	109
จ แบบประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง	116
ฉ ผลการตรวจสอบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่าน	119
ประวัติผู้ศึกษา	126

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก เนื่องจากการอ่านเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ภาษาทุกภาษา เป็นการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ความสามารถ เป็นสื่อกลางและเครื่องมือในการแสวงหา เพิ่มพูนความรู้ การอ่านยังเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาทุกระดับ ทั้งระดับพื้นฐานและระดับสูง ผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านและมีทักษะในการอ่าน ย่อมเป็นผู้ที่สามารถใช้ภาษาในการสื่อสาร แสวงหาความรู้และการศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปปรับประยุกต์ใช้กับทักษะหรือความรู้ด้านอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี การอ่านจึงเป็นทักษะสำคัญสำหรับการเรียนรู้ และผู้อ่านทุกคนจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องฝึกฝนทักษะการอ่านเพื่อพัฒนาการสื่อสารในการดำเนินชีวิตประจำวันให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การรู้จักฝึกฝนการอ่านอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐานในการอ่านที่ดี ซึ่งจะช่วยให้เกิดความชำนาญและมีความรู้กว้างขวางขึ้นด้วย

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชดำริเนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ 46 และสัปดาห์หนังสือนานาชาติ ครั้งที่ 16 ความว่า “เรื่องส่งเสริมการอ่านหนังสือเพื่อปลูกฝังให้คนในสังคมมีความใฝ่รู้ ชอบที่จะแสวงหาความรู้จากการอ่านหนังสือดี อันเป็นเครื่องช่วยขยายโลกทัศน์ และทัศนคติให้กว้างขวาง ก่อให้เกิดปัญญา ความรอบรู้ ให้สามารถพัฒนาตน พัฒนาความคิดและจิตใจของผู้อ่าน การที่คนในสังคมเห็นความสำคัญของหนังสือ รักการอ่าน การแสวงหาความรู้ มีสติปัญญาเป็นสิ่งสำคัญ ข้อหนึ่งที่บ่งบอกความเป็นอารยะประการหนึ่ง ผู้ไม่ย่อหย่อนในการแสวงหาความรู้ เชื่อได้ว่าเป็นผู้สามารถนำความเจริญมาสู่ตนและสังคมได้ จึงควรที่ทุกภาคส่วนจะช่วยกันทุกทางที่จะรณรงค์ส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา ตลอดจนประชาชนทั่วไปรักการอ่านหนังสือ และสนับสนุนเกื้อกูลผู้ผลิตให้สามารถผลิตหนังสือที่ดี ให้คุณแก่ผู้อ่าน” (มติชนออนไลน์, 29 มี.ค. 2561)

อนึ่ง การอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะสามารถนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาได้ การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านในเด็กและเยาวชนจึงเป็นสิ่งที่ควรให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพราะเชื่อว่าจะสามารถพัฒนาให้กลายเป็นทักษะที่นำไปสู่การเรียนรู้จนเกิดศักยภาพที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ต่อในชีวิตประจำได้เป็นอย่างดี รวมถึงสามารถพัฒนาให้เยาวชนเติบโตไปเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพต่อสังคมไทยได้ในอนาคต

ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านแก่นักเรียน เพื่อให้สามารถใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความรู้ ความคิด และพัฒนาชีวิตให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

นอกจากนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษากับกระบวนการอ่านไว้ว่า การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักการอ่าน และเกิดการเรียนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 2-12) ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการยังสนับสนุนการดำเนินโครงการเพื่อสนับสนุนให้เยาวชนไทยมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่สามารถนำความรู้ไปสู่การพัฒนาศักยภาพและประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต

ในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชา-ทินัดดามาตุวิทยา ซึ่งตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน จึงศึกษาแนวคิด วิธีการ ทฤษฎี และแนวทางในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียน พบว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียน เนื่องจากหนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อสนองตอบความต้องการของเด็ก มีเนื้อหาสาระใกล้ตัว ช่วยให้ผู้อ่านได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ช่วยเพิ่มพูนความรู้ เสริมสร้างทักษะและนิสัยรักการอ่าน

หนังสือส่งเสริมการอ่าน เป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เน้นไปในทางส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่านและนิสัยรักการอ่านยิ่งขึ้น อาจเป็นหนังสือสารคดี นวนิยาย นิทานที่มีลักษณะไม่ขัดต่อวัฒนธรรม ประเพณี และศีลธรรมอันดีงาม ให้ความรู้ มีคติและมีสาระประโยชน์ (ถวัลย์ มาศจรัส และพรพต เจนสุวรรณ, 2547, น. 4) ทั้งนี้ หนังสือส่งเสริมการอ่านต้องมีรูปเล่มที่สวยงาม มีภาพประกอบจะเขียนในรูปของร้อยแก้วหรือร้อยกรองก็ได้ แต่เนื้อหาต้องไม่ขัดต่อประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของสังคม (รังสิมันต์ ฉิมรักษ์, 2550, น. 8)

เนื้อหาในหนังสือส่งเสริมอ่านก็มีความสำคัญเช่นกัน เพราะนอกจากเป็นเนื้อหาที่มีประโยชน์และส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่าน มีความสนใจ ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านแล้วนั้น ยังควรเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับท้องถิ่นของผู้อ่าน เนื่องจากจะทำให้ผู้อ่านเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง โดยในแต่ละท้องถิ่นจะมีสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นความภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่น เช่น สิ่งของ สถานที่ ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี หากผู้อ่านได้อ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของตนเอง จะทำให้ผู้อ่านเกิดความรัก ภาคภูมิใจในท้องถิ่น ทั้งนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดนิสัยรักการอ่าน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อีกด้วย ดังที่ นิสานาถ สงรักษ์ (2562) ได้สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง เปิดฟ้าอันดามัน

สวรรณฤกษ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีภูเก็ต จังหวัดภูเก็ตนั้น พบว่าเนื้อหาของหนังสือส่งเสริมการอ่านมีการกล่าวถึงวัฒนธรรม ประเพณี สถานที่สำคัญ และใช้ภาษาในการถ่ายทอดได้อย่างน่าสนใจ ทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ ภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองอีกด้วย

จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มีความน่าสนใจและควรค่าแก่การศึกษาทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม และประเพณี เพราะเป็นหนึ่งในปริณิถนของประเทศไทย มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน มีเอกลักษณ์ของจังหวัดที่มีความน่าสนใจอย่างยิ่ง ดังนั้นการให้นักเรียนได้เรียนรู้ ประวัติความเป็นมา ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม และประเพณีของจังหวัดปทุมธานี จะทำให้นักเรียนได้เข้าใจ เรียนรู้และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

ผู้ศึกษาจึงสนใจสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมราชานิตตามาศูวิทยา จังหวัดปทุมธานี โดยแต่งเป็นสารคดีร้อยกรอง ประเภทกลอนสุภาพ เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน ให้นักเรียนได้เรียนรู้ ศึกษา มีความเข้าใจและภาคภูมิใจท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมทักษะการอ่านและปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

2.1 เพื่อสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมราชานิตตามาศูวิทยา จังหวัดปทุมธานี

2.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น

3. กรอบความคิดในการสร้างหนังสือ

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน

หนังสือส่งเสริมการอ่าน เป็นสื่อในการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยที่มีความน่าสนใจ ประเภทหนึ่ง ในที่นี้จะกล่าวถึงความหมาย ความสำคัญ จุดมุ่งหมาย องค์ประกอบ ประเภทของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ลักษณะของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ดี หลักการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน และการประเมินหนังสือส่งเสริมการอ่าน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.1.1 ความหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

จินตนา ไบกาชุย (2542, น. 7) ได้ให้ความหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่านว่า หมายถึง หนังสือที่จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เน้นไปในทางส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่านและนิสัยรักการอ่านมากยิ่งขึ้น อาจเป็นหนังสือสารคดี นวนิยาย นิทาน ฯลฯ ที่มีลักษณะไม่ขัดต่อวัฒนธรรมประเพณี และศีลธรรมอันดีงามให้ความรู้ มีคติ และมีสารประโยชน์

รังสิมันต์ ฉิมรัักษ์ (2550, น. 8) ได้ให้ความหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่านว่า หมายถึง หนังสือที่เขียนมาเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน รูปแบบของหนังสือส่งเสริมการอ่าน อาจเป็นนิทานนวนิยายเรื่องสั้นหรือวรรณกรรมเยาวชนก็ได้ ทั้งนี้ต้องมีคติแง่คิดจากเรื่องรูปเล่ม ต้องสวยงาม มีภาพประกอบ อาจเขียนในรูปของร้อยแก้ว และร้อยกรองก็ได้ แต่เนื้อหาต้องไม่ขัดต่อประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของสังคม

ทัศนีย์ ศุภเมธี (2542, น. 24) กล่าวว่า การอ่าน คือ การแปลสัญลักษณ์ที่เขียนหรือพิมพ์ให้มีความหมายออกมา สัญลักษณ์ในภาษาไทย คือ คำ ข้อความ จึงเป็นเรื่องสำคัญมากในการสอนอ่าน เพื่อให้นักเรียนจะต้องเข้าใจความหมายและนำไปใช้ในการฟัง พูด และเขียนได้อย่างถูกต้อง

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2540, น. 2) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่าน หมายถึง การเสาะแสวงหาความรู้นอกเหนือจากการสอนในห้องเรียนที่ครูและตัวของผู้อ่านนั้นได้มีการจดจำในเรื่องราวที่อ่านและนำมาคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ออกมาตามความเข้าใจของผู้อ่าน ถ้าพิจารณาในลักษณะของกระบวนการ การอ่านคือลำดับขั้นที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจความหมายของกลุ่มคำ ประโยค ข้อความและเรื่องราวของสารที่ผู้อ่านสามารถบอกความหมายได้ แต่ถ้าพิจารณาในลักษณะของกระบวนการที่ซับซ้อน และเกี่ยวข้องกันองค์ประกอบหลายอย่างได้แก่ จิตวิทยาพัฒนาการ ภาษาศาสตร์ จิตวิทยาการศึกษา และวิชาการศึกษาส่วนที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาพัฒนาการนั้น หมายความว่า ครูสอนอ่านจะต้องเข้าใจหลักจิตวิทยา

ลาวิณย์ สังข์พันธานนท์ (2549, น. 12) ได้ให้ความหมายการอ่านไว้ว่า การอ่าน เป็นกระบวนการในการค้นหาความหมายและความเข้าใจสัญลักษณ์ ทั้งสัญลักษณ์ที่เขียนเป็นตัวอักษร และสัญลักษณ์อื่น ๆ ที่เป็นสื่อแทนความคิด รูปภาพ เครื่องหมาย ฯลฯ โดยกระบวนการค้นหา ความหมายและความเข้าใจเป็นการผสมทักษะหลายด้านเข้าด้วยกันและประเมินค่าเพื่อนำไปสู่องค์ความรู้และนำไปใช้ประโยชน์ได้

กูตแมน (Goodman, 1970, p. 5-11) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่าน เป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน เกี่ยวกับการแสดงปฏิกริยาร่วมกันระหว่างความคิดและภาษา เนื่องจากผู้อ่านจะต้องพยายามสร้างความหมายขึ้นจากตัวอักษร การอ่านจึงเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความคิดอยู่ตลอดเวลา ผู้อ่านจะต้องอาศัยการพินิจ พิจารณาส่งที่ปรากฏอยู่ในข้อความที่อ่าน เพื่อให้เป็นเครื่องช่วยในการเลือกความหมายที่เหมาะสมที่สุดจากเนื้อความที่อ่าน

จากความหมายที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน หมายถึง หนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อสนองตอบความต้องการของเด็ก มีเนื้อหาสาระใกล้ตัว โดยเนื้อหานั้นจะต้องไม่ขัดต่อ ประเพณี วัฒนธรรม และศีลธรรม ช่วยให้ผู้อ่านได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ช่วยเพิ่มพูนความรู้ เสริมสร้างทักษะและนิสัยรักการอ่าน

3.1.2 ความสำคัญของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้
จินตนา ไบกาชุยี (2537, น. 27-28) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ ดังนี้

- 1) ช่วยให้เด็กได้รับความบันเทิง สนุกสนานเพลิดเพลิน สนองความต้องการของวัยเด็ก
- 2) ช่วยสร้างความคิด ค่านิยมและความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
- 3) ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษาของเด็กให้เจริญตามวัย
- 4) ช่วยปลูกฝังคุณธรรม เจตคติ และแบบอย่างอันพึงปรารถนาให้เกิดแก่เด็ก

5) ช่วยให้เด็กรู้จักหนังสือ อ่านหนังสือเป็น อ่านหนังสือเก่ง เกิดนิสัยรักการอ่าน และนิสัยรักการอ่านดำรงอยู่ตลอดไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่เด็กในอนาคต ในแง่ที่รู้จักการใช้การอ่านเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้

- 6) ช่วยทดแทนความรู้สึที่เด็กขาดหายไป
  - 7) ช่วยให้เด็กอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัย
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551, น. 2) กล่าวว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน นับว่ามีความสำคัญต่อผู้เรียนอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีจิตสาธารณะ มุ่งทำประโยชน์ สร้างสิ่งดีงามและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านมีความสำคัญสำหรับเด็กเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการส่งเสริมให้มีนิสัยรักการอ่าน ฝึกการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง พัฒนาการใช้ภาษา ฝึกให้เลือกอ่านหนังสือตามความสนใจ และยังเป็นกรรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

3.1.3 จุดมุ่งหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้
จินตนา ไบกาชุยี (2542, น. 8 - 9) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กไว้ โดยสรุปดังนี้

เด็ก

- 1) ช่วยให้เด็กได้รับความบันเทิง สนุกสนานเพลิดเพลิน สนองความต้องการของวัย
- 2) ช่วยสร้างความคิดคำนึงและความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
- 3) ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษาของเด็กให้เจริญงอกงาม
- 4) ช่วยปลูกฝังคุณธรรม เจตคติ และแบบอย่างอันน่าพึงปรารถนาให้บังเกิดแก่เด็ก
- 5) ช่วยให้เด็กรู้จักเลือกอ่านหนังสือ และเกิดนิสัยรักการอ่าน
- 6) ช่วยทดแทนความรู้สึกของเด็กที่ขาดหายไป เช่น ขาดความรัก ความว่าเหว มีปมด้อยหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ จะช่วยลอบประโลมจิตใจของเด็กและเป็นเพื่อนกับเด็กได้ดี
- 7) ช่วยให้เด็กอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัย เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดหันไปอ่านและสนใจเรื่องของผู้ใหญ่เร็วกว่าวัยอันจะเป็นสิ่งชักนำให้เด็กประพฤตินในสิ่งที่ไม่สมควร

ดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ของนักเรียน
  - 2) เพื่อใช้ประกอบการสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
  - 3) เพื่อเสริมการอ่านและปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน
  - 4) เพื่อสนองความต้องการและความสนใจของเด็กหลาย ๆ ด้าน
- จักรภัทร พงศ์ภัทระ (2546, น. 125) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

การอ่าน ดังนี้

- 1) เสริมการเรียนรู้การนำเรื่องราวในท้องถิ่นมาจัดระบบระเบียบด้วยเนื้อหาสาระ
- 2) ปัญญาแตกฉานเพิ่มความรู้มากยิ่งขึ้น ได้ความรู้ความเป็นมาของสิ่งที่มีอยู่
- 3) มีเจตนาแจ่มชัด เป็นหนังสือที่เกี่ยวกับความรู้ในท้องถิ่นตนไว้เรียนรู้ศึกษา
- 4) ขจัดความไม่เข้าใจการศึกษาค้นคว้า และเขียนไว้เป็นหนังสือจะช่วยทำให้เกิดความเข้าใจและความเป็นมาและเป็นไปมากยิ่งขึ้น เพราะหนังสือจะให้คำอธิบายลำดับขั้นตอนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนอย่างเหมาะสมเพื่อขจัดความไม่เข้าใจต่าง ๆ ให้หมดสิ้นไป
- 5) กระตุ้นให้ใฝ่ศึกษา เพราะสื่อการเรียนรู้ประเภทหนังสือส่งเสริม เป็นสื่อหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้สนใจสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองได้

จากการศึกษาจุดมุ่งหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่าน สรุปได้ว่า การจัดทำหนังสือขึ้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการอ่าน มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และช่วยให้มีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น

3.1.4 องค์ประกอบของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

รังสิมันต์ ฉิมรักษ์ (2550, น. 11–14) กล่าวถึงองค์ประกอบของการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านว่า การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ดีจะต้องมีองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) แนวคิดของเรื่อง เป็นประเด็นหลักของเรื่อง เช่น จะเขียนในด้านความกล้าหาญ ความกตัญญู ความรัก ความเสียสละ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การต่อต้านยาเสพติด ความเมตตา กรุณา ความสามัคคี การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม เป็นต้น โดยตั้งเป้าหมายหลักเอาไว้ว่าจะนำเสนอปัญหาอย่างไร และแก้ปัญหาอย่างไร

2) โครงเรื่อง หมายถึง เรื่องที่ผู้เขียนแต่งขึ้นให้เป็นเรื่องราวโดยยึดเอาแก่นของเรื่องเป็นหลักในการสร้างโครงเรื่องเพื่อให้สอดคล้องกัน เป็นเอกภาพในการสร้างโครงเรื่องผู้เขียนต้องเสนอปัญหาและวิธีแก้ปัญหาโดยใช้ตัวละครทำหน้าที่ดำเนินเรื่อง

3) ฉาก คือ สถานที่ที่ผู้เขียนสร้างขึ้นในเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านมองเห็นภาพและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามท้องเรื่อง เป็นสถานที่ที่ตัวละครแต่ละตัวได้แสดงบทบาทของตน ฉากนับเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของเรื่อง การสร้างฉากต้องกลมกลืนกับเนื้อเรื่องและตัวละคร

4) บทสนทนา คือ คำพูดโต้ตอบระหว่างตัวละครในเรื่องเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เนื้อเรื่องสมบูรณ์ บทสนทนาที่ดีต้องกระชับ ตรงเป้า ทำให้ผู้อ่านรู้เรื่องราวของเรื่องจากบทสนทนาได้ด้วย

5) การเปิดเรื่อง คือ การเริ่มต้นฉากแรกของเรื่องเพื่อเร้าให้ผู้อ่านติดตามเรื่องที่เขียนต่อไป หากเปิดเรื่องดียอมทำให้ผู้อ่านอยากจะทำในฉากต่อไป

6) การดำเนินเรื่อง คือ การกำหนดให้ตัวละครแสดงบทบาทของตนไปตามเรื่องราวที่กำหนดให้ที่ละบท ทีละตอนเพื่อบอกเรื่องราวแก่ผู้อ่าน

7) การปิดเรื่อง คือ การคลายปมปัญหาข้อสงสัยทั้งหมดหรือจะทิ้งข้อสงสัยนั้นให้ผู้อ่านคิดต่อไปก็ได้

8) ท่วงทำนองการเขียน คือ ลีลาการใช้ถ้อยคำ สำนวน แสดงออกถึงเจตคติ ความคิด ความชัดเจนชีวิต ซึ่งมีทั้งการเขียนแบบเรียบ ๆ กระชับรัดกุม เขียนแบบเข้มข้น การเขียนแบบมีความประจักษ์ภาพ เขียนแบบสละสลวย และการเขียนแบบสูงส่ง ใช้ศัพท์สูงแผ่างแนวคิดปรัชญาลึกซึ้ง

9) ตัวละคร ทำหน้าที่สื่ออารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน ซึ่งควรมีตัวหลัก ๆ อยู่สามตัว คือ ตัวเอก ตัวขัดแย้ง และตัวประกอบ

10) คติจากเรื่อง ควรมีเพียงอย่างเดียวไม่ซับซ้อน เพื่อจะให้เห็นสาระตามแนวคิดของเรื่อง

11) สำนวนภาษา การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านสามารถใช้ได้ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง โดยการเขียนควรคำนึงถึงวัยของเด็กเป็นสำคัญ สำนวนจะต้องไพเราะสละสลวยใช้คำง่าย เข้าใจง่าย

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 ก, น. 3-4) กล่าวถึง องค์ประกอบของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ว่ามีองค์ประกอบหลัก 3 ประการ คือ

1) ปก เป็นส่วนแรกที่สุดของเล่ม ทำหน้าที่ควบคุมรูปเล่ม และนำไปสู่เนื้อหาภายในเล่ม ดังนั้น ปกจึงมีความสำคัญทั้งในด้านความคงทน งดงาม และความมีเสน่ห์เร้าใจ ปกหนังสือทั่วไปจึงมักใช้กระดาษที่แข็งและหนากว่าเนื้อหาภายในเล่ม นอกจากนี้ยังมีภาพที่น่าสนใจ ชักชวนให้ติดตามเรื่องราวภายในเล่ม รวมทั้งชื่อหนังสือและชื่อผู้เขียนเรื่องด้วย

2) เนื้อหา เป็นส่วนหลักของการนำเสนอเนื้อหา โดยใช้ตัวอักษรชนิดต่าง ๆ ที่อ่านง่าย ชัดเจน มีความต่อเนื่องกันไปตั้งแต่ต้นจนจบเนื้อหาในหนังสือทุกเล่ม ควรเขียนถูกต้อง มีการจัดย่อหน้า และวรรคตอนอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังอาจใช้ขนาดและแบบของตัวอักษรช่วยเน้นให้การอ่านเป็นไปอย่างสนุกสนานเพลิดเพลินมากขึ้น ซึ่งในส่วนของเนื้อหาประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ ดังนี้

2.1) ส่วนนำเรื่อง หรือบทนำเรื่อง คือ ข้อความที่ผู้เขียนเสนอไว้ในย่อหน้าแรก มีลักษณะการเรียนเป็นการเปิดเรื่อง เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน

2.2) ส่วนเนื้อเรื่อง อาจจะสั้นหรือยาวขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระตามจุดมุ่งหมายของผู้เขียน ที่สำคัญคือ ส่วนเนื้อเรื่องต้องให้สารประโยชน์ครบถ้วนตามจุดมุ่งหมายของผู้เขียน และการนำเสนอควรมีลักษณะที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจ และเข้าถึงสารประโยชน์ของเรื่องได้เป็นอย่างดี

2.3) ส่วนสรุปเรื่อง คือ ข้อความส่วนสุดท้ายของเรื่อง เป็นข้อความที่เขียนปิดเรื่อง ภายหลังจากที่ได้กล่าวเนื้อเรื่องครบทุกเรื่องแล้ว โดยอาจเขียนสรุปประมวลสาระสำคัญของเรื่อง หรืออาจเขียนกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความคิดที่กว้างขวางออกไป

3) ภาพประกอบ เป็นส่วนเสริมให้การนำเสนอเนื้อหาสาระสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ภาพประกอบไม่เพียงแต่ช่วยให้เรื่องราวที่น่าสนใจชัดเจนครบถ้วน ยังทำหน้าที่ตกแต่งให้หนังสืองดงาม เพิ่มความสบายตาสบายใจในการอ่านหนังสือด้วย

จากที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน ต้องมีแนวคิดของเรื่อง โครงเรื่อง ฉาก บทสนทนา การเปิดเรื่อง ท่วงทำนอง การเขียนตัวละคร คติจากเรื่องสำนวน ภาษา เป็นเรื่องขนาดสั้น และต้องเขียนตามความสนใจของคนแต่ละวัย

3.1.5 ประเภทของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงประเภทของหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 ก, น. 12) และสุวิทย์ มูลคำ (2549, น. 496) จำแนกประเภทของหนังสือส่งเสริมการอ่านตามจุดมุ่งหมายในการเขียนไว้สอดคล้องกัน สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ประเภทสารคดีเป็นหนังสือส่งเสริมการอ่านที่เขียนขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านได้รับความรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการคิดเป็นสำคัญ เนื้อหาสาระอาจจะเป็นความรู้เกี่ยวกับวิชาการในสาขาต่างๆ เช่น ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ บุคคล เหตุการณ์ สถานที่ เนื้อหาความรู้จะต้องมีความถูกต้อง ใช้ภาษาตาม

หลักการใช้ภาษาไทย ตรงไปตรงมา และกะทัดรัด เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายและได้รับความรู้ตามความเป็นจริง หนังสือส่งเสริมการอ่านประเภทสารคดีสำหรับเด็ก คือการนำเสนอความรู้ในเนื้อหาวิชาหรือเรื่องราวในสังคมมาเรียบเรียงเป็นความเรียงให้มีความง่ายเหมาะสมกับเด็ก ซึ่งการเขียนที่เหมาะสมสำหรับหนังสือส่งเสริมการอ่าน ควรเขียนในรูปแบบความเรียงมากที่สุด ดังนั้น การใช้แนวการเขียนความเรียงจึงเหมาะสมสำหรับหนังสือที่มุ่งให้ความรู้และความคิดเป็นอย่างมาก

2) ประเภทบันเทิงคดี เป็นหนังสือส่งเสริมการอ่านที่เขียนขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นสำคัญ เนื้อหาสาระเป็นเรื่องราวที่ผู้แต่งสมมติขึ้น ไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นจริง มีการสมมติตัวละคร เหตุการณ์ สถานที่ เวลา เมื่อผู้อ่านได้อ่านมักจะสร้างจินตนาการตามไปด้วย อาจเป็นเรื่องตลกขบขัน ตื่นเต้น ผจญภัย หนังสือส่งเสริมการอ่านประเภทบันเทิงคดีสำหรับเด็ก อาจเขียนได้หลายแนว เช่น นิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย เรื่องแปล การ์ตูน เป็นต้น

3) ประเภทร้อยกรอง ทั้งหนังสือส่งเสริมการอ่านประเภทบันเทิงคดีและสารคดีสามารถนำมาแต่งด้วยบทร้อยกรองเป็นเรื่องราวได้ และนอกจากจะแต่งเป็นร้อยกรองเชิงบันเทิงคดี และสารคดีแล้ว ร้อยกรองสำหรับเด็กอาจแต่งขึ้นเพื่อมุ่งให้เด็กได้รับความไพเราะในการอ่าน สนุกสนาน และปลูกฝังนิสัยรักการอ่านได้ เช่น เพลงปลอบเด็ก เพลงกล่อมเด็ก เพลงประกอบการเล่น ปริศนาคำทาย บทกลอนสอนใจ เป็นต้น

นพวรรณ ศิริเวชกุล (2546, น. 10) กล่าวว่า หนังสือสำหรับเด็กถูกแบ่งออกเป็นสองประเภทใหญ่ ๆ คือ บันเทิงคดีและสารคดี ซึ่งเป็นการแบ่งอย่างกว้าง ๆ ตามจุดประสงค์ของผู้เขียน แต่หากพิจารณาให้ละเอียดไปตามอายุของผู้เขียนแล้ว ประเภทของหนังสือนี้จะมี ความแตกต่างกันในเรื่องของเนื้อหาภาษา และการนำเสนอที่มีระดับความซับซ้อนของเรื่อง จึงมีการแบ่งประเภทหนังสือสำหรับเด็กไว้หลายลักษณะด้วยกัน โดยยึดวิธีการเขียนหรือรูปแบบของหนังสือและวัยของเด็กเป็นหลัก และหากยึดตามหลักการนี้จะแบ่งหนังสือสำหรับเด็กได้ 3 ประเภท คือ

1) หนังสือบันเทิงคดี เป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เขียนได้ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ซึ่งสามารถแบ่งได้อีกหลายรูปแบบ เช่น นิทาน นิยาย เรื่องสั้น เรื่องแปลการ์ตูน เป็นต้น

2) หนังสือสารคดี เป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนในเรื่องต่าง ๆ รอบตัว แบ่งออกเป็นสารคดีทั่วไป สารคดีชีวประวัติ สารคดีท่องเที่ยว เป็นต้น

3) หนังสือผ้า เป็นหนังสือที่ใช้รูปภาพเป็นสื่อในการเรียนรู้ ซึ่งจัดทำขึ้นสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนจนถึงระดับประถมศึกษาตอนต้นที่ยังไม่สามารถอ่านคำถามมาก ๆ ได้

กล่าวโดยสรุป ประเภทของหนังสือส่งเสริมการอ่านส่วนใหญ่เป็นหนังสือที่มุ่งเสนอความรู้ ความคิดรอบยอด หลักการ และทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (Information Books) มักจะ

นำเสนอเนื้อหา ในรูปแบบอธิบายความหมายมากกว่ารูปแบบอื่น และโดยทั่วไปแล้ว หนังสือเล่มหนึ่งมักจะเสนอเนื้อหามากกว่ารูปแบบเดียว

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาเลือกสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านประเภทร้อยกรอง ที่แต่งเป็นกลอนสุภาพโดยเสนอเนื้อหาในรูปแบบสารคดี เพื่อให้ผู้อ่านได้ความรู้ทั้งเนื้อหาสาระของจังหวัดปทุมธานี พร้อมทั้งได้รับความไพเราะ เพลิดเพลินจากการอ่าน อีกทั้งยังปลูกฝังนิสัยรักการอ่านอีกด้วย

3.1.6 ลักษณะของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ดี

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

สมพร จารุณัญญ (2540, น. 5-8) ได้เสนอลักษณะที่สำคัญของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

1) การส่งเสริมความรู้ หนังสือส่งเสริมการอ่านควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ หรือ ทักษะความคิดรวบยอด และหลักการหรือทฤษฎีเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน ในการดำรงชีวิต การศึกษาหาความรู้ รวมทั้งก่อให้เกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาการในด้านต่าง ๆ

2) ส่งเสริมสติปัญญา หนังสือส่งเสริมการอ่านควรส่งเสริมหรือเปิดโอกาสให้ผู้อ่าน พัฒนาทักษะในการสังเกต ตีความ เปรียบเทียบ ใช้เหตุใช้ผล จำแนกแจกแจงประเมินค่า ตลอดจนสามารถ นาคความรู้และทักษะเหล่านั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาดังกล่าว

3) ส่งเสริมเจตคติที่เหมาะสม หนังสือส่งเสริมการอ่านนอกจากเนื้อหาสาระที่เป็น ความรู้ และส่งเสริมสติปัญญาแล้วยังควรสอดแทรกแนวคิดที่ช่วยให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจเรื่องราวได้ กล่าวคือ ใช้ภาษาที่ถูกต้องและพอเหมาะแก่ความรู้และประสบการณ์

4) ส่งเสริมความเข้าใจ หนังสือส่งเสริมการอ่านควรเสนอเนื้อหาสาระในลักษณะที่ ส่งเสริมให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจเรื่องราวได้ กล่าวคือ ใช้ภาษาที่ถูกต้องและพอเหมาะแก่ความรู้และ ประสบการณ์ทางการใช้ภาษาของผู้อ่าน เสนอเนื้อหาตามลำดับขั้นตอนของความรู้ (Content Structure) และพัฒนาสติปัญญาของผู้อ่านให้ตัวอย่างที่เหมาะสม ตลอดจนใช้เทคนิควิธี หรือเรื่องส่งเสริม ความเข้าใจอื่น ๆ (Organizational Aids) เช่น ภาพประกอบ แผนภูมิตารางคำถาม และอภิธานศัพท์ เป็นต้น

5) ส่งเสริมหาความรู้ด้วยตนเอง หนังสือส่งเสริมการอ่านควรมีลักษณะที่กระตุ้นให้ ผู้อ่านเกิดความสนใจและกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง กล่าวคือ ผู้เขียนควรพิจารณา เสนอ เรื่องราวที่เด็กแต่ละวัย เน้นให้ความสำคัญและประโยชน์ของเรื่องราวที่เสนอซึ่งสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้เรียน สอดแทรกคำถามย่อยต่าง ๆ ตลอดจนเสนอแนะหนังสืออื่น ๆ ที่ผู้อ่านอาจจะไปศึกษาให้กว้างขวางลึกซึ้ง ตามความสนใจ

สนม ครุฑเมือง (2550, น. 123) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสือส่งเสริมการอ่าน สามารถสรุป ได้ดังนี้

1) มีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมการอ่านและสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก

- 2) เนื้อหาสาระของหนังสือไม่ขัดต่อประเพณี วัฒนธรรม และศีลธรรมอันดีงาม
  - 3) รูปแบบงานเขียนอาจเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรองส่งเสริมความรู้ ความคิด
ปรัชญาในการดำเนินชีวิต และสร้างความบันเทิง
  - 4) เนื้อหาสาระในหนังสือช่วยสนับสนุนในรายวิชาที่เรียนหรือครูผู้สอนอาจใช้
ประกอบการจัดการเรียนรู้
  - 5) มีเนื้อหาสาระที่ดี มีภาพประกอบที่ทำให้เรื่องราวน่าสนใจ สนุกสนาน
  - 6) เค้าโครงเรื่องไม่ซับซ้อนอาจเน้นบทบาทของตัวละครมากกว่าความนึกคิด
  - 7) เรื่องราวในหนังสือสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม
- จินตนา ไบกาชุยี (2542, น. 10-19) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน สรุปได้ดังนี้

- 1) เนื้อหาไม่มีวัตถุประสงค์และแก่นเรื่องบ่งบอกชัดเจน วัตถุประสงค์ หรือแก่นเรื่อง
หรือแนวคิดที่ชัดเจนแต่เพียงเรื่องเดียว ไม่ควรมีหลายเรื่องเพราะจะทำให้ผู้อ่านสับสน ยิ่งถ้าเป็นหนังสือ
ภาพสำหรับผู้อ่านวัยก่อนเรียนจนถึงประถมศึกษาตั้งแต่อายุ 3-11 ขวบ ที่ยังมีความสนใจ ความสามารถ
และความอดทนในการอ่านน้อยยิ่งต้องการเรื่องที่ชัดเจน ไม่สับสน
- 2) เนื้อหาต้องมีความหมายง่ายเหมาะสมกับวัย การเลือกเนื้อหาต้องพิจารณา
ให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความสนใจในการอ่านของผู้อ่าน เนื้อหาควรสนุกสนานเพลิดเพลิน ไม่
มีบทบรรยายมาก มีเรื่องราวแสดงความเคลื่อนไหวของตัวละคร มีการดำเนินเรื่องของตัวละครอย่างรวดเร็ว
ใช้ตัวละครที่เหมาะสม ไม่มีตัวละครมาก
- 3) รูปแบบการเสนอเนื้อหาหรือแนวการเขียนเนื้อหาหลายประเภท ควรเลือกให้
เหมาะสมกับประเภทของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของหนังสือ เมื่อเลือกใช้ประเภทใดจะต้องใช้อย่างถูกต้อง
ตามรูปแบบ ไม่ปะปนจนสับสน และขาดความกลมกลืนกัน ส่วนหลักการเขียนให้เขียนให้ผู้อ่านซึ่งเป็นเด็ก
สามารถอ่านเข้าใจง่ายและรู้เรื่องที่สุด ใช้กลวิธีการเขียน การดำเนินเรื่องที่ไม่น่าซับซ้อน
- 4) มีรูปภาพประกอบ ส่วนสำคัญหนังสือเด็กจะต้องมีภาพประกอบ เสมอ สัดส่วน
ของภาพกับเนื้อเรื่องขึ้นอยู่กับวัยของเด็กผู้อ่าน เด็กอายุน้อย ภาพต้องมีมาก เด็กอายุมาก ภาพมีน้อยลง
ประเภทของภาพมีความเหมาะสมกับเนื้อหาของหนังสือประเภทนั้น ๆ ภาพนั้นจะต้องชัดเจน ไม่มีดมัว หรือ
มีรายละเอียดมาก
- 5) ภาษาและสำนวนภาษาที่ใช้ ต้องใช้คำง่ายเหมาะสมกับเนื้อหาใช้ประโยคสั้น
กระชับ หลีกเลียงคำศัพท์ยาก ๆ หรือคำศัพท์ทางวิชาการต่าง ๆ ใช้ประโยคสั้น ๆ สละสลวย กะทัดรัด และ
เหมาะสมกับวัย
- 6) ขนาดตัวอักษร อ่านง่ายและชัดเจน การเลือกขนาดตัวอักษรขึ้นอยู่กับปริมาณ
เนื้อหาของเรื่องหรือความยาวของเรื่องรูปเล่มหนังสือและวัยของผู้อ่าน

จากข้อความดังกล่าว สรุปได้ว่า ลักษณะของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ดีนั้น ต้องมีเนื้อหาสาระตรงกับความสนใจของผู้อ่าน เนื้อหาให้ความรู้แตกต่างจากหนังสือเรียนทั่วไป ให้ความเพลิดเพลินในการอ่าน เหมาะสมกับวัย ขนาดของเรื่องไม่สั้นหรือยาวเกินไป มีการจัดพิมพ์และการจัดรูปเล่มที่ดี มีภาพประกอบและชื่อเรื่องที่สอดคล้องกัน และดึงดูดความสนใจได้ดี นอกจากนี้ ตัวอักษรที่ใช้ควรเหมาะสมกับผู้อ่านแต่ละวัย

3.1.7 หลักการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงหลักการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

มาลินี ฝิโลประการ (2540, น. 9-13) ได้กล่าวถึงรูปเล่มและการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน สรุปได้ดังนี้

1) ขนาดรูปเล่มหนังสือ การพิมพ์หนังสือให้ได้ราคาประหยัด ต้องกำหนดขนาดของเล่มให้พอดีกับกระดาษที่ใช้พิมพ์โดยไม่ต้องตัดเศษทิ้ง เช่น 21 x 29.5 เซนติเมตร หรือขนาด A4 การกำหนดว่าจะใช้ขนาดใดต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมของผู้ใช้ตลอดจนความเหมาะสมของลักษณะวิชาด้วย

2) ความหนาของหนังสือ ประมาณจากขอบเขตเนื้อหาวิชานั้น ๆ โดยวิเคราะห์จากเนื้อหารายวิชาและจุดประสงค์ของหลักสูตร

3) กระดาษที่ใช้พิมพ์ ควรพิจารณาใช้กระดาษที่มีคุณภาพพอสมควร เช่น กระดาษปอนด์ ซึ่งเป็นกระดาษเนื้อดีสีขาวเก็บไว้ได้นานไม่กรอบง่าย และไม่เปลี่ยนสี

4) การทำเล่ม หนังสือปกอ่อนนิยมทำได้ 3 วิธี คือ

4.1) วิธีเย็บอกหรือเย็บกลางใช้สำหรับหนังสือที่หนาไม่เกิน 100 หน้า

4.2) วิธีเย็บสันหรือสันไสกาว คือ การนำหนังสือที่เย็บเป็นยก ๆ มาวางซ้อนเรียงลำดับให้ถูกต้อง แล้วเย็บติดกันด้วยเชือก หรือลวด แล้วจึงทากาวที่สัน ปิดปก ส่วนการไสสันทากาว คือ การนำหนังสือที่พิมพ์เป็นยก ๆ มาวางซ้อนเรียงลำดับให้ถูกต้องแล้วนำมาไสสันด้วยเครื่อง ซึ่งจะทากาวและปิดสันหนังสือไปในตัว วิธีนี้จะสามารถเปิดหนังสือออกได้มากกว่าวิธีเย็บสัน

4.3) วิธีเย็บถี่ เป็นวิธีอื่น ๆ เพราะต้องเย็บหนังสือแต่ละยกด้วยเชือก แล้วนำมาวางเรียงกันตามลำดับ อัดติดกันด้วยก๊อปปี้อัด แล้วจึงปิดปก

สุวิทย์ มูลคำ (2549, น. 495) ได้เสนอหลักการที่ควรพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน สามารถสรุปได้ดังนี้

1) รูปแบบหรือโครงสร้างของหนังสือส่งเสริมการอ่านจะต้องสื่อเนื้อหาสาระและความคิด ไปยังผู้อ่านได้อย่างตรงประเด็นและชัดเจน

2) เนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือส่งเสริมการอ่านต้องมีการเรียบเรียงและนำเสนอเนื้อหา ที่สอดคล้องสัมพันธ์กับจุดประสงค์ที่ผู้เขียนต้องการ

3) ต้องมีการพิจารณาว่าการเชื่อมโยงความคิดหนึ่งเข้ากับอีกความคิดหนึ่งหรือจากความคิดย่อยขยายไปสู่ความคิดหลักของเรื่อง ในลักษณะที่ทำให้ผู้อ่านบรรลุจุดหมายของผู้เรียนได้

4) ความคิดหรือข้อความที่สำคัญควรมีการนำเสนอไว้เป็นประโยคแรกหรือประโยคสุดท้ายของย่อหน้า หรือนำเสนอเนื้อหาส่วนที่สำคัญนั้นในปริมาณมากกว่าส่วนอื่น ๆ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถ เข้าใจความหมายหรือจับประเด็นสำคัญของเรื่องได้ถูกต้อง

5) ก่อนที่ผู้เขียนจะลงมือเขียนควรกำหนดล่วงหน้าว่าผู้อ่านจัดอยู่ในกลุ่มใด มีความรู้ และสติปัญญาอยู่ในระดับใด แล้วจึงกำหนดจุดประสงค์ของหนังสือ เนื้อหาสาระ รูปแบบการเขียน ตลอดจนเทคนิควิธีการเขียนของหนังสือ

ริงส์มันต์ ฉิมรักษ์ (2550, น. 25-29) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

1) จัดพิมพ์ต้นฉบับ มีข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดพิมพ์ต้นฉบับ คือ

1.1) พิมพ์วรรคตอน และคำถูกต้องตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

1.2) ไม่มีการฉีกคำระหว่างบรรทัด

1.3) เนื้อเรื่องควรพิมพ์ไว้ส่วนล่างของกระดาษ แต่ไม่เสมอไป

1.4) ตัวพิมพ์ควรเป็นตัวมาตรฐาน

1.5) ก่อนพิมพ์ต้องตั้งค่าน้ำกระดาษ (บน/ล่าง/หน้า/หลัง) ให้ได้มาตรฐานเพื่อความสวยงามของต้นฉบับที่พิมพ์และการเข้าเล่มด้วย ทั้งนี้การตั้งค่าน้ำกระดาษ คำนึงถึงรูปเล่ม ขนาดของเล่ม ตลอดจนการพิมพ์หน้าเดียวหรือสองหน้าด้วย

1.6) ขนาดตัวหนังสือที่ใช้

1.7) เนื้อที่กระดาษด้านบนที่ว่างอยู่ เว้นไว้สำหรับวาดภาพประกอบ

2) ถ่ายต้นฉบับออกจากคอมพิวเตอร์ เมื่อนำต้นฉบับเรื่องออกจากคอมพิวเตอร์ กระดาษจะมีอยู่ 2 ส่วน คือ

2.1) ส่วนบน จะเป็นเนื้อที่ว่างซึ่งเป็นเนื้อที่ส่วนมาก

2.2) ส่วนล่าง เป็นเนื้อเรื่องซึ่งเป็นเนื้อที่ส่วนน้อย ตามสัดส่วนของเด็กแต่ละวัย

ตรวจทานต้นฉบับที่ถ่ายออกจากคอมพิวเตอร์อีกครั้งหนึ่งว่ามีข้อบกพร่องหรือไม่ เช่น คำผิด ฉีกคำ ฯลฯ หากผิดพลาดให้รีบแก้ไข ถ้าถูกต้องแล้วเตรียมนำไปวาดภาพประกอบต่อไป

3) วาดภาพประกอบ การวาดภาพประกอบมีแนวปฏิบัติอยู่ 2 ชั้น ตอน คือ

3.1) วาดภาพประกอบด้วยตนเอง

3.2) ให้ช่างศิลป์วาดภาพประกอบให้ หากเลือกแนวปฏิบัติที่ 2 ต้องเขียนข้อความกำกับไว้ให้ชัดเจนว่าในหน้านั้น ๆ เราต้องการภาพอย่างไร เพื่อให้ภาพกับเนื้อเรื่องมีความสัมพันธ์กัน

4) ระบายสีภาพ

4.1) ตรวจสอบภาพประกอบแต่ละหน้าว่ามีความสัมพันธ์สอดคล้องกับเนื้อเรื่องหรือไม่

4.2) ให้ช่างศิลป์ระบายสีภาพ หรือให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน โดยการช่วยกันระบายสี ซึ่งควรให้ช่างศิลป์เป็นต้นแบบสักหนึ่งเล่มก่อน

5) จัดทำส่วนประกอบของหนังสือ เมื่อระบายสีเสร็จสมบูรณ์แล้ว ต้องจัดทำส่วนประกอบอื่นของหนังสือ

5.1) ปกนอก (ปกหน้า)

5.2) ปกใน

5.3) คำนำ

5.4) คำนิยม คำชี้แจง (ถ้ามี)

5.5) คำอธิบายศัพท์ท้ายบท

5.6) คำรับรองของผู้บริหารโรงเรียน

5.7) บรรณานุกรม

5.8) ปกหลัง

6) เข้าเล่ม ในการเข้าเล่มต้องเรียงลำดับให้ถูกต้อง ดังนี้

6.1) ปกนอก (ควรใช้กระดาษปกมาตรฐาน แข็งแรง ไม่ขาดง่าย)

6.2) ปกใน

6.3) คำนำ

6.4) คำนิยม คำชี้แจง (ถ้ามี)

6.5) เนื้อเรื่อง

6.6) คำอธิบายศัพท์ท้ายบท

6.7) คำรับรองของผู้บริหารโรงเรียน

6.8) บรรณานุกรม

6.9) ปกหลัง

สมพร จารุณัฐ (2554, น.13-60 - 13-61) กล่าวถึงเกณฑ์คุณภาพเพื่อใช้ในการคัดเลือกสื่อเพื่อการเรียนรู้ของหนังสือและเสริมประสบการณ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน ซึ่งเป็นหนังสือเสริมประสบการณ์ประเภทหนึ่ง สรุปได้ดังนี้

1) เนื้อหา เนื้อหาของหนังสือต้องถูกต้อง และทันสมัย

2) การเสนอเนื้อหา ควรแสดงให้เห็นผู้อ่านทราบจุดมุ่งหมายในการเสนอเนื้อหา สารประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับ มีการลำดับเรื่องดี การนำเสนอเนื้อหาควรจะต้องมีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน

3) การใช้ภาษา มีความถูกต้องสละสลวย กะทัดรัด ชัดเจน และเหมาะสมกับผู้อ่าน

4) เอกภาพและสัมพันธภาพ เนื้อหาสาระ และการเสนอเนื้อหา ควรมีเอกภาพ สอดคล้องสนองจุดมุ่งหมายของหนังสือ มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องสอดคล้องสัมพันธ์กัน อันจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความชัดเจน และเข้าใจง่าย

5) คุณประโยชน์และความน่าสนใจ หนังสือควรเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านเกี่ยวกับ สาระความรู้ การส่งเสริมความคิด เจตคติ และค่านิยมที่เหมาะสม อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายด้านพร้อมกันไป

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ดีนั้น ขนาดของหนังสือ ต้องเหมาะสมกับวัยของเด็กในการหยิบถือได้ สะดวกเปิดอ่านได้ง่ายมีรูปเล่มสะอาดตา คือ ดึงดูดความสนใจ และสวยงาม เพราะจะทำให้หนังสือที่จัดทำขึ้นนั้นน่าอ่าน ชวนติดตาม ตลอดจนถึงใจให้เด็กอยากอ่านเป็นการสร้างนิสัยรักการอ่านมากยิ่งขึ้น

3.1.8 การประเมินหนังสือส่งเสริมการอ่าน

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงการประเมินหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2544, น. 78) ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินค่าหนังสือสำหรับเด็ก ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1) เนื้อเรื่อง ด้านความสนุกสนาน ตื่นเต้น ตัวละคร การให้ความรู้ เรื่องของธรรมชาติของการพัฒนาการทางด้านอารมณ์จิตใจ สังคม การส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ส่งเสริมให้ผู้อ่านมีประสบการณ์ ความเหมาะสมของเนื้อเรื่อง

2) ภาษา ด้านการใช้ภาษาสุภาพเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน และการใช้ภาษาส่งเสริมจินตนาการของผู้อ่าน

3) ภาพประกอบ ด้านความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน ความเหมาะสมกับเนื้อเรื่องและภาพเร้าความสนใจของผู้อ่าน ปริมาณของภาพประกอบที่เหมาะสมกับวัยและเนื้อเรื่อง

4) รูปเล่ม ด้านคุณภาพความแข็งแรงของปก รูปเล่มเร้าความสนใจออกแบบปกเพิ่มเติมเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษร สีและการพิมพ์คุณภาพของกระดาษ ความเหมาะสมและความน่าสนใจของการจัดหน้า

ชูติมา สัจจามันท์ และคณะ (2543, น.14) ได้เสนอเกณฑ์การประเมินหนังสือประเภทร้อยกรอง ว่าเป็นเกณฑ์ประเมินรูปแบบการประพันธ์จากฉันทลักษณ์ และชนิดของคำประพันธ์ที่

ผู้เขียนใช้ในการประพันธ์ การวางโครงเรื่องเหมาะสม การกำหนดเหตุการณ์ควรมีขั้นตอนต่อเนื่องฉากสมจริง สอดคล้องกับเนื้อเรื่องและการดำเนินเรื่อง รวมทั้งมีการพัฒนาอย่างประณีต ตัวละครมีความสมจริงและการ นำเสนอตัวละครเหมาะสมกับโอกาส เนื้อหาสาระที่ผู้เขียนแสดงออกในด้านความรู้ ความคิด การสร้างสรรค์ จรรยาโลงใจ ทัศนคติของผู้เขียน ความน่าสนใจของกลวิธีในการนำเสนอ และสุนทรียภาพ ได้แก่ การเลือกสรรคำ ความหมายของคำ กวีโวหาร รวมทั้งความสามารถในการสร้างบรรยากาศ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ในการประเมินคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านนั้น จะต้องมีการวางโครงเรื่องที่เหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นอกจากนั้น รูปเล่มของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ฉาก ตัวละคร ภาพประกอบเนื้อหาสาระ มีความประณีตและสมจริง

3.2 ความรู้เกี่ยวกับคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ

กลอนสุภาพ เป็นคำประพันธ์ที่มีความไพเราะ อ่านแล้วเข้าใจง่าย มีความเหมาะสมกับ ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในที่นี้ ขอกล่าวถึงความหมาย ลักษณะบังคับ และวิธีการแต่งไว้ ดังนี้

3.2.1 ความหมายของกลอนสุภาพ

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของกลอนสุภาพไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556, น. 77) ให้ความหมายกลอนสุภาพไว้ว่า “กลอนสุภาพ น. กลอนเพลงยาวหรือกลอนตลาด

กำชัย ทองหล่อ (2545, น. 415) ให้ความหมายว่า กลอนสุภาพ คือ กลอนที่ใช้ ถ้อยคำและทำนองเรียบ ๆ แบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ กลอน 6 กลอน 7 กลอน 3 และกลอน 9

ประทีป วาทิกทินกร (2553, น. 73) ให้ความหมาย กลอนสุภาพ คือ กลอนบทหนึ่ง แบ่งออกเป็น 2 คำกลอน คำกลอนหนึ่งมี 2 วรรค แต่ละวรรคมีจำนวน 6-9 คำ จึงได้ชื่อว่ากลอนหกกลอน เจ็ด กลอนแปด หรือกลอนเก้าตามจำนวนคำในวรรค ซึ่งมีลักษณะบังคับโดยทั่วไปดังนี้ คำ สุตท้ายของวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำที่สามของวรรคที่ 2 คำสุตท้ายของวรรคที่ 2 สัมผัสกับคำสุตท้ายของวรรคที่ 3 คำสุตท้ายของวรรคที่ 3 สัมผัสกับคำที่สามของวรรคที่ 4 คำสุตท้ายของบทสัมผัส กับคำสุตท้ายของวรรคที่ 2 ในบท ถัดไป

กล่าวโดยสรุปได้ว่า กลอนสุภาพ หมายถึง คำประพันธ์ที่ใช้ถ้อยคำแบบทำนองได้ ง่าย มีการจัดระเบียบคำเป็นวรรค วรรคละ 6-9 คำ บทหนึ่งแบ่งออกเป็น 2 คำกลอน คำกลอนละ 2 วรรค และใช้คำสัมผัสคล้องจองกัน ซึ่งมีลักษณะบังคับคือ คำสุตท้ายของวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำที่สามของวรรคที่ 2 คำสุตท้ายของวรรคที่ 2 สัมผัสกับคำสุตท้ายของวรรคที่ 3 คำสุตท้ายของวรรคที่ 3 สัมผัสกับคำที่สามของ วรรคที่ 4 คำ สุตท้ายของบทสัมผัสกับคำสุตท้ายของวรรคที่ 2 ในบทถัดไป

3.2.2 ลักษณะบังคับของกลอนสุภาพ

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะบังคับของกลอนสุภาพไว้ดังนี้

ราตรี โพธิ์ เต็ง (2551, น. 191) กล่าวถึงลักษณะบังคับของกลอนสุภาพไว้ดังนี้

- 1) กลอนบทหนึ่ง มี 2 คำกลอน หรือ 4 วรรค 2
  - 2) วรรคหนึ่ง มีคำ 7-9 คำ ส่วนมากนิยมให้มี 8 คำ วรรคที่ 1 เรียกว่า วรรคสดับ วรรคที่ 2 เรียกว่า วรรครับ 30 วรรคที่ 3 เรียกว่า วรรครอง วรรคที่ 4 เรียกว่า วรรคส่ง
  - 3) มีสัมผัสบังคับ หรือสัมผัสนอก 3 แห่ง คือสัมผัสภายในบท 2 แห่ง และสัมผัสเชื่อม ระหว่างบท 1 แห่ง ในกรณีที่เขียนมากกว่าหนึ่งบทมีสัมผัสไม่บังคับคือ สัมผัสสระภายในวรรคเพื่อความไพเราะรื่นหูและอาจสัมผัสอักษรเพื่อเน้นความไพเราะยิ่งขึ้น
  - 4) กำหนดเสียงวรรณยุกต์ในคำสุดท้ายของแต่ละวรรคคือ วรรคที่ 1 คำสุดท้ายใช้เสียงสามัญเอกโท ตรีจัตวาได้แต่ไม่นิยมเสียงสามัญ วรรคที่ 2 คำสุดท้ายห้ามใช้เสียงสามัญและตรีนิยมใช้เสียงจัตวา วรรคที่ 3 คำสุดท้ายใช้เสียงสามัญ หรือเสียงตรีห้ามใช้เสียงเอกโท จัตวา วรรคที่ 4 คำสุดท้ายใช้เสียงสามัญหรือตรีห้ามใช้เสียงเอกโท จัตวา นิยมใช้เสียงสามัญ
- กล่าวโดยสรุปได้ว่า ฉันทลักษณ์ของโคลงสี่สุภาพนั้น จะต้องมีความไพเราะในเชิงลีลาของกลอน พิจารณาตามลักษณะบังคับในเรื่องสัมผัส การแบ่งช่วงจังหวะของคำในแต่ละวรรคและเสียงวรรณยุกต์ท้ายวรรคเป็นสำคัญ

3.2.3 วิธีการแต่งกลอนสุภาพ

- มีนักวิชาการได้กล่าวถึงวิธีการแต่งกลอนสุภาพไว้ดังนี้
- ประยงค์ อนันท์วงศ์ (2537, น. 111-114) ได้ให้แนวทางในการเขียนกลอนที่ดี สรุปได้ดังนี้
- 1) ต้องมีสัจจะหรือความจริงใจ นักกลอนต้องมีความซื่อสัตย์ต่อความคิดเห็นและความรู้สึกของตนเอง ในเวลาเดียวกันก็ตั้งความคิดเห็นหรือความรู้สึกออกมาตีแผ่ให้ได้
  - 2) การแสดงออกของอารมณ์ นักกลอนกับอารมณ์เป็นของคู่กัน เพราะอารมณ์ของนักกลอนจะละเอียดอ่อน ไวต่อความรู้สึกและสัมผัส สามารถถ่ายทอดอารมณ์ออกมาได้อย่างลึกซึ้ง
  - 3) รู้จักใช้ถ้อยคำ เพราะบทกลอนแสดงออกถึงถ้อยคำ ฉะนั้น กลอนจะดีหรือไม่ดี จึงขึ้นอยู่กับการใช้ถ้อยคำเป็นสำคัญ นักกลอนที่ดีต้องเป็นเศรษฐีถ้อยคำ สามารถหาถ้อยคำมาถ่ายทอดความรู้สึก เพื่อจะได้เกิดภาพที่ผู้อ่านมองเห็นได้ทันที คุณลักษณะที่ว่าเป็นถือว่าเป็น “อัจฉริยะ” ของถ้อยคำ
  - 4) รู้จักใช้สำนวนโวหาร จะเห็นได้ว่าบทกลอนที่แต่งเรียบ ๆ ไม่มีการเปรียบเทียบเหมือนรับประทานอาหารที่จืดชืด ไม่มีรสอร่อย
  - 5) ต้องมีจินตนาการ การเขียนกลอนที่มีจินตนาการจะช่วยให้ผู้อ่านสนใจติดตามอ่านด้วยความอยากรู้และมีความคิดกว้างไกล
  - 6) ต้องมีความมุ่งหมาย ก่อนจะเขียนกลอนควรตั้งเป้าหมายไว้ก่อนว่าเนื้อหาของกลอนเราจะมุ่งไปทางไหน และเราแต่งนั้นแต่งเพื่ออะไร

ศุภวรรณ มองเพชร (2547, น. 255–265) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับวิธีสอนแต่งคำประพันธ์ว่า ครูควรเริ่มแนะนำนักเรียน ดังนี้

1) ควรเตรียมคำเพื่อใช้ในการแต่งบทร้อยกรองโดยให้นักเรียนศึกษาคำชนิดต่างๆ เช่น คำไวพจน์คำที่ให้ความรู้สึก เป็นต้น

2) ศึกษาแนวความคิดของนักเขียน บทร้อยกรองที่มีชื่อเสียง เพื่อปลูกเร้าให้เกิดความคิด

3) การลำดับแนวความคิด ครูต้องแนะนำการลำดับความคิดที่ดีของบทร้อยกรองว่ามีหลักการลำดับความคิดอย่างไรและควรชี้แจงให้เห็นถึงการลำดับความคิดที่ไม่ถูกต้องควบคู่ไป

4) การเลือกฉันทลักษณ์ให้สัมพันธ์กับเรื่องที่จะนำมาแต่ง ครูจะต้องทำให้นักเรียนรู้ว่า ฉันทลักษณ์ชนิดใดเหมาะที่จะใช้แต่งกับเนื้อหาอย่างไร คือ ให้นักเรียนรู้ลีลาท่วงทำนอง ของคำประพันธ์ชนิดนั้นๆ นั้นเอง

5) การใช้ถ้อยคำภาษาในบทร้อยกรองครูจะต้องเน้นให้นักเรียนเรียนรู้คำที่ทำให้เกิด ภาพ เกิดเสียง เกิดความรู้สึกคำที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่องและถ้อยคำสั้น ๆ ที่มีความหมายเด่นชัดโดยนำบทร้อยกรองที่เด่นในเรื่องดังกล่าวมาชี้แนะให้นักเรียนพิจารณาแล้วร่วมกันวิพากษ์วิจารณ์

6) การขึ้นต้นบทร้อยกรอง ครูจะต้องนำวิธีการขึ้นต้นบทร้อยกรองของนักเขียนที่มีชื่อเสียงมาแยกแยะพิจารณาให้นักเรียนเห็นว่า นักเขียนบทร้อยกรองเหล่านั้น นมิกลวิธีในการขึ้นต้นบทร้อยกรองอย่างไร

7) การจบบทร้อยกรอง สิ่งที่นักเรียนจะต้องศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการจบบทร้อยกรอง คือจะต้องศึกษาการจบบทร้อยกรองของนักเขียนที่มีชื่อเสียงเช่นเดียวกับ การศึกษาการขึ้นต้นด้วยร้อยกรอง

8) การตั้งชื่อเรื่อง ครูจะต้องเน้นให้เห็นความสำคัญของตั้งชื่อเรื่อง และชี้ให้เห็นว่าการตั้งชื่อเรื่อง ควรจะต้องตรงกับเนื้อหา ต้องรัดกุม ต้องแปลกใหม่ ต้องใช้ภาษาง่ายและไม่ซ้ำกับของบุคคลอื่น

9) การดำเนินการแต่งบทร้อยกรอง เมื่อถึงขั้นนี้ ครูจะต้องเน้นให้เห็นว่านักเรียนจะต้องมีแนวความคิดว่าจะเขียนเรื่องอะไร แล้วพยายามลำดับความคิดนั้น หาแบบการขึ้นต้น และเตรียมการจบของบทร้อยกรอง โดยนักเรียนจะต้องคิดวางโครงเรื่องไว้ในใจหรือใส่กระดาษ เพื่อช่วยให้บทร้อยกรองดำเนินเรื่องไปตามลำดับ ไม่เขียนนอกเรื่องและไม่ขาดเอกภาพ

10) กิจกรรมและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบการสอนแต่งบทร้อยกรองครูต้องเลือกใช้ ให้เหมาะสมตามโอกาสและความสะดวก

11) การวัดผลการเขียนบทร้อยกรองครูควรจะวัดผลการเขียนบทร้อยกรองควบคู่ไปกับการเรียนการสอน ไม่ควรสอบเพียงครั้งเดียวเมื่อจบเนื้อหา เพราะจะเป็นการวัดผล ที่ไม่เห็นความ

เปลี่ยนแปลงของนักเรียน ส่วนการตรวจงานเขียน ครูควรชี้ข้อบกพร่องเล็ก ๆ น้อย ๆ และให้กำลังใจแก่นักเรียน ไม่ควรทำให้นักเรียนท้อใจ นักเรียนควรทราบความเปลี่ยนแปลงของตน โดยดูได้จากผลงานที่ตรวจแก้ไขให้ การดำเนินการสอนการแต่งคำประพันธ์เท่าที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นการมุ่งเน้น กระบวนการที่ควบคู่ไปกับกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูที่ควรจัดให้แก่ นักเรียน ตามความเหมาะสม การสอนเขียนคำประพันธ์ให้ประสบความสำเร็จควรเริ่มต้นจากการให้ความรู้เรื่องการเลือกใช้คำ ฝึกให้นักเรียนรู้จักรวบรวมคำ เรียนรู้เกี่ยวกับฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์และหลักการลำดับแนวความคิดที่ถูกต้อง เปิดโอกาสให้มีการฝึกฝนแต่งคำประพันธ์ตามความสนใจ และความถนัด ของนักเรียน เป็นการเสริมสร้างจินตนาการและสร้างสรรค์ผลงานในการเขียนคำประพันธ์

12) กำหนดเสียงวรรณยุกต์ในคำสุดท้ายของแต่ละวรรคคือ วรรคที่ 1 คำสุดท้ายใช้เสียงสามัญเอกโท ตรีจัตวาได้แต่ไม่นิยมเสียงสามัญ วรรคที่ 2 คำสุดท้ายห้ามใช้เสียงสามัญและตรีนิยมใช้เสียงจัตวา วรรคที่ 3 คำสุดท้ายใช้เสียงสามัญ หรือเสียงตรีห้ามใช้เสียงเอกโท จัตวา วรรคที่ 4 คำสุดท้ายใช้เสียงสามัญหรือตรีห้ามใช้เสียงเอกโท จัตวา นิยมใช้เสียงสามัญ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การแต่งกลอนสุภาพนั้น จะต้องมีความไพเราะในเชิงลีลาของกลอน พิจารณาตามลักษณะบังคับในเรื่องสัมผัส การแบ่งช่วงจังหวะของคำในแต่ละวรรคและเสียงวรรณยุกต์ท้ายวรรคเป็นสำคัญ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้คำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพนำเสนอเรื่องราวของจังหวัดปทุมธานีในรูปแบบสารคดี เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความเพลิดเพลินใจในการอ่าน

3.3 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดปทุมธานี

ปทุมธานีเป็นจังหวัดเก่าแก่ที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก และยังเป็นที่ตั้งของสถานศึกษาที่ผู้เรียนกำลังศึกษาอยู่ ในที่นี้ จะขอกล่าวถึงความเป็มา ลักษณะทางกายภาพ และเรื่องที่น่าสนใจเกี่ยวกับจังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.3.1 ความเป็มาของจังหวัดปทุมธานี

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดปทุมธานีไว้ดังนี้

สำนักงานจังหวัดปทุมธานี (2566) ได้อธิบายประวัติความเป็นมาของจังหวัดปทุมธานีจากหลักฐานทางโบราณสถาน และโบราณวัตถุ ภายในจังหวัดปทุมธานี ว่าจังหวัดปทุมธานีในอดีตเป็นเมืองที่เกิดขึ้นในยุคต้นของอาณาจักรศรีอยุธยา ในพุทธศตวรรษที่ 18 บริเวณสองริมฝั่งลำน้ำเจ้าพระยาตอนล่างเป็นอาณาบริเวณที่ตั้งของจังหวัดปทุมธานี ในอดีตเต็มไปด้วยป่าไม้หนาแน่นอุดมด้วยสัตว์ป่านานาชนิด บ้านเรือนราษฎรตั้งเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ริมฝั่งแม่น้ำ และบ้านเรือนเริ่มจะมีมากขึ้นในภายหลังที่พระเจ้าอู่ทองได้สถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีปทุมธานี

ในรัชสมัยของสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ. 1991-2031) ชุมชนในเขตจังหวัดปทุมธานี เริ่มขยายตัวเป็นชุมชนเมืองริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาตะวันออก ตั้งแต่บริเวณวัดสองพี่น้องถึง

วัดป่าจัวในปัจจุบัน (แต่เดิมเป็นที่ตั้งของวัด “พญาเมือง” และ “วัดนางหยาด”) โดยมีคันคูเมืองโดยรอบ ปัจจุบันเหลือเพียงร่องรอยต่าง ๆ ในอดีตให้เห็นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น รู้จักกันในนามว่า “เมืองสามโคก”

ครั้นในปี พ.ศ. 2112 แผ่นดินพระมหินทราธิราชกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าครั้งแรก พระเจ้าหงสาวดีได้กวาดต้อนประชาชนพลเมืองไปประเทศพม่า คงเหลือไว้เพียงหมื่นเศษ เป็นผลให้สามโคกกลายเป็นเมืองร้างไป

เมื่อพม่ารบกับจีน ในปี พ.ศ. 2202 ขวามอญที่ถูกเกณฑ์เข้าร่วมในกองทัพพม่า ได้พากันหลบหนีจากกองทัพพม่า โดยพาครอบครัวออกจากเมืองเมาะตะมะ เข้ามากรุงศรีอยุธยาประมาณ 10,000 คน สมเด็จพระนารายณ์ฯ จึงโปรดเกล้าฯ ให้ครอบครัวมอญที่อพยพเข้ามาในครั้งนี้ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านสามโคก และต่อมาทำให้ตำบลสามโคกเจริญรุ่งเรืองขึ้น จนมีฐานะเป็นเมืองสามโคกและเป็นจังหวัดปทุมธานีในปัจจุบัน นับว่าพระองค์ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินที่ได้ทรงทำนุบำรุงเมืองปทุมธานีให้เจริญรุ่งเรืองเป็นหลักฐาน ต่อมาในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช แห่งกรุงธนบุรี ขวามอญได้หนีพม่าเข้าพึ่งพระบรมโพธิสมภารอีกเป็นครั้งที่ 2 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ อนุญาตให้ตั้งบ้านเรือนที่บ้านสามโคกและในครั้งสุดท้ายในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้มีการอพยพขวามอญครั้งใหญ่จากเมืองเมาะตะมะเข้าสู่ประเทศไทย เรียกว่า “มอญใหญ่” พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ขวามอญบางส่วนตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านสามโคกอีก เช่นเดียวกัน “บ้านสามโคก” จึงกลายเป็น “เมืองสามโคก” ในกาลต่อมา

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงเอาพระทัยใส่ดูแลทุกข์สุขครอบครัวมอญเหล่านั้นมิได้ขาด ครั้นถึงขึ้น 13 ค่ำ เดือน 11 พ.ศ. 2358 (ตรงกับวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2358) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และกรมพระราชวังบวรมหาเสนาบดีฯ ได้เสด็จประพาสเมืองสามโคก โดยทางชลมารค เพื่อทรงเยี่ยมเยียนชาวรามัญที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ พระองค์ทรงประทับ ณ พลับพลาริมแม่น้ำเจ้าพระยาตรงกับเมืองสามโคก ทรงรับดอกบัวจากพสกนิกร ซึ่งนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายอยู่เป็นเนืองนิตย์ จึงพระราชทานนามเมืองสามโคกให้เป็นสิริมงคลใหม่ว่า “ประทุมธานี”

ปี พ.ศ. 2441-2442 (ร.ศ. 117-118) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้ทำบัญชีสำมะโนประชากรของเมืองประทุมธานี ปรากฏว่ามีประชากรในเมืองประทุมธานีทั้งสิ้น 21,360 คน

ปี พ.ศ. 2459 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงให้ใช้คำว่า “จังหวัด” แทนคำว่า “เมือง” ดังนั้นเมืองประทุมธานี จึงเป็นจังหวัดประทุมธานีเป็นต้นมา โดยเปลี่ยนการเขียนใหม่ด้วย คือ “ประทุมธานี” เป็น “ปทุมธานี” ขึ้นอยู่กับมณฑลกรุงเก่า มีเขตการปกครอง 3 อำเภอ

ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ทางราชการให้ยุบจังหวัดธัญญบุรี เมื่อ พ.ศ. 2475 ทำให้จังหวัดปทุมธานีมีเขตพื้นที่อีก 4 อำเภอเพิ่มเข้ามารวมเป็น 7 อำเภอ ดังที่เป็นเช่นปัจจุบันนี้

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้พระราชทานนามเมืองประทุมธานีเป็นต้นมา จังหวัดประทุมธานีก็เจริญรุ่งเรืองขึ้นเป็นลำดับ เป็นจังหวัดที่อุดมสมบูรณ์ มีศิลปวัฒนธรรม และเอกลักษณ์อื่น ๆ เป็นของตัวเอง

3.3.2 ลักษณะทางกายภาพจังหวัดประทุมธานี

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะทางกายภาพจังหวัดประทุมธานีไว้ดังนี้

1) ที่ตั้งและอาณาเขตของจังหวัดประทุมธานี

จังหวัดประทุมธานีตั้งอยู่ในภาคกลางประมาณเส้นรุ้งที่ 14 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศาตะวันออก อยู่เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง 2.30 เมตร มีเนื้อที่ประมาณ 1,525.856 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 953,660 ไร่ ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศเหนือ ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) เป็นระยะทางประมาณ 27.8 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง (สำนักงานจังหวัดประทุมธานี, 2559)

(1) ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอบางไทร อำเภอบางปะอิน และอำเภอมัญจาคีรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอหนองแค และอำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

(2) ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก และอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

(3) ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และอำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

(4) ทิศใต้ ติดต่อกับเขตหนองจอก เขตคลองสามวา เขตสายไหม เขตบางเขน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร และอำเภอปากเกร็ด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

2) ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่มริมสองฝั่งแม่น้ำ โดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านใจกลางจังหวัดในเขตอำเภอเมืองประทุมธานี และอำเภอสสามโคก ทำให้พื้นที่ของจังหวัดประทุมธานีถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ฝั่งตะวันตกของจังหวัดหรือบนฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยาได้แก่ พื้นที่ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้วกับพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมือง และอำเภอสสามโคกกับฝั่งตะวันออกของจังหวัดหรือบนฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ พื้นที่อำเภอเมืองบางส่วน อำเภอธัญบุรี อำเภอลองหลวง อำเภอหนองเสือ อำเภอลำลูกกา และบางส่วนของอำเภอสสามโคกโดยปกติระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาในฤดูฝนจะเพิ่มสูงขึ้นเฉลี่ยประมาณ 50 เซนติเมตร ซึ่งทำให้เกิดภาวะน้ำท่วมในบริเวณพื้นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นบริเวณกว้าง และก่อให้เกิดปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา สำหรับพื้นที่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยานั้น เนื่องจากประกอบด้วยคลองซอยเป็นคลองชลประทานจำนวนมาก สามารถควบคุมจำนวนปริมาณน้ำได้ ทำให้ปัญหาเกี่ยวกับอุทกภัยมีน้อยกว่า (สำนักงานจังหวัดประทุมธานี, 2559)

3) ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดปทุมธานีตั้งอยู่ในภาคกลางของประเทศไทย ที่ละติจูด 14 องศา 6 ลิปดาเหนือ ลองจิจูด 100 องศา 37 ลิปดาตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 6 เมตร มีลักษณะอากาศแบบทุ่งหญ้าเมืองร้อน มีฝนตกปานกลางและสลับฤดูแล้ง บริเวณภาคกลาง ตอนล่าง อากาศจะชุ่มชื้น เนื่องจากตั้งอยู่ใกล้ทะเลอ่าวไทยเป็นปัจจัยที่ควบคุมอุณหภูมิได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่นำความชุ่มชื้นมาสู่จังหวัด แบ่งฤดูกาลออกเป็น 3 ฤดู

(1) ฤดูหนาว ช่วงระหว่างเดือน พ.ย. - ก.พ. อากาศไม่หนาวมากนัก อุณหภูมิเฉลี่ย ประมาณ 22 องศาเซลเซียส

(2) ฤดูร้อน ช่วงระหว่างเดือน มี.ค. - เม.ย. อุณหภูมิเฉลี่ย 35 องศาเซลเซียส

(3) ฤดูฝน ช่วงระหว่างเดือน พ.ค. - ต.ค. ปริมาณเฉลี่ย 1200 มม./ต่อปี

4) ประชากร

จำนวนประชากรจังหวัดปทุมธานีคือ 1,193,401 คน 665,300 ครัวเรือน เป็นภาคการเกษตร 32,413 ครัวเรือน (ด้านเกษตร 21,258 ครัวเรือน ด้านปศุสัตว์ 7,998 ราย ด้านประมง 3,157 ราย) และเป็นแรงงานภาคเกษตรกร 34,129 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดปทุมธานี, 2565) ทั้งนี้ยังพบชาวมอญในพื้นที่อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยพบว่ามีชาวมอญอยู่อาศัยกระจายไปยังหมู่บ้านต่าง ๆ ถึง 16 หมู่บ้าน ตลอดริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา

5) การท่องเที่ยว

จังหวัดปทุมธานีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจุดเด่นในเรื่องอาหารการกินรวมถึงธรรมชาติและชุมชนริมน้ำ วิถีชีวิตวัฒนธรรมชาวไทยเชื้อสายมอญที่น่าสนใจ รวมทั้งยังรักษาเอกลักษณ์การเป็นเมืองการเกษตรควบคู่กับความเจริญทางด้านอุตสาหกรรมและการบริการไว้ได้จังหวัดปทุมธานี มีความหลากหลายทั้งทางด้านประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน โดยเฉพาะถึงการท่องเที่ยวภายในจังหวัดปทุมธานีมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน และ 2 ฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นวัดต่างๆ มากมาย เช่น วัดหงส์ปทุมมาวาส วัดศาลเจ้า วัดไผ่ล้อม ฯลฯ ซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยวในจังหวัดปทุมธานี อีกทั้ง ความเจริญทางด้านอุตสาหกรรมทำให้การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะในจังหวัดปทุมธานีเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่ง ทำให้มีการเข้ามาทำงานในจังหวัดปทุมธานีเป็นจำนวนมาก

3.3.3 เรื่องที่น่าสนใจเกี่ยวกับจังหวัดปทุมธานี

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงเรื่องที่น่าสนใจเกี่ยวกับจังหวัดปทุมธานีไว้ดังนี้

ปทุมธานีเป็นจังหวัดที่โดดเด่นในด้านประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม และประเพณี ดังคำขวัญที่ว่า ถิ่นบัวหลวง เมืองรวงข้าว เชื้อชาวมอญ นครธรรมะ

พระตำหนักกรมใจ สดใสเจ้าพระยา ก้าวหน้าอุตสาหกรรม นอกจากนั้นยังมีสถานที่และประเพณีที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับมอญ ซึ่งเป็นชนชาติเก่าแก่ที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย และยังคงรักษาวัฒนธรรมของตนไว้ได้อย่างดีเยี่ยม นอกจากนั้นยังมีแหล่งเรียนรู้ที่น่าสนใจอย่างหลากหลาย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) ประเพณีการหุงข้าวแช่ (เป็งสงกรานต์)

ประเพณีการหุงข้าวแช่ เป็นประเพณีสงกรานต์ข้าวแช่ของชาวไทยรามัญ (มอญ) มีการนำข้าวสุกแช่ลงในน้ำเย็นลอยดอกมะลิพร้อมกับจัดอาหารคาวหวานจัดเป็นสำหรับแล้วนำออกขบวนแห่ไปถวายพระและญาติผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือในวันสงกรานต์ พอตตอนบ่ายมีการก่อพระทรายและร่วมปล่อยนกปล่อยปลา นำน้ำหอมไปสรงน้ำพระขอพรจากพระและยกขบวนไปรดน้ำอวยพรผู้ใหญ่ตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่ได้ยึดถือกระทำกันมาเป็นประเพณีของชาวยุโรปที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่สมัยโบราณ มาจนกระทั่งทุกวันนี้ ซึ่งเริ่มในเมษายนของทุกปี โดยชาวบ้านจะทำความสะอาดจัดเก็บบ้านเรือนที่อยู่อาศัยให้มีระเบียบเรียบร้อยสวยงาม ทำการกวาดขนมมะละแม ซึ่งถือว่าเป็นขนมประเพณีสงกรานต์ที่สำคัญ เป็นขนมที่ใช้ทำบุญและใช้สำหรับต้อนรับแขกที่มาเยี่ยมเยือน สิ่งที่สำคัญประการต่อไป คือ การเตรียมทำข้าวแช่ ซึ่งมีอยู่ 7 อย่าง และนอกจากนั้น ต้องเตรียมเครื่องอุปโภค บริโภคอื่น ๆ ที่ต้องใช้ในการทำบุญและประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ตอนเย็นของวันที่ 12,13 และ 14 เมษายน ผู้ที่เป็นหัวหน้าครอบครัว คือพ่อบ้านจะมีการเตรียมปลูกศาลเพียงตา มีเสา 4 ต้น ปลูกพื้นสูงระดับสายตา (สูงเพียงตาล้อมฝาสามด้านด้วยผ้าขาวสะอาด ไม่มีหลังคา ฝ่ายแม่บ้านจะเตรียมทำกับข้าวแช่ไว้ให้เสร็จก่อนหกโมงเช้า และในตอนเช้าตรู่ของวันที่ 13,14 และ 15 เมษายน แต่ละครอบครัวจะนำข้าวแช่พร้อมกับข้าวใส่สำหรับไปวางเช่นถวายบวงสรวงพระอินทร์ พระพรหม เทวดา อารักษ์ต่าง ๆ ณ ศาลเพียงตา 1 สำหรับพร้อมกับจุดเทียน กล่าวคำอัญเชิญบวงสรวง นำไปถวายพระภิกษุสามเณร 1 สำหรับ และนำไปให้ญาติผู้ใหญ่ที่เคารพ ไม่จำกัดจำนวนสำหรับตามแต่สมควร ส่วนที่เหลือเก็บไว้รับประทานในครอบครัว และสำหรับต้อนรับเชื้อเชิญแขกมิตรสหายมาร่วมรับประทาน ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ กระทำเพื่อเป็นสิริมงคล ความสุขความเจริญของครอบครัว และวงศ์ตระกูล ตลอดจนเป็น การแสดงความกตัญญูต่อบุพการี

2) วัดตำหนัก หรือวัดขอม (แพพะแต๊ะ)

วัดตำหนัก ตั้งอยู่ที่ตำบลสามโคก ห่างจากจังหวัดปทุมธานีประมาณ 8 กิโลเมตร วัดนี้มีอุโบสถลักษณะฐานเป็นรูปท้องเรือสำเภาพระประธานในอุโบสถสร้างด้วยศิลาแลง และเจดีย์เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง ปูนีลสถาน ปูนีลยัตถุ และศิลปะโบราณอันงดงามคือมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าที่วัดตำหนัก เดิมชื่อว่าวัดขอม วัดใหม่ หรือที่พวกมอญเรียกวัดนี้ว่าแพ พะ แต๊ะ เป็นคำภาษามอญ ซึ่งแปลว่า "วัดพระพุทธบาท" ทำนุบำรุงรักษาไว้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะโปสท์ที่ไม่มีหน้าต่างแม้แต่บานเดียว มีเพียงประตูทางเข้า 1 บาน พระประธานศิลาแดงในพระอุโบสถ กุฏิแบบเก่า เจดีย์ย่อมุมไม้สิบสองขนาดกลางสององค์หน้าโบสถ์สมัยอยุธยา โบสถ์ทรงเรือสำเภา มีเสมาคู่ทำด้วยหินทรายแดงและกุฏิมีซุ้มหน้าต่างเรือนแก้ว เป็นต้น โดยผู้ริเริ่มสร้างวัดนี้คือพวกมอญที่อพยพมาจากเมืองเกาะตะมะในสมัย

รัชกาลที่ 2 เพื่อมาตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยอันมั่นคงและได้ร่วมกันสร้างวัดนี้ขึ้น เพื่อประโยชน์ในการประกอบพิธี และบำเพ็ญกุศลที่ยังคงดำเนินมาถึงปัจจุบัน

3) ชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี

ชาวมอญ ที่ตั้งรกรากอยู่ที่เมืองสามโคก หรือปัจจุบันก็คือ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี หนึ่งในชุมชนชาวมอญที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย โดยประชากรชาวมอญที่มาอาศัยอยู่ที่สามโคกนี้ ได้อพยพเข้ามาในเมืองไทยตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ราว พ.ศ. 2202 ซึ่งพระองค์ได้โปรดเกล้าฯ ให้ครอบครัวมอญเหล่านั้นไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านสามโคก นับเป็นครั้งแรกที่ชาวมอญได้เข้ามาตั้งบ้านเรือน ต่อจากนั้นชาวมอญก็ยังได้อพยพขึ้นมาอีกหลายครั้ง คือในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช แห่งกรุงธนบุรี และในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย กรุงรัตนโกสินทร์ ดังนั้นจากชุมชนขนาดเล็กบ้านสามโคก จึงกลายเป็นเมืองสามโคกในเวลาต่อมา เมื่ออดีตนั้นชาวมอญสามโคกถือว่ามีความเจริญรุ่งเรืองมาก อาศัยปลูกสร้างบ้านเรือนอยู่ตามริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา และมีอาชีพทำเครื่องปั้นดินเผาขายจนมีชื่อเสียงโด่งดัง เป็นที่รู้จักกันในนามของ “ตุ่มสามโคก”

4) ตุ่มสามโคก

ตุ่มสามโคก ภาษามอญเรียกว่าอี่เล็ง เป็นหัตถกรรมศิลป์ที่มีชื่อเสียงและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี อันมีลักษณะเด่นที่สำคัญคือปากตุ่มและก้นตุ่มมีขนาดเท่ากันป่องกลางและเป็นตุ่มขนาดใหญ่ โดยตุ่มสามโคกมีประวัติศาสตร์อันยาวนานตั้งแต่สมัยอยุธยา พร้อมกับการอพยพเข้ามาในประเทศไทยของชาวมอญที่มาตั้งถิ่นฐานทำอุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผาที่เป็นภาระใช้สอยของชาวบ้านชาวเมือง

5) แหล่งเรียนรู้ของจังหวัดปทุมธานี

จังหวัดปทุมธานีมีแหล่งเรียนรู้ที่น่าสนใจหลายแห่ง แต่ละแห่งจะมีความเป็นเอกลักษณ์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เชิงวัฒนธรรมและวิถีชุมชน และเพื่อการเรียนรู้ ยกตัวอย่างแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

(1) พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ อ.คลองหลวง โดยมีพื้นที่เพื่อการเรียนรู้และทำกิจกรรม เรียนรู้วิถีการเกษตร วิถีแห่งวัฒนธรรม ฐานเรียนรู้สัตว์เกษตร พื้นที่การทำเกษตรพอเพียง เป็นต้น

(2) พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ปทุมธานี เป็นสถานที่ให้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ โดยเอกลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ คือ ตึกลูกเต๋า

(3) พิพิธภัณฑ์หินแปลก เป็นสถานที่รวบรวมดูแลรักษาหินแปลกมาเป็นเวลานานจนมีจำนวนนับหลายหมื่นชิ้น และได้สร้างพิพิธภัณฑ์ขึ้นเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชน ทำให้ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้รับรู้และยอมรับถึงความสวยงามและความมหัศจรรย์ของหินไทย ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

6) ศาสนสถานของจังหวัดปทุมธานี

ปทุมธานีเป็นเมืองแห่งพระพุทธศาสนา เห็นได้จากชุมชนเมืองเก่าที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมสองฝั่งแม่น้ำ ตั้งแต่อำเภอเมืองถึงอำเภอสสามโคก มีวัดวาอารามตั้งเรียงรายอยู่คู่บ้านคูเมืองไม่น้อยกว่า 60 วัด อีกทั้งจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์โบราณคดีเมืองสามโคกนี้มีมาแล้วตั้งแต่ครั้งต้นแผ่นดินกรุงศรีอยุธยา ทำให้มีวัดและโบราณสถานที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมืองและพระพุทธศาสนาเป็นอันมาก อาทิ วัดโบสถ์ วัดไผ่ล้อม อำเภอสสามโคก วัดเจติยหอย อำเภอลาดหลุมแก้ว วัดปัญญาภิรมย์ อำเภอลองหลวง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ปทุมธานี เป็นจังหวัดที่มีความน่าสนใจและโดดเด่นทั้งด้านของประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ประเพณี วัฒนธรรม และแหล่งเรียนรู้ซึ่งควรค่าแก่การศึกษาอย่างยิ่ง

3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน ดังนี้ เทวีวรรณ การปลูก (2556) ได้สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องเล่า เรื่องเมืองโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบุญวัฒนา จังหวัดนครราชสีมา และ (2) ตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น ศึกษาสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง เล่าเรื่องเมืองโคราช แล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คนตรวจสอบคุณภาพหนังสือที่สร้างขึ้น เครื่องมือที่ใช้ตรวจสอบ คือ แบบประเมินคุณภาพด้านต่าง ๆ ประกอบด้วยการประเมินด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา ด้านภาพประกอบ ด้านรูปเล่มและการจัดรูปแบบ และด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ การวิเคราะห์ผลการตรวจสอบคุณภาพใช้ค่า ดัชนีความสอดคล้อง ต่อจากนั้นจึงให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 คน อ่านหนังสือดังกล่าวและตอบแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนใช้การหาค่าเฉลี่ยของคะแนนจากมาตราประมาณค่า ผลการศึกษาพบว่า (1) หนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นต่างเป็นคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 และกลอนสุภาพ มีเนื้อหาประกอบด้วยเนื้อเรื่องเกี่ยวกับเมืองนครราชสีมา จำนวน 5 เรื่อง คำอธิบายศัพท์ และกิจกรรมท้ายเรื่อง (2) ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านมีความเหมาะสมทุกด้าน โดยค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ระดับ 0.66 – 1.00 และ (3) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่าน มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.48 ถึง 4.83 และมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.68 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด สรุปได้ว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

อนุสรณ์ กะตามัน (2562) ได้สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง นิราศ MRT สถานีแห่งความสุข สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราชบพิธ กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง นิราศ MRT สถานีแห่งความสุข สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราชบพิธกรุงเทพมหานคร และ 2) ตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 คนเครื่องมือที่ใช้ คือ

1) หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง นิราศ MRT สถานีแห่งความสุข 2) แบบประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิเป็นแบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับและ 3) แบบประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียน เป็นแบบมาตรฐานประมาณค่า 3 ระดับ สถิติที่ใช้ในการศึกษา คือ ค่าเฉลี่ยผลการศึกษาค้นคว้าอิสระมีดังนี้ 1) หนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง นิราศ MRT สถานีแห่งความสุขที่สร้างขึ้น มีเนื้อหาประกอบไปด้วยเรื่องราววิถีชีวิต สถาปัตยกรรมตลอดเส้นทางสถานีรถไฟฟ้าใต้ดินส่วนต่อขยายสายสีน้ำเงิน จำนวน 4 สถานี ได้แก่ สถานีวัดมังกร สถานีสามยอด สถานีอิสรภาพ และสถานีสนามไชย โดยมีภาพประกอบ คำอธิบายสถานที่ คำอธิบายศัพท์กิจกรรมท้ายเล่มและ 2) ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านรูปเล่ม ด้านภาษา ด้านเนื้อหา ด้านภาพประกอบ และด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ โดยรวมมีคุณภาพเหมาะสมในระดับมากที่สุด คือมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมทุกด้าน เท่ากับ 4.91 และผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยนักเรียน ด้านรูปเล่ม ด้านภาษา ด้านเนื้อหา ด้านภาพประกอบ และด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ โดยรวมมีคุณภาพเหมาะสมในระดับมากที่สุดคือมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมทุกด้านเท่ากับ 2.86

นิตานถ สงรักษ์ (2562) ได้สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง เปิดฟ้าอันดามัน สวรรค์ภูเก็จ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต และ 2) ตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ 1) หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง เปิดฟ้าอันดามัน สวรรค์ภูเก็ต 2) แบบประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยผู้เชี่ยวชาญ และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการประเมิน คือ ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย ผลการศึกษา ปรากฏว่า 1) หนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นแต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ กาพย์ยานี 11 และกาพย์สุรางคนางค์ 28 จำนวน 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ประวัติศาสตร์ล้าเลิศ ตอนที่ 2 แหล่งกำเนิดวัฒนธรรม ตอนที่ 3 อร่อยล้ำอาหารพื้นเมือง ตอนที่ 4 ลือเลื่องเมืองท่องเที่ยว 2) คุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านจากผู้ทรงคุณวุฒิในด้าน เนื้อหา วิธีการ นำเสนอ การใช้ภาษา การจัดรูปเล่ม การจัดหน้าและภาพประกอบ และประโยชน์ที่ได้รับโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.36 และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อ หนังสือส่งเสริมการอ่านทุกด้าน อยู่ในระดับเหมาะสมมาก มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.38 สรุปได้ว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

สรุปได้ว่า การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เป็นหนังสือที่เขียนมาเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ช่วยเพิ่มพูนความรู้ เสริมสร้างทักษะและนิสัยรักการอ่าน รูปแบบของหนังสือส่งเสริมการอ่าน อาจเป็นนิทาน นวนิยาย เรื่องสั้นหรือวรรณกรรมเยาวชนก็ได้ ทั้งนี้ต้องมีคติแง่คิดจากเรื่องรูปเล่มต้องสวยงาม มีภาพประกอบ อาจเขียนในรูปของร้อยแก้ว และร้อยกรองก็ได้ แต่เนื้อหาต้องไม่ขัดต่อประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของสังคม

4. ขอบเขตในการสร้างหนังสือ

หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี ที่สร้างขึ้นมีเนื้อหาอิงหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ทักษะการอ่านเพื่อฝึกให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน โดยมีภาพประกอบคำบรรยายจำนวน 6 เรื่อง คือ

- เรื่องที่ 1 คำขวัญจังหวัดปทุมธานี
- เรื่องที่ 2 ที่มา...ปทุมธานี
- เรื่องที่ 3 ศาสนสถานคู่บ้านเมือง
- เรื่องที่ 4 กินข้าวแช่
- เรื่องที่ 5 ตุ่มสามโคก
- เรื่องที่ 6 แหล่งเรียนรู้จังหวัดปทุมธานี

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 หนังสือส่งเสริมการอ่าน หมายถึง หนังสือที่สร้างขึ้นหรือเรียบเรียงเนื้อหาขึ้นนอกเหนือจากบทเรียน เป็นหนังสือที่สอดแทรกสาระความรู้ พร้อมกับเสริมประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมทักษะและนิสัยรักการอ่าน และยังเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน โดยหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น คือ หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานีลักษณะเป็นงานเขียนประเภทบรรยายหรือกรอง แต่งด้วยกลอนสุภาพ โดยมีภาพประกอบคำบรรยายจำนวน 6 เรื่อง คือ เรื่องที่ 1 คำขวัญจังหวัดปทุมธานี เรื่องที่ 2 ที่มา...ปทุมธานี เรื่องที่ 3 ศาสนสถานคู่บ้านเมือง เรื่องที่ 4 กินข้าวแช่ เรื่องที่ 5 ตุ่มสามโคก เรื่องที่ 6 แหล่งเรียนรู้จังหวัดปทุมธานี

5.2 จังหวัดปทุมธานี หมายถึง จังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคกลางของประเทศไทย อยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานคร เป็นจังหวัดที่มีความเป็นมาน่าสนใจ มีชนชาติมอญอพยพมาตั้งถิ่นฐานและสืบทอดวัฒนธรรมของตนไว้จนถึงปัจจุบัน ทำให้มีสถานที่ ประเพณีและวิถีชีวิตที่น่าสนใจ อีกทั้งยังมีแหล่งเรียนรู้ที่มีความน่าสนใจอีกด้วย

5.3 คุณภาพของหนังสือ หมายถึง ผลการประเมินคุณภาพของหนังสือหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประเมินโดยใช้แบบประเมินคุณภาพ

ของหนังสือและแบบสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 10 คน

6. แนวทางในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

6.1 การกำหนดแนวทางในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน

6.1.1 ลักษณะของหนังสือที่สร้าง

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี ลักษณะเป็นงานเขียนประเภทบทร้อยกรอง แต่งด้วยกลอนสุภาพ โดยมีภาพประกอบคำบรรยายจำนวน 6 เรื่อง คือ เรื่องที่ 1 คำขวัญจังหวัดปทุมธานี เรื่องที่ 2 ที่มา...ปทุมธานี เรื่องที่ 3 ศาสนสถานคู่บ้านเมือง เรื่องที่ 4 กินข้าวแช่ เรื่องที่ 5 ตุ่มสามโคก เรื่องที่ 6 แหล่งเรียนรู้จังหวัดปทุมธานี ลักษณะหนังสือผู้ศึกษาได้กำหนดลักษณะหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

- 1) กลุ่มผู้อ่านหนังสือคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อายุ ระหว่าง 14-15 ปี
- 2) แนวการเขียนแบบสารคดีประเภทบทร้อยกรอง แต่งด้วยกลอนสุภาพ
- 3) เนื้อหาประกอบด้วย 6 เรื่อง คือ เรื่องที่ 1 คำขวัญจังหวัดปทุมธานี เรื่องที่ 2 ที่มา...ปทุมธานี เรื่องที่ 3 ศาสนสถานคู่บ้านเมือง เรื่องที่ 4 กินข้าวแช่ เรื่องที่ 5 ตุ่มสามโคก เรื่องที่ 6 แหล่งเรียนรู้จังหวัดปทุมธานี

6.1.2 โครงสร้างหนังสือ

โครงสร้างเนื้อหาของหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย คำนำ สารบัญ เนื้อหา ภาพประกอบ และกิจกรรมท้ายบท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 1) คำนำ เป็นการเขียนอธิบายจุดประสงค์การนำเรื่องราวในจังหวัดปทุมธานี แต่ละเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านศึกษา
- 2) สารบัญ เป็นการกล่าวถึงรายชื่อของบทและเรื่องโดยเรียงตามลำดับ
- 3) เนื้อหา เป็นเรื่องราวของท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี แต่งด้วยกลอนสุภาพที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน
- 4) ภาพประกอบ เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น

5) กิจกรรมท้ายบท เป็นการสร้างกิจกรรมเพื่อประเมินผลจากการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนคือคำถามจากเรื่องที่อ่านและกิจกรรมเสนอแนะ

6.2 การสร้างและการพัฒนาคุณภาพหนังสือ

6.2.1 การสร้างหนังสือ

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือขั้นการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน ขั้นการตรวจสอบและการปรับปรุงคุณภาพ โดยอาศัยความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และขั้นตรวจสอบคุณภาพ โดยนำหนังสือที่ปรับปรุงแล้วไปให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างอ่านแล้วเก็บข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านให้มีคุณภาพ

2) กำหนดโครงสร้างหนังสือประกอบด้วย 6 เรื่อง คือ เรื่องที่ 1 คำขวัญจังหวัดปทุมธานี เรื่องที่ 2 ที่มา...ปทุมธานี เรื่องที่ 3 ศาสนสถานคู่บ้านเมือง เรื่องที่ 4 กินข้าวแซ่ เรื่องที่ 5 ตุ่มสามโคก เรื่องที่ 6 แหล่งเรียนรู้จังหวัดปทุมธานี โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 2.1) เพื่อให้ผู้อ่านได้รับความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2.2) เพื่อส่งเสริมจินตนาการผู้อ่าน
- 2.3) เพื่อส่งเสริมให้ผู้อ่านมีนิสัยรักการอ่านและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- 2.4) เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้อ่านเกิดความรัก เห็นคุณค่าของแหล่งเรียนรู้สถานที่ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

3) สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยผู้ศึกษานำเนื้อหาที่รวบรวมได้ มาแต่งเป็นคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพโดยนำเสนอเนื้อหาในลักษณะสารคดี

4) กำหนดภาพประกอบที่ผู้ศึกษาถ่ายภาพด้วยตนเอง และมีการใช้ภาพการ์ตูนประกอบเพื่อให้ความน่าสนใจ

5) นำคำศัพท์ที่เห็นว่ามีความยากสำหรับผู้เรียนมาอธิบายความหมายไว้ท้ายเรื่อง

6) ทำกิจกรรมท้ายบท 2 ส่วน ซึ่งประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับเนื้อหาจำนวน 5 ข้อ และกิจกรรมเสนอแนะเพื่อฝึกทักษะทางภาษาเพิ่มเติม

6.2.2 การพัฒนาคุณภาพหนังสือ

การพัฒนาคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีกระบวนการดังต่อไปนี้

1) การสร้างแบบประเมินคุณภาพของหนังสือ

การจัดทำแบบประเมินหนังสืออ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านทั้งหมด 2 ชุด

ชุดที่ 1 สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสือที่สร้างขึ้น

ชุดที่ 2 สำหรับนักเรียน ประเมินหนังสือส่งเสริมการอ่านนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสือที่สร้างขึ้น นำแบบประเมินหนังสือการอ่านมาปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพตามผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็น และข้อเสนอแนะ

2) การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการนำหนังสือส่งเสริมการอ่านเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการสอนภาษาไทย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาคุณภาพของหนังสือพร้อมให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงหนังสือดังนี้

2.1) รูปเล่มควรจะทำขนาดเหมาะสมมือพกพาได้ง่าย มีการอธิบายเชิงอรรถ และมีข้อมูลประกอบเชิงอรรถพอสังเขป เพื่อสร้างความเข้าใจและเห็นภาพมากขึ้น

2.2) ควรตรวจสอบการสะกดคำ การเว้นวรรค และการใช้คำให้ถูกต้อง

2.3) เป็นหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สื่อให้สำนึกรัก ภาควงุมิใจในท้องถิ่น ทำให้นักเรียนเข้าใจประวัติที่มาได้เป็นอย่างดี โดยใช้บทหรือกรอนที่มีภาษาสื่อความตรงกับความหมายเข้าใจง่าย ซึ่งทำให้ผู้อ่านเกิดอรรถรส และจินตภาพในการอ่านได้เป็นอย่างดี

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 มีหนังสืออ่านประกอบการเรียนที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมการอ่านวิชาภาษาไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพิ่มขึ้น

7.2 เป็นแนวทางสำหรับครูในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่องต่อไป

7.3 เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจและรักในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน

บทที่ 2

หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง เล่าเรื่องเมืองปทุม

เล่าเรื่องเมืองปทุม

นางสาวณัฐธิดา ประดิษฐ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
สาขาหลักสูตรและการสอน วิชาภาษาไทย

เล่าเรื่องเมืองปทุม

คำนำ

ก

หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน
 วรรณชาตินัดดาเมศวรวิทยา จังหวัดปทุมธานี เป็นงานเขียนประเภทร้อยกรองที่ผู้เขียนได้ถ่ายทอดเรื่องราว
 ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ขนบ ประเพณี วัฒนธรรมที่สำคัญของจังหวัดปทุมธานี ในรูปแบบคำ
 ประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ โดยจัดทำขึ้นเพื่อประกอบการเรียนรู้ ส่งเสริมการอ่าน ปลูกฝังให้รัก
 การอ่าน และให้ผู้อ่านภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน ซึ่งประกอบด้วย 6 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1 คำขวัญจังหวัดปทุมธานี

เรื่องที่ 2 ที่มก...ปทุมธานี

เรื่องที่ 3 ศาสนสถานคู่บ้านเมือง

เรื่องที่ 4 กินข้าวแช่

เรื่องที่ 5 ตุ่มสามโคก

เรื่องที่ 6 แหล่งเรียนรู้จังหวัดปทุมธานี

ผู้แต่งหวังว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านเล่มนี้จะเป็นประโยชน์กับนักเรียนและผู้สนใจทั่วไป

ณัฐธิดา ประดิษฐ์

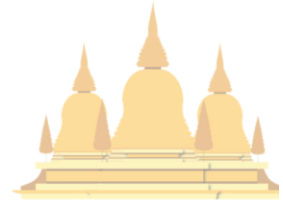

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
เรื่องที่ 1 คำขวัญจังหวัดปทุมธานี	1
เรื่องที่ 2 ที่มา...ปทุมธานี	12
เรื่องที่ 3 ศาสนสถานคู่บ้านเมือง	21
เรื่องที่ 4 กินข้าวแช่	32
เรื่องที่ 5 ตุ่มสามโคก	40
เรื่องที่ 6 แหล่งเรียนรู้จังหวัดปทุมธานี	46
ประวัติผู้แต่ง	55

เรื่องที่ 1 คำขวัญ จังหวัดปทุมธานี

ถิ่นบัวหลวง เมืองรวงข้าว เชื้อชาวมอญ นครธรรมะ
พระตำหนักกรวมใจ สดใสเจ้าพระยา ก้าวหน้าอุตสาหกรรม

ขอบอกเก้าเล่าสิบหยิบมาฝาก	สิ่งหลายหลากล้วนดีมีคุณค่า
ทั้งสิ่งเก่าแต่ครั้งบูรณมา	แลสิ่งใหม่แปลกตาน่าชื่นชม
เมืองปทุมธานีของดีล้วน	ขอเชิญชวนเยือนถิ่นที่ดีเหมาะสม
บรรยากาศสดชื่นแสนรื่นรมย์	อีกอุดมด้วยศิลปศาสตร์ปราชญ์ปัญญา
เจ็ดคำขวัญจังหวัดบอกชัดแจ่ม	<u>หนึ่ง</u> คือแหล่ง “ถิ่นบัวหลวง” งามสง่า
สมดังเมืองโกสัมพุมมา	ตามธรรมาทุกถิ่นที่ล้วนมีบัว

เล่าเรื่องเมืองปทุม หน้า 1

สอง ปทุมลือเลื่อง “เมืองรวงข้าว”

พันธุ์ข้าวเจ้าอัศจรรย์ลือกันทั่ว
 ข้าวเม็ดย่นุ่มหอมหวานควรคู่ครัว
 เต็มเล้าหลัวทุ่งรังสิตผลิตมา

สาม สามโคกมากเหลือ “เชื้อขามอญ” แต่กาลก่อน

มอญหนีภัยจากศึกพม่า
 ขอพึ่งบุญ ๓ โปรดเกล้าฯ พระกรุณา
 ให้มอญตั้งเคหาริมฝั่งชล

เมืองสามโคกติดแม่น้ำเจ้าพระยา

ทำเรือกสวนไร่นาเป็นพูนผล

ประเพณีกินข้าวเช้าวันมงคล

อีกวิถีบรรพชนหัตถกรรม

ปราชนุ้ชาวบ้านด้านเครื่องปั้นดินเผา

อบในเตาแบบโบราณกาลฉนำ

ปั้น ชาม ไห โถ่ง อ่าง กระจ่างทำ

ตุ้ม “อีเลี้ยง” สุดล้ำฝีมือมอญ

เมล็ดพันธุ์ข้าวหอมปทุมธานี 1

สี่ นุรีบวร “นครธรรมะ”   มีสถานพุทธะอนุสรณ์
 สถาปัตยกรรมเลิศวิไลทั้งไทยมอญ   ประชากรรู้รักสามัคคี
 ทะนุศาสน์บำรุงสงฆ์ธำรงศิลป์   รักษาภูมิถิ่นคุณธรรมนำวิถี
 สืบตำนานจารีตประเพณี   สมศักดิ์ศรีเมืองโกสุมปทุมมาลย์

วัดโบสถ์ปทุมธานี

ห้า “พระตำหนักรวมใจ” ริมแม่น้ำ สถาปัตยกรรมล้ำเลิศระหง่าน

ถิ่นพำนักพระบรมวงศ์องค์ภูบาล

ไทยเรียกขาน “สามตำหนักพระธิดา”

หนึ่งพระตำหนัก “บ้านสวนปทุม”

จัดเป็นที่ประชุมงานสง่า

พิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์วิทยา

แห่งสมเด็จพระกนิษฐาธิราชกุมารี

สอง “จักรีบังกช” งดงามนัก

บำรุงรักษับุปผชาติหลากหลายสี

กรมพระศรีสวางควัฒนาฯ ราชนาารี

โปรดให้มีปีพืชมานานพันธุ์

สามพระตำหนัก “พลอยปทุม” ทรงสง่า

ร่มรื่นด้วยมวลพฤกษาดั่งสวนสวรรค์

ประดับภาพปทุมมาที่หน้าบ้าน

ทูลกระหม่อมฯ ทรงรังสรรค์ด้วยพระองค์

ตำหนักพระธิดา

บ้านสวนปทุม

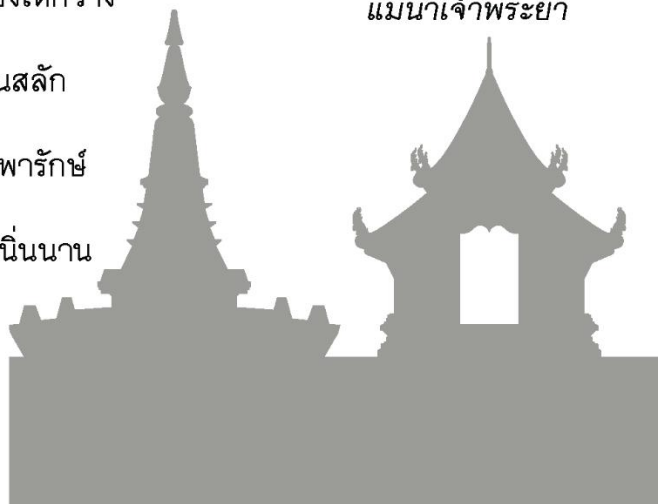

ทก “สดใสเจ้าพระยา” ธาราไหล

ลำน้ำใหญ่งามวิจิตรสมประสงค์
 ยังประโยชน์ทั้งเกษตรแลประมง
 ทั้งขนส่งทั้งขายค้าสารพัน
 ต้นกำเนิดจากแม่น้ำปิงและน่าน
 บรรจบกันปากน้ำโพนครสวรรค์
 ประวัติศาสตร์อยุธยาเล่าขานกัน
 คลองสำโรงสมัยนั้นตื่นเขินนัก
 ทางการจึงขุดลอกคลองให้กว้าง
 เหล่านายช่างขุดพบหินสลัก
 ทั้งสององค์ทรงเป็นเทพารักษ์
 ฝังในตมจมนปลักมาเป็นนาน

แม่น้ำเจ้าพระยา

องค์หนึ่งนั้นทิพยญาณอันแก่กล้า	นามพระยาแสนดาร์กำษสถาน
อีกองค์หนึ่งคอยปกป้องบริบาล	นามเรียกขานพระยาบาทสังขกร
ชนทั้งหลายจึงโจษจันกันอึ้งอื้อ	หยิบยกชื่อเทพารักษ์อนุสรณ์
คลองสำโรงใหญ่กว้างทางสาคร	นามกรเจ้าพระยามาแต่นั้น
ยาวเจ็ดร้อยสามสิบบองกิโลเมตร	แสนวิเศษดุจรับพรจากสรวงสวรรค์
น้ำมิเคยเหือดแห้งแม่สักวัน	อัศจรรย์แม่น้ำเจ้าพระยา

แม่น้ำเจ้าพระยา

เจ็ด “ก้าวหน้าอุตสาหกรรม” นำสมัย

โรงงานใหญ่กิจการงานล้ำหน้า
 มีสามพันโรงงานตระการตา
 คนทำงานสองแสนกว่าร่วมทีมกัน
 ผลิตภัณฑ์หลากหลายได้มาตรฐาน
 สินค้าผ่านตรวจวัดคัดเลือกสรร
 ดำเนินการเป็นระบบแบบครบครัน
 สารพันวัสดุอุปกรณ์
 ทั้งเครื่องกลเครื่องจักรทันสมัย
 ผลผลิตน้อยใหญ่เรียงสลอน
 กระบวนการพิถีพิถันทุกขั้นตอน
 อีกรุ่นส่งสัญจรอย่างฉับไว

โรงงานอุตสาหกรรม

โรงงานเหล็ก โลหะ อโลหะ	ภาชนะ พลาสติก ยาง อะไหล่
คอนกรีต ปูน ปูนย ภา ผ้าเทศ-ไทย	ผลิตภัณฑ์ไม้ เครื่องมือแพทย์ เครื่องสำอาง
เครื่องไฟฟ้า เครื่องครัว เครื่องประดับ	มีพร้อมสรรพผลิตได้หลากหลายอย่าง
โลจิสติกส์สะดวกทุกช่องทาง	ทางการวางแผนเชิงรุกเร่งพัฒนา
ทั้งส่งเสริมสนับสนุนกระตุ้นเศรษฐกิจ	เพิ่มคุณภาพผลผลิตสร้างมูลค่า
สวัสดิการคนทำงานภูมิปัญญา	อุตสาหกรรมก้าวหน้าอินเทอร์เน็ต

ศูนย์การค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิต

อธิบายคำศัพท์

โกสุม	น. ดอกไม้.
เคหา	น. เรือน, ที่อยู่.
โจษจัน	[โจด, โจดจัน] ก. พุดอึ้ง, พุดกันเชิงแซ่, เล่าลือกันอื้ออึ้ง.
ตระหง่าน	[ตระหฺง่าน] ว. สูงเด่นเป็นสง่า.
ทิพยญาณ	น. ความรู้เป็นทิพย์.
ธารา	น. สายน้ำ, ลำธาร, ห้วย, หยาดน้ำ, ท่อน้ำ.
บริบาล	[บอริบาน] ก. ดูแลรักษา, ดูแลเลี้ยงดู.
บวร	[บอวอน]ว. ประเสริฐ, ล้ำเลิศ.
บุราณ	ว. เก่า, ก่อน.
ปัทมา	น.บัว.
มาลย์	น. ดอกไม้, ดอกไม้ที่ร้อยเป็นพวง.
เรือกสวน	น. ที่สวน.
หน้าบัน	น. จั่ว (ใช้แก่ปราสาท โบสถ์ วิหาร เป็นต้น).
หลัว	[หลัว] น. ภาชนะสานรูปคล้ายทรงกระบอก ก้นสอบปากผาย มีหูที่ขอบปาก 2 ข้าง.
อึ้งอ้อ	ว. สนั่น, ดั่งลั่น, เอิกเกริก.

กิจกรรม รู้เพิ่ม...เติมความรู้

เรื่องที่ 1 คำขวัญจังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจง กิจกรรมนี้มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. จากการศึกษาความรู้ตอนที่ 1 คำขวัญจังหวัดปทุมธานี นักเรียนคิดว่า คำขวัญมีความสำคัญอย่างไร
2. หนึ่งในคำขวัญของจังหวัดปทุมธานีคือ “นครธรรมะ” นักเรียนรู้จักแหล่งธรรมะใดบ้างในจังหวัดปทุมธานี
3. เพราะเหตุใดจังหวัดปทุมธานีจึงได้ชื่อว่า “เมืองอุตสาหกรรม”
4. เพราะเหตุใดจังหวัดปทุมธานีจึงมีคำขวัญเกี่ยวกับชาวมอญ
5. ในฐานะที่นักเรียนเป็นชาวปทุมธานี นักเรียนประทับใจคำขวัญจังหวัดปทุมธานีวรรณคดีมากที่สุด เพราะอะไร

ตอนที่ 2 กิจกรรมเสนอแนะ

ให้นักเรียนแต่งคำขวัญประจำอำเภอ ตำบล หรือหมู่บ้านของตนเองเพื่อแสดงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น พร้อมทั้งทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์

เรื่องที่ 2 ที่มา...ปทุมธานี

ปทุมธานีจังหวัดใหญ่ในภาคกลาง
เมืองแห่งประวัติศาสตร์ของชาติไทย
หนึ่งในห้าของเขตปริมณฑล
บัวหลวงงามดอกไม้คู่พารา
ตราสัญลักษณ์คือดอกบัวและต้นข้าว
อุตสาหกรรมช่วงโชติโรจน์เรือง
บริบูรณ์ด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร
เส้นเลือดใหญ่คือลำน้ำเจ้าพระยา
ทั้งสถานสำคัญอันศักดิ์สิทธิ์
แลสี่บทอดประเพณีอันดีงาม
ขอนำเรื่องเมืองปทุมที่โดดเด่น
จากอดีตถึงปัจจุบันอันสุนทร

มีพื้นที่กว้างขวางเก้าแสนไร่
มาตั้งแต่สมัยอยุธยา
ประชาชนสุขสันต์กันถ้วนหน้า
ต้นไม้ปาริชาติประจำเมือง
แดนด้าวพุทธธรรมอันลือเลื่อง
ฟูเฟื่องทั้งศิลปศาสตร์ปราชญ์ปัญญา
งามตระการเขียวชอุ่มพุ่มพฤษภา
ประโยชน์นั้นคณนาทั่วเขตคาม
ศูนย์รวมจิตศรัทธาน่าเกรงขาม
สมตั้งนามเมืองพุทธบวร
ฉายให้เห็นภาพตำนานแต่กาลก่อน
เป็นบทกลอนลำนำเล่าตำนาน

เล่าเรื่องเมืองปทุม หน้า 12

ตราจังหวัดปทุมธานี

ดอกปาริชาติ

จะกล่าวถึง “ปทุมธานี” มีเรื่องเล่า
 ครั้งกรุงเก่า “อยุธยา” มหาสถาน
 แผ่นดินรุ่งเรืองรองผ่องตระการ
 ปวงประชาแสนสราญสุขร่มเย็น
 “สมเด็จพระนารายณ์มหาราช”
 ปกครองชาติบำรุงสุขไรทุกข์เข็ญ
 คราเมือง “มอญเมาะตะมะ” ปะล่ำเคิญ
 มอญแตกฉานชานเซ็นหลบหนีภัย

สมเด็จพระนารายณ์มหาราช

“มิ่งนันทมิตร” หัวหน้านมอญต้อนรับทหาร
 ทั้งชาวบ้านครอบครัวมอญเป็นกลุ่มใหญ่
 ขอพึ่งบาทบงสุ์พระทรงชัย
 ทรงรับไว้ในเขตขัณฑ์อันบวร
 โปรดให้ตั้งบ้านเรือนตามโคก
 “บ้านสามโคก” นามเด่นเป็นอนุสรณ์
 ชาวกรุงเก่าต่างเมตตาเอื้ออาหาร
 มอญจึงสุขสมสรเสมอมา

เล่าเรื่องเมืองปทุม หน้า 14

บ้านสามโคก สืบค้นจาก [HTTPS://WWW.PATHUMTHANITOURIST.COM](https://www.pathumthanitourist.com/en/2015-08-02-14-00-29/2015-08-24-04-44-31)
 /EN/2015-08-02-14-00-29/2015-08-24-04-44-31

ผลัดแผ่นดินถึงสมัยกรุงธนบุรี

เหมาะตะมะปะศึกใหญ่อีกครา

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

มอญเพื่อนบ้านประสบทุกขโณทวิ

ให้ชาวมอญตั้งบ้านเรือนเหมือนเก่าก่อน

วัฒนธรรมก่อเกิดกำเนิดตาม

ริมฝั่งน้ำเจ้าพระยาธาราใส

กลีบชมพูพุ่มมาเต็มสาคร

องค์นรบดีผู้หาญกล้า

ขอองค์พระผ่านฟ้าโปรดปรานี

ทรงอนุญาตรับสั่งความตามวิถี

เราควรมีสายสัมพันธ์อันงดงาม

หัวหน้านมอญ “พระยาเจ่ง” คนแกร่งขาม

เป็นนิยามประเพณีวิถีมอญ

“ดอกบัวหลวง” บานไสวชูลอน

ชนชาวมอญคิดสร้างสรรค์ “วันรับบัว”

ดอกบัวหลวง

เล่าเรื่องเมืองปทุม หน้า 16

ดอกบัวงามความหมายแสนพิศุทธิ์

บัวพั้นน้ำงามสล้างกลางบึงบัว
จึงนิยมนำบัวมาบูชาพระ
“เดือนสิบเอ็ด” บั้วคชคามทานที
กาลต่อมาสมัยรัตนโกสินทร์
ศีกพม่าห้าวหาญเข้าราษฎรอน
“สมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย”
บ้านสามโคกเจ้าพระยาเสียบวารี

ความเชื่อพุทธบอกนิยามความดีชั่ว

ไร้หมองมัวบริสุทธิ์ดุจความดี
เพื่อชำระจิตใจให้ผ่องศรี
คือที่มาประเพณีรับบุษกร
เหมาะตะมะพลัดถิ่นเหมือนครั้งก่อน
ประชามอญขอพึ่งพาพระบารมี
น้ำพระราชหฤทัยประเสริฐศรี
ล้วนแต่มีพงศาวดารมัญญ

ประเพณี วันรับบัวเดือนสิบเอ็ด

ธ เสด็จบ้านสามโคกบำรุงขวัญ
 มอญยินดีปรีดาทั่วหน้ากัน
 บ้านสามโคกถือเป็นวันมิ่งมงคล
 เฝ้ารอรับเสด็จแน่นขนัด
 ร่วมกันจัดพลับพลาโกลาหล
 รวบรวมใจรักดีกตัญญูภูวดล
 เสียงอึงอลแซ่ซเซ่แจ่มพลัน
 เพลาบายถวายเป็นดอกบัวหลวง
 กราบทูลเรื่องทั้งปวงล้วนสร้างสรรค์
 ทั้งไทยมอญสรวลเสเฮฮา
 วันรับบัวจึงเป็นวันสามัคคี

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ

บ้านสามโคกเปลี่ยนเป็นนาม “เมืองสามโคก”

อุดมโชควมิสถานบ้านถิ่นที่

ธ พระราชทานนามเมืองว่า “ประทุมธานี”

เมืองที่มีดอกบัวงามตามเหตุการณ์

ลุ สมัยพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ

แก้ไขชื่อให้ตรงตัวคำเรียกขาน

“ปทุมธานี” ริมฝั่งน้ำงามตระการ

คือตำนานเมืองโกสุม “ปทุมธานี”

อธิบายคำศัพท์

- ชะง้ำ ก. เหลียวแลดู, ฝ้าคอดู.
- ช่านเซ็น ก. กระจัดกระจาย, มักใช้เข้าคู่กับคำ แดกฉาน เป็น แดกฉานช่านเซ็น.
- เซ็งแซ่ ว. ดังอ้ออึงแซ่ไปหมด.
- ด้าว น. แดน.
- ดาชดก [ดาด, ดาดสะดา] ว. มากมาย, เกลื่อนกลาด, มีทั่วไป,
ธัญญาหาร น. อาหารคือข้าว.
- นรบดี [นอระ-] น. พระราชา.
- แน่นชนิด ว. แออัด.
- บาทบงส์ [บาดทะบง] น. ละอองเท้า. (ป. ปาทปัส).
- บุษกร [บุดสะกอน] น. ดอกบัวสีน้ำเงิน, บัว (ส. ปุษกร).
- ปริมณฑล [ปะริมนทน] น. วงรอบ, จังหวัดรอบกรุงเทพมหานคร ได้แก่ นครปฐม
นนทบุรี สมุทรสาคร สมุทรปราการ และปทุมธานี.
- ปะ ก. มาเจอกัน, มาประเชิญหน้ากัน.
- ปารีชาต น. ต้นไม้สวรรค์ในสวนพระอินทร์, ต้นทองเหลือง.
- พลับพลา [-พลา] น. ที่ประทับชั่วคราวสำหรับรับรองพระเจ้าแผ่นดินและ
พระบรมราชวงศ์ชั้นสูง.
- พารา น. เมือง.
- ราญรอน ก. รบ เช่น นักเลงเขาไม่หาญราญนักเลง.
- สล้าง [สะล่าง] ว. ที่ตั้งอยู่สูงเด่นเป็นหมู่เป็นพวก เช่น ต้นสักสูงสล้าง.
- สาคร [-คอน] น. แม่น้ำ, ทะเล.
- อิงอล ว. ดังลั่น เช่น เสียงคลื่นลมอิงอล.

กิจกรรม รู้เพิ่ม...เติมความรู้ เรื่องที่ 2 ที่มา...ปทุมธานี

คำชี้แจง กิจกรรมนี้มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใดดอกบัวจึงเป็นสัญลักษณ์ประจำจังหวัดปทุมธานี
2. การตั้งชื่อบ้านเรือนนั้นมีความสำคัญอย่างไร และมีหลักการในการตั้งชื่ออย่างไร
3. นักเรียนเห็นด้วยกับประโยค เมืองบัวชมพู...ปทุมธานี หรือไม่ จงอธิบาย
4. เพราะเหตุใดจึงมีการเปลี่ยนชื่อจาก “สามโคก” เป็น “ปทุมธานี”
5. แม่น้ำเจ้าพระยามีความสำคัญกับวิถีชีวิตของผู้คนทั้งในอดีตและปัจจุบันอย่างไร

ตอนที่ 2 กิจกรรมเสนอแนะ

ถึงสามโคกโคกถวิลถึงปิ่นเกล้า พระพุทธเจ้าหลวงบำรุงซึ่งกรุงศรี
 ประทานนามสามโคกเป็นเมืองตรี ชื่อประทุมธานีเพราะมีบัว
 นิราศภูเขาทอง : สุนทรภู่

จากบทประพันธ์ข้างต้นจะเห็นว่าสุนทรภู่ได้มีการกล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศ
 หล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 ที่มีการพระราชทานนามเมืองปทุมธานี ในแง่ของความ
 ระลึกถึง ให้นักเรียนวิเคราะห์ว่าเพราะเหตุใด สุนทรภู่จึงประพันธ์เช่นนี้

เรื่องที่ 3

ศาสนสถานคู่บ้านเมือง

คนกับวัดผูกพันกันนานนัก

ครั้งสมัยพุทธะ “พระชินวร”

เวฬุวันแปลภาษาคือป่าไผ่

สร้างถวายพระพุทธองค์ผู้ทรงธรรม

ถิ่นอินเดียก่อเกิดพุทธศาสนา

เริ่มปรากฏหลักฐานผ่านถึงไทย

วัดจึงก่อเกิดตามความประสงค์

จิตเลื่อมใสใจศรัทธาสรางอาราม

แจ้งประจักษ์หลักฐานแต่กาลก่อน

วัดแห่งแรกกำเนิดก่อนชื่อ “เวฬุวัน”

“พระเจ้าพิมพิสาร” ใต้ศรัทธามั่น

เป็นสถานที่สำคัญโปรด “เวไนย”

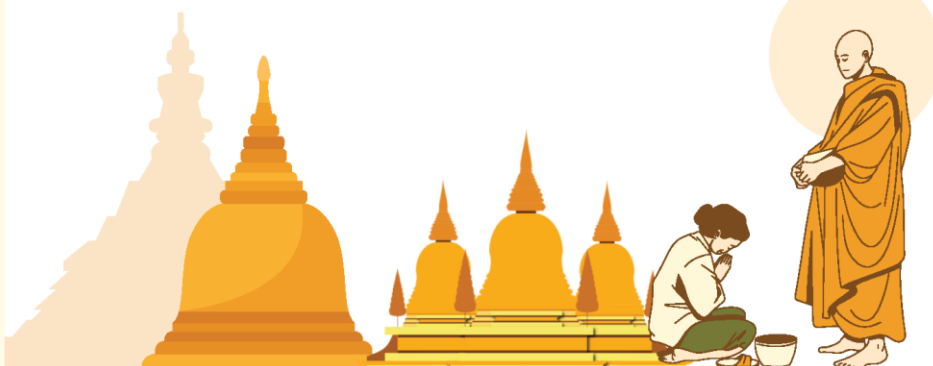
เผยแผ่ไปหลายชนชาติทั้งไกลใกล้

ในสมัยเรืองวิบูลย์ “พอขุนราม”

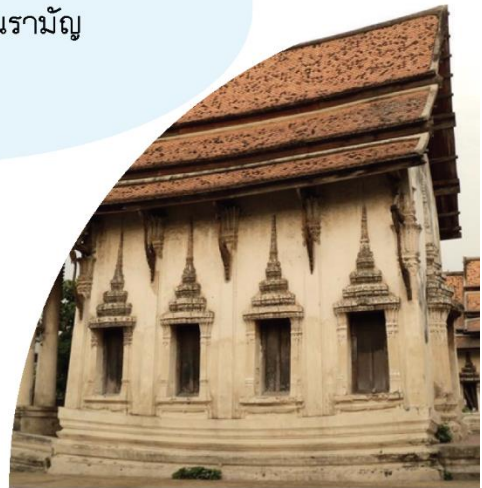
เจตจำนงมหาชนอย่างสิ้นหลาม

เกิดความงามพุทธธรรมตามครรลอง

เล่าเรื่องเมืองปทุม หน้า 21

ปทุมธานี ลือเลื่องเมืองธรรมะ
 พระเถระร่วมสืบสานงานทั้งผอง
 แสงแห่งธรรมทอประทีปรุ่งเรืองรอง
 เกิดจากความปรองดองมอญและไทย
 ร่วมกันสร้างวัดใหญ่ในสามโคก
 มีชาวมอญเป็น “ปาโมกข์” หัวเรือใหญ่
 บ้างก็เรียก “วัดขอม” แผลกออกไป
 บ้างก็เรียก “วัดใหม่” บ้านรามัญ

วัดขอม

อีกชื่อ “แพะแต่ะ” พระพุทธบาท

จำลองรอยพระจอมศาสนาประทับมัน

แกะสลักด้วยหินผาน้ำอัศจรรย์

ลวดลายอันวิจิตรพิสดาร

“อุโบสถทรงห้องเรือสำเภา”

สร้างแต่ครั้งกรุงเก่าเรื่องเล่าขาน

ด้วยฝั่งน้ำเจ้าพระยาชลธาร

อลหม่านมากเหลือเรือสำเภา

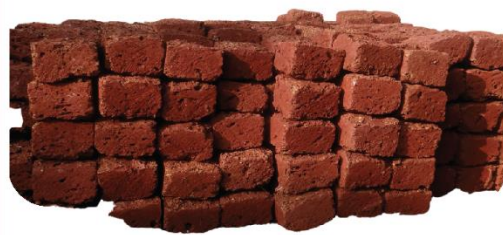
วัดพระพุทธบาท

โบสถ์เก่าแก่ไม่มีแม่น้ำต่าง
 พระประธานงดงามนักพักตร์เกลี้ยงเกลา
 อีก “เจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง”
 เสมือนแสงแห่งธรรมฉายสำแดง
 คนสร้างวัดวัดสร้างคนวนเวียนวัฏ
 สถาปัตยกรรมล้ำไศภิน
 มรดกวัฒนธรรมอันล้ำค่า
 คือความเชื่อศรัทธามหาชน

มีเพียงหนึ่งประตูกว้างตรงทางเข้า
 “ปางมารวิชัย” สลักเสลาด้วยศิลาแลง
 งามพิศุทธิผุดผ่องคราต้องแสง
 ประกายแห่งคุณธรรมนำชีวิน
 บอกระวีดิวัฒนธรรมพุทธศิลป์
 สะท้อนภาพภูมิแผ่นดินบรรพชน
 เกิดจากพุทธศาสนาเป็นเบื้องต้น
 คือความเป็นมงคลของชีวิต

ศิลาแลง

แพะเต๊ะหรือวัดขอม

เล่าเรื่องเมืองปทุม หน้า 25

แพะเต๊ะหรือวัดขอมหรือวัดใหม่
 เชื่อมมอญไทยรักใคร่สมานมิตร
 วัดประจำบ้านสามโคกฝั่งเจ้าพระยา
 ครั้งแผ่นดินพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
 จวบ พ.ศ. สองพันสามร้อยสามสิบห้า
 ไครชมวัดเยี่ยมไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน
 ชาวบ้านเรียกพลับพลากว่าดำหนัก
 แพะเต๊ะเรียกใหม่พลันแต่นั้นมา

นับเป็นศูนย์รวมใจอันศักดิ์สิทธิ์
 ร่วมใจจิตร่วมสร้างเต็มฤทัย
 จึงตั้งเด่นเป็นสง่าสว่างไสว
 แพะเต๊ะชื่อเสียงไกลก้องธานีินทร์
 “พระนั่งเกล้า” องค์ราชาทรงถวิล
 ทรงประทับกายินในพลับปลา
 คือที่พักพระนั่งเกล้าเจ้าเทศา
 นามใหม่ว่าวัดดำหนักเมืองปทุม

ตามรอยบาทพระบรมรมณีโรธ
 สาธุชนหลังไหลไปบ่าบวง
 นามวัดโบสถ์หรือวัดหลวงพ่อโต
 เดิมชื่อวัดสร้อยนางหงส์ตามตำนาน
 วัดโบสถ์นี้มีเรื่องเล่าครั้งก่อนเก่า
 เหลือพระพุทธรูปองค์เดียวในกุฏิ
 ชนนานนามว่า “หลวงพ่อบุญเหลือ”
 หากบูชาสักการะจะสุขสบาย
 ภายในวัดร่มรื่นรุกชชาติ
 มีรูปปั้นทั้งทวยเทพเทวดา
 อีกรูปปั้นพระพุทธรุโสธร
 โบสถ์อาคารวิหารแลศาลา
 ภายในวัดเลี้ยงปลานานชนิด
 รู้จักให้เม็ดตาเอื้ออาหาร

ที่วัดโบสถ์วัดสามโคกถิ่นบัวหลวง
 คนทั้งปวงศรัทธามาเป็นนาน
 มีเสาทองตั้งโชว์สูงตระหง่าน
 อนุสรณ์สถานหงสาวดี
 ใจเฝ้าบาปตัดเอาเศียรพระหนี
 โมงพระพิไลไว้ไม่ทำลาย
 กับความเชื่อว่ามีบุญเหลือหลาย
 ให้มีกินมีใช้ทุกเพลลา
 บริเวณสะอาดทุกเคหา
 ทั้งยักษ์ยีนยามตามช่องทาง
 องค์ใหญ่สุดในบวรพุทธศาสนา
 งามจับตาคราด้องแสงทินกร
 กล่อมเกล้าจิตบุญผลาอุทาหรณ์
 เป็นคำสอนการแบ่งปันทุกชั้นชน

หลวงพ่อโต วัดโบสถ์

อีกสถานรอยศาสน์พุทธศิลป์

โดยหลวงพ่อทองกลิ้งตั้งกมล
 แรงแห่งบุญบังเกิดวัดเจดีย์หอย
 เป็นเจดีย์ปรากฏสุดงดงาม
 หอยมือเสือยักษ์ใหญ่ที่สุดในโลก
 มือลูบข้อมตั้งอธิษฐานสมใจพลัน
 ทั้งถ้ายชามดินเผาไม้เกลาสลัก
 สถาปัตยกรรมวิจิตรพิสดาร

ตั้งอยู่ถิ่นตามนิมิตจิตกุศล

ชูดวงค์จนพบสถานสร้างอาราม
 เปลือกหอยร้อยเรียงทับอยู่ล้นหลาม
 ตั้งรายรอบอารามคู่อัจฉริยะ
 ตุ่มสามโคกข้อมใบเชื่องเรื่องกล่าวขวัญ
 เสียงข้อมลั่นหึ่งหึ่งดังกังวาน
 งดงามนักรักษาไว้ให้สืบสาน
 เจดีย์หอยอลังการคู่บ้านเมือง

วัดเจดีย์หอย

วัดไผ่ล้อม

เล่าเรื่องเมืองปทุม หน้า 28

เมืองปทุมยังมีที่ควรน้อม
พระพุทธรูปสุโขทัยครั้งรุ่งเรือง
ชมธรรมาสันนิษุขก ๘ ประทับ
ภายในวัดกว้างใหญ่ไพโรพฤกษ์พง
นกปากห่างทำรังอย่างหนาแน่น
รัฐประกาศเป็นเขตวิทยา
มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติ
หอดูนกสถานที่ที่สำคัญ

“วัดไผ่ล้อม” ที่เที่ยวหรรและฟูเฟื่อง
พร้อมทั้งเครื่องลายครามเบญจรงค์
เพื่อสดับธรรมบทตามพระประสงค์
เป็นแดนดงป่าเขาอยู่นับร้อยปี
เป็นเขตแดนให้ผู้เรียนได้ศึกษา
มีให้ล่าสัตว์ป่าบนนาพันธุ์
แบ่งขนาดพื้นที่มีหลักกัน
กำหนดวันเวลาชมอย่างชัดเจน

นกปากห่างเป็นตระกูลนกกระสา
จะอพยพปากห่างอำเภอลมโฮงเอน
สองตุนกวกเปรียบเทียบมนุษย์
แหล่งอาหารสมบูรณ์พูนอนันต์
เพียรค้นหาสิ่งที่ดีที่สุด
อยากพานพบสรวงสวรรค์อันนิรมิต
วัดไผ่ล้อมหรือวัดนกปากห่าง
ทุกชีวิตจะดีชั่วที่ตัวทำ

บินถลาจากอินเดีย ลาว เขมร
ปลายปากเบนไม่ชิดสนิทกัน
ที่ใดสุขที่สุดไปทีนั้น
คือนิยามความไผ่ฝันของชีวิต
หลักธรรมพุทธสอนให้เพ่งในจิต
ควรเพ่งพิศธรรมบทสแห่งธรรม
เป็นตัวอย่างแห่งสังขารนานฉนำ
คือลำนำสังสารวัฏบัญญัติมา

นกปากห่าง

อธิบายคำศัพท์

เจตจำนง	[เจต-] น. ความตั้งใจมุ่งหมาย, ความตั้งใจ.
ถวิล	[ถะหฺวิน] ก. คิด, คิดถึง.
ไ้	น. ผู้เป็นใหญ่.
ธานี	น. เมือง, เมืองใหญ่.
ประเทือง	ก. ทำให้ดีขึ้น เช่น ประเทืองผิว, ทำให้รุ่งเรืองขึ้น เช่น ประเทืองปัญญา.
ปาโมกข์	น. ผู้เป็นหัวหน้า, ผู้เป็นประธาน.
พระเถระ	[เถน, เถระ-] น. พระผู้ใหญ่ ตามพระวินัยกำหนดว่า พระมีพรรษาตั้งแต่ 10 ขึ้นไป เรียกว่า พระเถระ.
พิศุทธิ์	ว. สะอาด, ใส, ขาว, หมดจด, บริสุทธิ์, หมดมลทิน, ไม่มีความเสียหาย, ไม่มีตำหนิ.
โมษ	[โมต] น. ขโมย.
วาสิ	น. ผู้อยู่, ผู้ครอง, มักใช้เป็นส่วนท้ายสมาส เช่น คามวาสิ = ผู้อยู่บ้าน อรัญวาสิ = ผู้อยู่ป่า.
วิบุลย์	ว. เต็ม, กว้างขวาง, มาก, ใช้ว่า วิบุลย์ หรือ วิบุลย์ ก็มี.
เวไนย	น. ผู้ควรแนะนำสั่งสอน, ผู้ฟังดัดได้สอนได้
โคภิน	ว. งาม, ดี.

กิจกรรม รู้เพิ่ม...เติมความรู้ เรื่องที่ 3 ศาสนสถานคู่บ้านเมือง

คำชี้แจง กิจกรรมนี้มี 2 ตอน
ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. “คนกับวัดผูกพันกันนานนัก” นักเรียนเห็นด้วยกับคำประพันธ์วรรคนี้หรือไม่ พร้อมบอกเหตุผลประกอบ
2. เพราะเหตุใด “แพะแฉะ” จึงเป็นศูนย์รวมใจของทั้งชาวไทยและชาวมอญ
3. จงอธิบายคำกล่าว “สถาปัตยกรรมเป็นเงาสะท้อนวิถีชีวิตบรรพบุรุษ” โดยสังเขป
4. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ว่านกกปากห่าง เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดปทุมธานี เพราะเหตุใด
5. ความเชื่อเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับคนไทยมาตั้งแต่อดีต ให้นักเรียนยกตัวอย่างคติหรือความเชื่อ มา 1 ความเชื่อ พร้อมอธิบายความเชื่อนั้น

กิจกรรมเสนอแนะ

ให้นักเรียนหาโอกาสไปท่องเที่ยวและชมความงามของวัดในจังหวัดปทุมธานีแล้วนำมาเขียนประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้มาท่องเที่ยว พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ Social เช่น TikTok, YouTube หรือ Facebook

เรื่องที่ 4 กินข้าวแช่

ชุมชนมอญเมืองสามโคกถิ่นบัวหลวง

เมื่อครั้งช่วงอยุธยาหาดิลก

ตั้งบ้านเรือนตามแถวแนวอุทก

ที่สร้างกรรมน้ำเจ้าพระยา

แผ้วถางป่ามาเป็นทีอศัย

ทำนาไร่เรียกสวนตามประสา

ครั้นนานวันปีเดือนค่อยเคลี่ยนคลา

เกิดลูกหลานตามมาประชามอญ

เล่าเรื่องเมืองปทุม หน้า 32

ข้าวแช่ปทุมธานี

ธรรมดาสามัญบรรพบุรุษ
 นับถือพุทธเป็นศาสนาแต่ก่อน
 ยึดหลักธรรมปฏิบัติวัตรบวร
 ภูมิปัญญาอันสุนทรสืบทอดมา
 จวบสมัยรัตนโกสินทร์ปีนประเทศ
 เมืองสามโคกขยายเขตแผ่ทิศา
 มีบ้านเรือนแน่นชนิดทั้งวัดวา
 เกิดจรรยาชนบประเพณี

เล่าเรื่องเมืองปทุม หน้า 33

ข้าวแช่ปทุมธานี

“กินข้าวแช่” ประเพณีในเดือนห้า

วันมหาสงกรานต์วารดิถี

ภูมิปัญญาโบราณเนิ่นนานปี

กรรมวิธีง่ายง่ายไม่ซับซ้อน

คัดข้าวหอมมะลิตวงใส่มือ

ใส่น้ำพอกท่วมข้าวซาวล้างก่อน

จากนั้นจึงพักข้าวในกระชอน

หม้อต้มน้ำไฟอ่อนอ่อนใส่ข้าวตาม

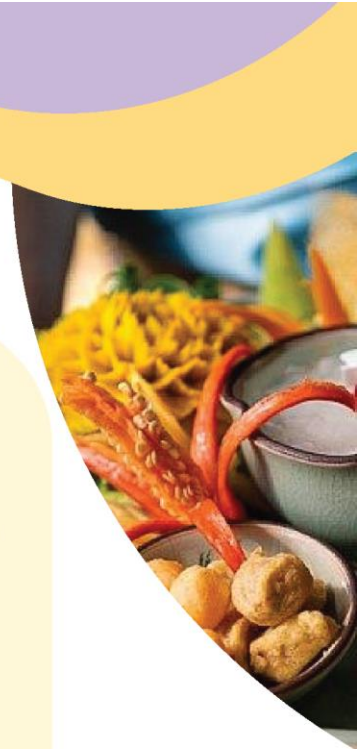
กระยะพอข้าวเริ่มกรุบกริบ

สุกปนดิบพองขยายคล้ายเม็ดฟ้าม

ยกจากเตาเทข้าวลงใส่ชาม

พรมด้วยน้ำสะอาดใสให้หมดยาง

นำไปนึ่งอีกครั้งตั้งไฟอ่อน
 ข้าวสุกเรียงเม็ดสลอนขาวกระจ่าง
 พักในหม้อคลุมด้วยผ้าขาวบาง
 แล้วเตรียมอ่างน้ำดอกไม้อีกหลายพันธุ์
 เช่นมะลิ ชมนาด กุหลาบมอญ
 กระดังงาหอมอ่อนอ่อนอวดสีสัน
 จุดเทียนหอมแล้วดับไฟให้เกิดควัน
 ตั้งเทียนในอ่างน้ำนั้นปิดฝาไว้
 เทน้ำหอมลงไปในหม้อข้าว
 “ไม้พ่าย” ข้าวข้าวเรียงสวยด้วยน้ำใส
 ดอกไม้ออยเหนือน้ำงามจับใจ
 หอมระรื่นชื่นฤทัยชวนลิ้มลอง
 กินกับ “เนื้อรสเค็ม” ฉีกเป็นฝอย
 “ผัดผักหวานน้ำมันหอย” หน้ามันย่อง
 “พริกหยวกนึ่ง” “หัวไชโป๊” โถ “ชิงดอง”
 “ผัดผักทอง” “ปลาช่อนป่น” เข้มข้นนัก
 พริกหยวกสอดไส้ลูกไชเค็ม
 ไช้แดงเข้มรสจัดจ้านเคียงจานผัก
 “เครื่องแนม” “กระชาย” “ชะอม” “ต้มลูกผัก”
 งามรูปลักษณ์ “ลูกกะปิ” พอดีคำ

ข้าวแช่ปทุมธานี

กินข้าวแช่มอญเรียก “เป็งซังกราน”

รามัญถือปฏิบัติวัฒนธรรม
วันสงกรานต์ถือถือเป็นวันขึ้นปีใหม่
ทั้งสังฆทานหยุกยาผ้าสบง
พร้อมเช่นไห้วบูชาเทพอารักษ์
เทวดาผู้คุ้มครองป้องโพยภัย

ประเพณีโบราณนานฉนำ
มรดกล้ำค่าคุณค่าล้วนควรธำรง
จัดแต่งข้าวแช่ไปถวายพระสงฆ์
แต่งประณีตบรรจงตั้งจิตใจ
ผู้ปกปักสุขศานต์บันดาลให้
ทั้งบรรพชนผู้จากไปได้ผลบุญ

ครั้น پایคล้ายแท้ “หงส์ธงตะขาบ”
 เพื่อรดน้ำขอพรผู้มีพระคุณ
 กลุ่มหนุ่มสาวชวนกันเล่นสบ้า
 ตีตะโพน “บัวหะเป็น” ปะเทิ่งปัด
 ประเพณีกินข้าวแช่ “เป็งซังกราน”
 หากสะท้อนวัฒนธรรมล้ำวิไล

ทั้งคอนหาบน้ำอบประทีนกลิ่นหอมกรุ่น
 ทั้งสร้างบุญชนทรายถวายเป็น
 มอญซอนผ้าวิ่งเปี้ยวเดี่ยววิ่งผลัด
 เสียงดังก้องลานวัดสำราญใจ
 มิใช่เป็นเพียงตำนานกาลสมัย
 ควรสืบสานธำรงไว้คู่แผ่นดิน

การแห่ธงตะขาบ

ธงตะขาบ

อธิบายคำศัพท์

- ดิลก [ดิหลก] ว. เลิศ, ยอด, เฉลิม.
- สุนทร [-ทอน, -ทอนระ-, -ทอระ-] ว. งาม, ดี, ไพเราะ, เช่น
วรรณคดีเป็น สิ่งสุนทร.
- แน่นขนัด ว. แออัด
- เม็ดฟ้าม ว. ฟุ, ไม่นั่นเพราะแก่เกินกำหนด
- สลอน [สะหลอน] ว. เห็นเด่นสะพรั่ง
- มันย่อง ว. มันจนมีน้ำมันเยิ้มหรือลอยเป็นฝ้าขึ้นมา.
- ฉนำ [ฉะหน้า] น. ปี. (ข.).
- ประทีน น. เครื่องหอม.
- สะบ้า น. ชื่อการเล่นชนิดหนึ่ง ใช้ลูกสะบ้าหรือของกลม ๆ.
- อุทก [อุทกกะ-, อุทก-] น. น้ำ.

กิจกรรม รู้เพิ่ม...เติมความรู้ เรื่องที่ 4 กินข้าวแช่

คำชี้แจง กิจกรรมนี้มี 2 ตอน

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. “ตั้งบ้านเรือนตามแถวแนวอุทก” จากคำประพันธ์วรรคข้างต้น สะท้อนเรื่องการตั้งบ้านเรือนในอดีตอย่างไร
2. ข้าวแช่เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดปทุมธานีหรือไม่ เพราะเหตุใด
3. คำว่า “เป็งซังกราน” มีความหมายว่าอย่างไร
4. เพราะสาเหตุใด ในปัจจุบัน การกินข้าวแช่ไม่เป็นที่นิยมของชาวปทุมธานี และนักเรียนจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมหรืออนุรักษ์การกินข้าวแช่อย่างไร
5. ธงตะขาบมีความสำคัญอย่างไร จงอธิบาย

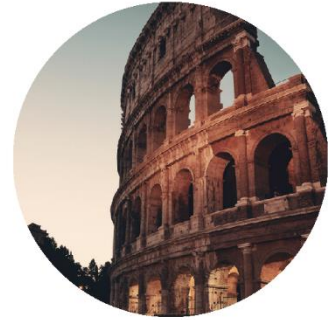
กิจกรรมเสนอแนะ

ให้นักเรียนเขียนโฆษณาตามหลักการเขียนโฆษณาพร้อมวาดภาพระบายสีเพื่อเชิญชวนให้คนทั่วไปรู้จักข้าวแช่ของจังหวัดปทุมธานี แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยให้เพื่อนในชั้นเรียนวิจารณ์โฆษณา

เรื่องที่ 5 ตุ่มสามโคก

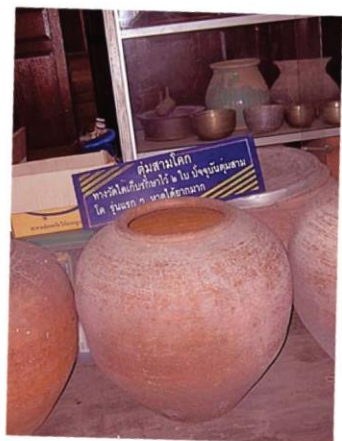
โบราณว่าความรู้คือสินทรัพย์
 คณานับสูงค่ามหาศาล
 เพราะความรู้ติดตัวไปชั่วกาล
 ก่อเกิดเงินก่อก่อดงานหล่อเลี้ยงตน
 หากความรู้ลึกล้ำชำนาญนัก
 แจ้งประจักษ์เจเนจบประสพผล
 สืบทอดนานกาลสมัยหลายชั่วคน
 เกิดมรรคผลถึงขั้นภูมิปัญญา
 ดังเรื่องราว “ตุ่มสามโคก” อันลือลั่น
 กาลก่อนนั้นเรียก “อีเลี้ยง” กันถ้วนหน้า
 ครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยา
 มอญหงสาขอพึ่งพาพระบารมี

ตุ่มสามโคก

ตั้งบ้านเรือนริมฝั่งน้ำเจ้าพระยา
 เหล่าช่างปั้นจากเมืองหงสาวดี
 เตาประทุนรูปร่างคล้ายหลังเต่า
 ช่วงกลางเตาส่งเด่นเป็นเนินนูน
 เตาหลังเต่าบ้างก็เรียกเตาเรือคว่ำ
 เรียกสามเนินหรือสามโคกตามกันไป

นำความรู้ติดตัวมาสร้างวิถี
 แนวถางที่สร้างเตาเผาชื่อเตาประทุน
 ก่อดินเผาเสริมอิฐแกร่งเป็นแรงหนุน
 ฉาบด้วยปูนแล้วเจาะช่องทำปล่องไฟ
 สร้างขึ้นสามเตาเผาขนาดใหญ่
 นามจึงได้สามโคกแต่นั้นมา

ตุ้มสามโคก

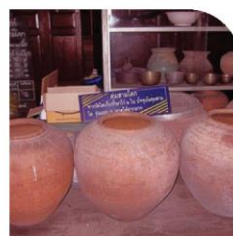
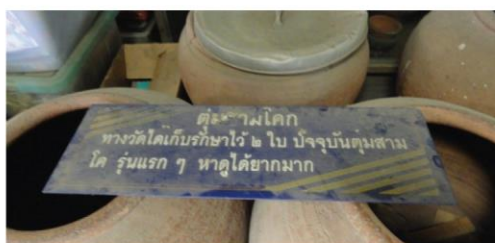

นำดินเหนียวผสมฟางอย่างพอเหมาะ
 ปั้นแต่งเคาะเป็นรูปร่างอย่างประภคณา
 ทั้งโอง่างด้วยขามกระปุกกา
 ทั้งครกไหหม้อฝากระถางเตา
 ตุ่มอีเล็งเมืองสามโคกมีชื่อนัก
 เนื้อหนาหนักดินผสมบ่มเตาเผา
 สีเหลืองส้มปากแคบส่วนคอเว้า
 ปากกับกันขนาดเท่าเท่ากัน
 ตรงกลางป่องเตี้ยป้อมรูปทรงอ้วน
 ผิวเรียบนวลไม่มีลวดลายคั่น
 เก็บความเย็นของน้ำได้ทั้งวัน
 ที่สำคัญทนทานนานหลายปี

การปั้นตุ่มสามโคก

พ่อค้ามอญพายเรือออกเร่ขาย
 ตุ่มสามโคกคนถามไถ่กันจึงมี
 นามสามโคกเกิดจากเตาเผาชั้นดี
 สามเตานี้ยังปรากฏในปัจจุบัน
 รัฐบาลอนุรักษ์เพื่อศึกษา
 มรดกทางปัญญาล้วนสร้างสรรค์
 “โบราณสถานเตาโอ่งอ่าง” ชื่อสถาบัน
 จัดแสดงนิทรรศการมอญปั้นดิน
 อีกสถานเตาเผาทั้งสามแห่ง
 จัดเป็นแหล่งเรียนรู้รำลึกถวิล
 คือเครื่องปั้นดินเผาสินแผ่นดิน
 ตุ่มสามโคกชื่อระบิลของถิ่นไทย

โบราณสถานเตาโอ่งอ่าง

อธิบายคำศัพท์

คณานับ	ก. นับ.
เจนจบ	ว. ชำนาญทั่ว, รอบรู้, ได้พบได้เห็นมามาก.
ประจักษ์	ว. ปรากฏชัด อาจเป็นทางตาหรือใจก็ได้ เช่น ประจักษ์แก่ตา ประจักษ์แก่ใจ.
ระบิล	น. เรือง, ความ, ฉบับ, อย่าง.
วิถี	น. สาย, แนว, ถนน, ทาง, มักใช้ประกอบกับคำอื่น เช่น วิถีทาง วิถีชีวิต บาทวิถี.
อิงมี	ว. ตั้งอิงอิงระงมไป.

กิจกรรม รู้เพิ่ม...เติมความรู้ เรื่องที่ 5 ตุ่มสามโคก

คำชี้แจง กิจกรรมนี้มี 2 ตอน

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใดจึงมีการเปรียบเทียบว่าความรู้คือสินทรัพย์ที่มีความหาศาล
2. จงอธิบายคำว่า “ภูมิปัญญา” โดยสังเขป
3. จงอธิบายลักษณะของตุ่มสามโคก
4. เพราะเหตุใดตุ่มสามโคกจึงเป็นมรดกวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ของจังหวัดปทุมธานี
5. นักเรียนจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมการท่องเที่ยว “โบราณสถานเตาโองอ่าง” อย่างไร

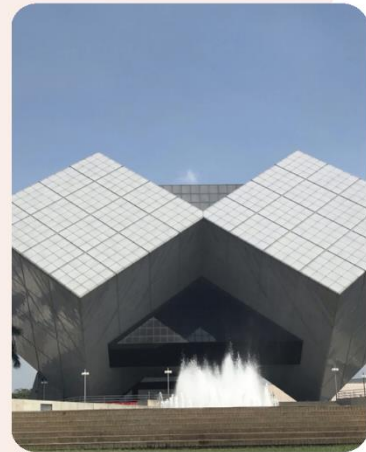
กิจกรรมเสนอแนะ

ให้นักเรียนหาโอกาสไปท่องเที่ยวและศึกษาความรู้ที่ “โบราณสถานเตาโองอ่าง” แล้วนำความรู้มาเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าตามหลักการเขียนรายงาน

เรื่องที่ 6

แหล่งเรียนรู้จังหวัดปทุมธานี

พิพิธภัณฑ์ในเมืองไทยมีหลายแห่ง
จัดแสดงสิ่งสำคัญอันสูงค่า
ความรุ่งเรืองบวรแต่ก่อนมา
วัฒนธรรมภูมิปัญญาบรรพชน
เพื่อประโยชน์ทางการศึกษามหาศาล
มีหลักฐานปรากฏพจน์เหตุผล
สะท้อนประวัติศาสตร์ชาติของตน
สะท้อนภาพวิถีชนสมัยนั้น
ปทุมธานีมีพิพิธภัณฑ์ทันสมัย
คนรุ่นใหม่ร่วมคิดร่วมสร้างสรรค์
จัดรูปแบบน่านาสารพัน
นำเสนอสิ่งสำคัญตามเหตุการณ์

พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ

<p><u>หนึ่ง</u>พิพิธภัณฑการเกษตร กาญจนภิเษกสมัยมงคลกาล บนพื้นที่สามร้อยเจ็ดสิบสี่ไร่ พิพิธภัณฑคู์ฟ้าปทุมธานี ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง นวัตกรรมนำสมัยไทยนิยม เป็นรูปแบบพิพิธภัณฑมีชีวิต เพื่อประยุกต์ในชีวิตประจำวัน มีหกพิพิธภัณฑย่อยให้ศึกษา ดิน น้ำ ต้นไม้ ชลประทาน</p>	<p>เฉลิมพระเกียรติบรมเรศมหาสถาน ทรงครองราชย์ยืนนานห้าสิบปี รัฐบาลจัดเทิดไท้พระทรงศรี ตั้งอยู่ที่คลองหลวงอันอุดม คู่เคียงภูมิปัญญาที่งามสม เชิญชวนไปชื่นชมถ้วนหน้ากัน จากทฤษฎีสู่ปฏิบัติลำดับชั้น องค์ความรู้อนันต์นานาประการ เป็นศาสตร์พระราชาค่ามหาศาล มวลโครงการตามรอยพ่อของแผ่นดิน</p>
--	--

พิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติ ปทุมธานี

ทั้งเกษตรทฤษฎีใหม่หนึ่งไร่หนึ่งแสน
สะท้อนค่าคณานับทรัพย์ในดิน
ชมสินค้าผลิตเพลินเจริญจิต
มวลดอกไม้หลากหลายพันธุ์อันตระการ
มีสินค้าแฮนด์เมดหัตถศิลป์
ชม ชิม ช้อป ตามชอบใจไลฟ์สไตล์

คือแก่นแกนพึ่งตนเองได้ทั้งสิ้น
คลังอาหารเลี้ยงชีวิตรอบคอบ
กิจกรรมสาธิตสนุกสนาน
ตามอาคารมีที่พักเย็นสบาย
ทั้งอาหารการกินล้วนมากหลาย
ของจำหน่ายเน้นสุขอนามัย

มีห้องฉายภาพยนตร์สามมิติ
เกี่ยวกับงานพระราชดำริพระอดิศัย
เจ้าหน้าที่ดูแลอย่างใส่ใจ
คอยถามไถ่สนทนาเอื้ออารี
เปิดทำการวันอังคารถึงอาทิตย์
วันจันทร์ปิดเพื่อปรับปรุงสถานที่
ให้สะอาดแสงเสียงใช้การดี
พฤษชาติต้องมีสีสันงาม
บริการทุกระดับประทับใจ
เพื่อจักได้ความรู้อย่างล้นหลาม
สมกับเป็นพิพิธภัณฑ์อันลือนาม
คำนิยามคลังความรู้พระภูบาล

พิพิธภัณฑ์การเกษตร
เฉลิมพระเกียรติ ปทุมธานี

เขตคลองหลวงปทุมธานีที่นาทอง
ตามลำคลองแบ่งเส้นเป็นขนาน
สองพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์อสังการ
อยู่สถานย่านเทคโนโลยี
ที่คลองห้าเขตอำเภอคลองหลวง
คนทั้งปวงเรียก “ตึกลูกเต๋า” กันยิ่งมี
เพราะรูปลักษณะเป็นลูกบาศก์เก้ไก่ดี
สามลูกเต๋ารเรียงกันมีเสถียรพลัง

พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ

ภายในตัวอาคารมีหอคัน
แหล่งรวมวิทย์เจริญสุดสุดปังปัง
มีประวัตินักวิทยาศาสตร์
นักคิดค้นประดิษฐ์คิดการณ้ไกล
พลังงานไฟฟ้าพลังชีวิต
หุ่นจำลองหุ่นยนต์กลสำคัญ

ตึกลูกเต๋ารเชื่อมต่อกันทุกทุกหลัง
นับเป็นคลังปัญญาทองของคนไทย
ผู้เก่งกล้าสามารถสมองใส
เพื่อคนรุ่นต่อไปได้ใช้กัน
ดินแดนวิทย์สำหรับเด็กได้สรวลสันต์
ดาวเทียมอันนำพิศวงวงจรดาว

อีกห้องฟ้าจำลองสี่มิติ
 ทั้งวิถีเกษตรบอกเรื่องราว
 หนึ่งตะลุงเตาเผางานแกะสลัก
 เทคโนโลยีกรรมล้ำอาหาร
 พิพิธภัณฑน์แห่งแรกที่แรกเริ่ม
 แห่งพระบรมราชินีนาถของไทย
 เพื่อจัดให้คนไทยได้ตระหนัก
 วิทย์ก้าวรุดเทคโนโลยีล้ำนำชีวิน

เรื่องภูมิอากาศแห่งห้วงหา
 ทั้งเรื่องคราวหนหลังครั้งโบราณ
 งดงามนักควรรธำรงค์สืบสาน
 จิตรกรจิตรกรรมล้ำเลิศไทย
 เพื่อเฉลิมพระเกียรติสิริสมัย
 ทรงห่วงใยศาสตร์ศิลป์ทองของแผ่นดิน
 อนุรักษ์ชื่นชมสมบัติสิน
 แหล่งเรียนรู้ประจำถิ่นบ้านเมืองเรา

เล่าเรื่องเมืองปทุม หน้า 50

ห้องฟ้าจำลอง

พิพิธภัณฑ์แห่งที่สามนามวิจิตร
ตามประวัติปทุมมาลย์มานานเนา
ประโยชน์บัวคุณค่ามหาศาล
เพื่อดำรงคงมรดกของแผ่นดิน
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
รวบรวมบัวมากหลายสายพันธุ์นัก
มหาวิทยาลัยราชมงคธัญบุรี
แบ่งสัดส่วนพื้นที่โชว์ผลงาน
นิลุบลมากกว่าร้อยสายพันธุ์
ระบบนิเวศและสรรพคุณยา
บัวหายากจากถิ่นต่างประเทศ
บัวฝรั่งบัวสายหลายหลากพันธุ์
บัวสีแดงชมพูขาวและม่วง
ชมบัวงามเพลิดเพลินจำเริญใจ

คือพิพิธภัณฑ์บัวสลักเสลา
ยึดถือเอาเป็นสัญลักษณ์แห่งบูรินทร์
ตรวจพิจารณาตลอบของของศาสตร์ศิลป์
อนุชนได้ถวิลจรโรลงรักษ์
ประสงศ์สร้างแหล่งศึกษาเชิงประจักษ์
อนุรักษ์เหล่าโกสุมปทุมมาลย์
สถานที่พิพิธภัณฑ์ตั้งตระหง่าน
นิทรรศการวางจรกสุมา
แปลงสาธิตลำดับชั้นของพฤกษา
ทั้งอาหารโภชนาแปรรูปกัน
ปทุมเมศวิกตอเรียวาดสีสัน
ทั้งบัวผันบัวเดือนเกลื่อนกลาดไป
สมเป็นเมืองบัวหลวงพิสุทธิไส
เยี่ยมชมได้ที่พิพิธภัณฑ์บัว

พิพิธภัณฑ์บัว มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

แหล่งเรียนรู้เมืองปทุมอีกหนึ่งแห่ง
ที่แห่งนี้แน่นขนัดด้วยกรุปทวาร
พิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีมีมนต์ขลัง
ชื่อ “หินแปลก” สร้างพลังอลังการ
รวบรวมหินทั้งในไทยและต่างแดน
รูปทรงหินอัศจรรย์พันพิ
ตั้งบนแป้นโซ่วพร้อมบอกที่มา
มหัศจรรย์ยิ่งใหญในแผ่นดิน

จัดแสดงให้ได้ชมอย่างถ้วนทั่ว
เพราะมีสิ่งยวนยั่วแปลกพิสดาร
ชื่อเสียงก้องโต้งดังคนกล่าวขาน
ตั้งสถานอำเภอเมืองปทุมธานี
เป็นมิวเซียมไทยแลนด์หินหลากสี
ทั้งกลมแป้นยาวรีหลายหมื่นชิ้น
ชวนตื่นตาตื่นใจในงานศิลป์
พิพิธภัณฑ์หิน “หินแปลก” พิสดาร

พิพิธภัณฑ์หินแปลก

อธิบายคำศัพท์

กุสุมา	น. ดอกไม้.
ถวิล	[ละหุวิน] ก. คิด, คิดถึง.
ให้	(กลอน) น. ผู้เป็นใหญ่.
แน่นขนัด	ว. แออัด.
พฤษชาติ	น. ต้นไม้, จำพวกต้นไม้.
ภูบาล	น. พระเจ้าแผ่นดิน.
รวดเร็ว	ก. กิริยาที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว.
ลบบอง	[ละบบอง] น. แบบ, ฉบับ.
สรวล	[สรวน] ก. หัวเราะ.
หัตถศิลป์	น. ศิลปะในการผลิตสิ่งต่าง ๆ ด้วยมือ โดยถือความงามเป็นหลัก.
อดิตัย	[อะติไส] ว. เลิศ, ประเสริฐ.
อนันต์	ว. ไม่มีสิ้นสุด, มากล้น.
อนุชน	น. คนรุ่นหลัง, คนรุ่นต่อไป.

กิจกรรม รู้เพิ่ม...เติมความรู้ เรื่องที่ 6 แหล่งเรียนรู้จังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจง กิจกรรมนี้มี 2 ตอน

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนเคยไปท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ หรือพิพิธภัณฑ์ใดในประเทศไทยบ้าง จงอธิบายลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวหรือพิพิธภัณฑ์และตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่นั้น
2. จงอธิบายคำว่าเศรษฐกิจพอเพียงตามความเข้าใจของนักเรียน และยกตัวอย่างความพอเพียงมา 3 ข้อ
3. เพราะเหตุใดพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติจึงได้ชื่อว่า ตึกลูกเต๋า
4. พิพิธภัณฑ์บัวมีความสำคัญกับจังหวัดปทุมธานีอย่างไร จงอธิบาย
5. เพราะเหตุใดพิพิธภัณฑ์หินแปลกจึงเป็นแหล่งเรียนรู้ที่น่าสนใจของจังหวัดปทุมธานี จงอธิบาย

กิจกรรมเสนอแนะ

ให้นักเรียนศึกษาและค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ของจังหวัดปทุมธานี โดยจัดทำเป็นรูปเล่มรายงาน

ประวัติผู้แต่ง

55

ชื่อ-สกุล	นางสาวณัฐธิดา ประดิษฐ์
วัน เดือน ปีเกิด	30 ตุลาคม 2537
ตำแหน่ง	ครู
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนนรรราชทินันต์ดามาตุวิทยา
การศึกษา	ระดับปริญญาตรี การศึกษบัณฑิต สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทที่ 3

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.1.1 เพื่อสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี

1.1.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น

1.2 ขอบเขตในการสร้างหนังสือ

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี ที่สร้างขึ้นมีเนื้อหาอิงหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ทักษะการอ่านเพื่อฝึกให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน โดยมีภาพประกอบคำบรรยายจำนวน 6 เรื่อง คือ

เรื่องที่ 1 คำขวัญจังหวัดปทุมธานี

เรื่องที่ 2 ที่มา...ปทุมธานี

เรื่องที่ 3 ศาสนสถานคู่บ้านเมือง

เรื่องที่ 4 กินข้าวแช่

เรื่องที่ 5 ตุ่มสามโคก

เรื่องที่ 6 แหล่งเรียนรู้จังหวัดปทุมธานี

1.3 การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1.3.1 กำหนดลักษณะและโครงสร้างของหนังสือ

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี ลักษณะเป็นงานเขียนประเภทบทร้อยกรอง แต่งด้วยกลอนสุภาพ โดยมีภาพประกอบคำบรรยายจำนวน 6 เรื่อง คือ เรื่องที่ 1 คำขวัญจังหวัด

ปทุมธานี เรื่องที่ 2 ที่มา...ปทุมธานี เรื่องที่ 3 ศาสนสถานคูบ้านเมือง เรื่องที่ 4 กินข้าวแซ่ เรื่องที่ 5 ตุ่มสามโคก เรื่องที่ 6 แหล่งเรียนรู้จังหวัดปทุมธานี ผู้ศึกษาได้กำหนดลักษณะหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

- 1) กลุ่มผู้อ่านหนังสือคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อายุระหว่าง 14-15 ปี
- 2) แนวการเขียนแบบสารคดีประเภทบรรยายหรือเกร็ด แต่งด้วยกลอนสุภาพ
- 3) เนื้อหาประกอบด้วย 6 เรื่อง คือ เรื่องที่ 1 คำขวัญจังหวัดปทุมธานี เรื่องที่ 2 ที่มา...ปทุมธานี เรื่องที่ 3 ศาสนสถานคูบ้านเมือง เรื่องที่ 4 กินข้าวแซ่ เรื่องที่ 5 ตุ่มสามโคก เรื่องที่ 6 แหล่งเรียนรู้จังหวัดปทุมธานี

โครงสร้างเนื้อหาของหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมราชานิตดามาศูวิทยา จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย คำนำ สารบัญ เนื้อหา ภาพประกอบ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 1) คำนำ เป็นการเขียนอธิบายจุดประสงค์การนำเรื่องราวในจังหวัดปทุมธานี แต่ละเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านศึกษา
- 2) สารบัญ เป็นการกล่าวถึงรายชื่อของบทและเรื่องโดยเรียงตามลำดับ
- 3) เนื้อหา เป็นเรื่องราวของท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี แต่งด้วยกลอนสุภาพที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน
- 4) ภาพประกอบ เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น

1.3.2 การสร้างและพัฒนาหนังสือ

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมราชานิตดามาศูวิทยา จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือขั้นการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน ขั้นการตรวจสอบและการปรับปรุงคุณภาพ โดยอาศัยความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิ และขั้นตรวจสอบคุณภาพ โดยนำหนังสือที่ปรับปรุงแล้วไปให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างอ่านแล้วเก็บข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านให้มีคุณภาพ
- 2) กำหนดโครงสร้างหนังสือประกอบด้วย 6 เรื่อง คือ เรื่องที่ 1 คำขวัญ จังหวัดปทุมธานี เรื่องที่ 2 ที่มา...ปทุมธานี เรื่องที่ 3 ศาสนสถานคูบ้านเมือง เรื่องที่ 4 กินข้าวแซ่ เรื่องที่ 5 ตุ่มสามโคก เรื่องที่ 6 แหล่งเรียนรู้จังหวัดปทุมธานี โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้
  - 2.1) เพื่อให้ผู้อ่านได้รับความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
  - 2.2) เพื่อส่งเสริมจินตนาการผู้อ่าน
  - 2.3) เพื่อส่งเสริมให้ผู้อ่านมีนิสัยรักการอ่านและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

2.4) เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้อ่านเกิดความรัก เห็นคุณค่าของแหล่งเรียนรู้ สถานที่ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.3.3 การตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพหนังสือ

การปรับปรุงคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีกระบวนการดังต่อไปนี้

1) การสร้างแบบประเมินคุณภาพของหนังสือ

การจัดทำแบบประเมินหนังสือส่งเสริมการอ่านทั้งหมด 2 ชุด

ชุดที่ 1 สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสือที่สร้างขึ้น

ชุดที่ 2 สำหรับนักเรียนประเมินความคิดเห็นต่อหนังสือส่งเสริมการอ่าน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสือที่สร้างขึ้น นำแบบ ประเมินหนังสือการอ่านมาปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพตามผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็น และข้อเสนอแนะ

2) การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการนำหนังสือส่งเสริมการอ่านเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการสอนภาษาไทย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คนพิจารณาคุณภาพของหนังสือพร้อมให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงหนังสือดังนี้

2.1) รูปเล่มควรจัดทำขนาดเหมาะสมมือ พกพาได้ง่าย มีการอธิบายเชิงอรรถ และมีข้อมูลประกอบเชิงอรรถพอสังเขป เพื่อสร้างความเข้าใจและเห็นภาพมากขึ้น

2.2) ควรตรวจสอบการสะกดคำ การเว้นวรรค และการใช้คำให้ถูกต้อง

2.3) เป็นหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สื่อให้สำนึกรัก ภาควิชาภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้นักเรียนเข้าใจประวัติที่มาได้เป็นอย่างดี โดยใช้บทหรือกิจกรรมที่มีภาษาสื่อความตรงกับความหมายเข้าใจง่าย ซึ่งทำให้อ่านเกิดอรรถรส และจินตภาพในการอ่านได้เป็นอย่างดี

1.4 ผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมราชานิตตตามาศูวทยา จังหวัดปทุมธานี ปรากฏผลดังนี้

1.4.1 การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน

จากการศึกษาค้นคว้าปรากฏว่า ได้หนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมราชานิตตตามาศูวทยา จังหวัดปทุมธานี โดยแต่งเป็นสารคดีประเภทกลอนสุภาพ ประกอบด้วยเนื้อหาจำนวน 6 เรื่อง คือ เรื่องที่ 1 คำขวัญจังหวัดปทุมธานี เรื่องที่ 2 ที่มา...ปทุมธานี เรื่องที่ 3 ศาสนสถานคู่บ้านเมือง เรื่องที่ 4 กินข้าวแช่ เรื่องที่ 5 ตุ่มสามโคก และ เรื่องที่ 6 แหล่งเรียนรู้จังหวัดปทุมธานี โดยมีภาพประกอบคำอธิบาย คำอธิบายศัพท์ กิจกรรมท้ายเล่ม

1.4.2 การตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

การตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ปรากฏผล ดังนี้

1) ด้านรูปเล่ม ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า หน้าปกหนังสือมีความสวยงาม ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน ชื่อเรื่องน่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน ขนาดของตัวอักษรมีความเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่านและ ขนาดของรูปเล่มมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$)

2) ด้านเนื้อหา ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า เนื้อหาง่ายต่อการทำความเข้าใจของนักเรียน ความยาวของเนื้อหาแต่ละเรื่องมีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน เนื้อหาสาระมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันเนื้อหามีสารประโยชน์ ควรค่าแก่การอ่านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$)

3) ด้านภาษา ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ความถูกต้องของฉันทลักษณ์และอักขรวิธี สำนวนและภาษาที่ใช้ในการแต่งคำประพันธ์ไพเราะ สละสลวย มีการเล่นสัมผัสอักษร เล่นคำ และใช้โวหารต่าง ๆ ที่ส่งเสริมเนื้อหาให้น่าอ่าน การเลือกใช้ภาษาที่สื่อความหมายได้ชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์และจินตนาการร่วมกับผู้ประพันธ์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$)

4) ด้านวิธีการนำเสนอ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า การนำเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอน เข้าใจง่าย การนำเสนอเนื้อหาและภาพที่น่าสนใจมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$)

5) ด้านคุณค่าที่ได้รับ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ผู้อ่านได้รับความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมจินตนาการผู้อ่าน ส่งเสริมให้ผู้อ่านมีนิสัยรักการอ่านและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เนื้อหามีส่วนช่วยในการปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้อ่านเกิดความรัก เห็นคุณค่าของแหล่งเรียนรู้ สถานที่ และภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถนำไปเป็นสื่อการเรียนรู้ประกอบการจัดการเรียนการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.93$)

6) สรุปภาพรวม ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเกี่ยวกับการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานีที่สร้างขึ้นมีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$)

1.4.3 ผลของความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านส่งเสริมการอ่าน

การสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือส่งเสริมการอ่าน ดำเนินการโดยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน ประเมินความคิดเห็นของหนังสือปรากฏผลดังนี้

1) ด้านรูปเล่ม นักเรียนมีความเห็นว่า หน้าปกสวยงาม ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน ชื่อเรื่องน่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน ขนาดของตัวอักษรมีความเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่านขนาดของรูปเล่มมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$)

2) ด้านเนื้อหา นักเรียนมีความเห็นว่า เนื้อหาง่ายต่อการทำความเข้าใจของนักเรียนความยาวของเนื้อหาแต่ละเรื่องมีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน เนื้อหาสาระมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน เนื้อหามีสารประโยชน์ ควรค่าแก่การอ่านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$)

3) ด้านภาษา นักเรียนมีความเห็นว่า ความถูกต้องของฉันทลักษณ์และอักขรวิธีสำนวนและภาษาที่ใช้ในการแต่งคำประพันธ์ไพเราะ สละสลวย มีการเล่นสัมผัสอักษร เล่นคำ และใช้โวหารต่าง ๆ ที่ส่งเสริมเนื้อหาให้น่าอ่าน การเลือกใช้ภาษาที่สื่อความหมายได้ชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์และจินตนาการร่วมกับผู้ประพันธ์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$)

4) ด้านวิธีการนำเสนอ ผู้นักเรียนมีความเห็นว่า การนำเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอน เข้าใจง่าย การนำเสนอเนื้อหาและภาพน่าสนใจมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$)

5) ด้านคุณค่าที่ได้รับ นักเรียนมีความเห็นว่า ผู้อ่านได้รับความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมจินตนาการผู้อ่าน ส่งเสริมให้ผู้อ่านมีนิสัยรักการอ่านและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เนื้อหามีส่วนช่วยในการปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้อ่านเกิดความรัก เห็นคุณค่าของแหล่งเรียนรู้ สถานที่ และภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถนำไปเป็นสื่อการเรียนรู้ประกอบการจัดการเรียนการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$)

6) สรุปภาพรวม นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานีที่สร้างขึ้น มีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$)

2. อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี ผู้ศึกษาได้นำผลการศึกษามาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน

การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีความเห็นว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) ทั้งนี้เนื่องจากผู้ศึกษาได้สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านตามเกณฑ์การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านของ สุวิทย์ มูลคำ (2549, น. 495) โดยมีการกำหนดจุดประสงค์ของหนังสือ เนื้อหาสาระ รูปแบบการเขียน ตลอดจนเทคนิควิธีการเขียนของหนังสือ ซึ่งจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่านในรูปแบบที่สื่อเนื้อหาสาระและความคิดไปยังผู้อ่านได้อย่างตรงประเด็น ชัดเจน สอดคล้องสัมพันธ์กับจุดประสงค์ที่ผู้เขียนต้องการ และเชื่อมโยงความคิดหนึ่งเข้ากับอีกความคิดหนึ่งหรือจากความคิดย่อยขยายไปสู่ความคิดหลักของ

เรื่องในลักษณะที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายหรือจับประเด็นความสำคัญของเรื่องได้ถูกต้องและบรรลุจุดหมายของผู้เรียนได้

นอกจากนั้นผู้ศึกษาได้ทำการบันทึกภาพประกอบหนังสือส่งเสริมการอ่านด้วยตนเองทำให้ภาพประกอบมีความคมชัด ชัดเจน สวยงาม อีกทั้งมีการใช้ภาพการ์ตูนเพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้กับหนังสือส่งเสริมการอ่าน จึงทำให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบของหนังสือส่งเสริมการอ่านของกรมวิชาการ (2545 ก, น. 3-4) ที่กล่าวถึงภาพประกอบของหนังสือส่งเสริมการอ่านว่า ภาพประกอบเป็นส่วนเสริมให้การนำเสนอเนื้อหาสาระสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และยังทำหน้าที่ตกแต่งให้หนังสือดูงาม เพิ่มความสบายตา สบายใจในการอ่านหนังสือด้วย

ทั้งนี้ การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ผู้ศึกษาใช้รูปแบบคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพนั้น ผู้ศึกษาได้แนวคิดในการเขียนกลอนสุภาพจากประยงค์ อนันทวงศ์ (2537, น. 111-114) ที่กล่าวถึงแนวทางในการเขียนกลอนที่ดี จะต้องมีความซื่อสัตย์และจริงจังต่อความคิดเห็นและความรู้สึกของตนเอง สามารถถ่ายทอดอารมณ์ผ่านคำประพันธ์อย่างลึกซึ้ง โดยรู้จักใช้ถ้อยคำ สำนวนโวหาร มาถ่ายทอดความรู้สึก เพื่อจะได้เกิดภาพที่ผู้อ่านมองเห็นได้ทันที รวมถึงต้องมีความมุ่งหมาย มีจินตนาการเพราะการเขียนกลอนที่มีจินตนาการจะช่วยให้ผู้อ่านสนใจติดตามอ่านด้วยความอยากรู้และมีความคิดกว้างไกล นอกจากนี้ หนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น ผู้ศึกษายังได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 3 ท่านพิจารณาและได้รับคำแนะนำทั้งในเรื่องการเลือกใช้คำ การอธิบายศัพท์เพิ่มเติม และการลำดับเนื้อหาสาระ ซึ่งผู้ศึกษาได้นำคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุง จึงทำให้หนังสือส่งเสริมการอ่านมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2 การตรวจสอบคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

ผลการศึกษาพบประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

2.2.1 ด้านรูปเล่ม

ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าขนาดของตัวอักษรที่มีความเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนที่เห็นว่าเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X} = 4.80$) ทั้งนี้ความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2545, ก. น. 3-4) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่จะต้องใช้อักษรที่อ่านง่าย ชัดเจน มีความต่อเนื่องกันไปตั้งแต่ต้นจนจบ และจินตนา ไบกาชุย (2542, น. 10-19) ที่กล่าวว่า ขนาดตัวอักษรควรอ่านง่าย ชัดเจน การเลือกขนาดตัวอักษรขึ้นอยู่กับปริมาณเนื้อหาของเรื่องและวัยของผู้อ่าน

2.2.2 ด้านเนื้อหา

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าเนื้อหาง่ายต่อการทำความเข้าใจของนักเรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนที่เห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X} = 4.90$) ความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับสุวิทย์ มูลคำ (2549, น. 495)

ที่กล่าวว่า เนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือส่งเสริมการอ่านต้องมีการเรียบเรียงและนำเสนอเนื้อหาที่สอดคล้องสัมพันธ์กับจุดประสงค์ที่ผู้เขียนต้องการ โดยผู้เขียนจะควรกำหนดล่วงหน้าว่าผู้อ่านจัดอยู่ในกลุ่มใด มีความรู้ และสติปัญญาอยู่ในระดับใด แล้วจึงกำหนดจุดประสงค์ของหนังสือ เนื้อหาสาระ รูปแบบการเขียน เพื่อให้เนื้อหาในหนังสือส่งเสริมการอ่านมีความเหมาะสมกับผู้อ่านและง่ายต่อการทำความเข้าใจของนักเรียน และจินตนา ไบกาชุย (2542, น.10-19) ที่กล่าวว่า เนื้อหาต้องมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน

2.2.3 ด้านภาษา

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าภาษาที่ใช้มีการเล่นสัมผัสอักษร เล่นคำ และใช้โวหารต่าง ๆ ที่ส่งเสริมเนื้อหาให้น่าอ่านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) ความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนที่เห็นว่าเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X} = 4.60$)

ทั้งนี้ เนื่องจากหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ใช้รูปแบบคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ จึงต้องมีการใช้ภาษาในลักษณะดังกล่าว สอดคล้องกับประยงค์ อนันวงศ์ (2537, น. 111-114) ที่กล่าวถึงแนวทางในการเขียนกลอนว่าต้องรู้จักใช้ถ้อยคำ บางกลอนต้องแสดงออกถึงแนวทางในการเขียน เพราะถ้อยคำเป็นการถ่ายทอดความรู้สึก และต้องรู้จักใช้สำนวนโวหาร ซึ่งความไพเราะของกลอนสุภาพจะอยู่ที่การเล่นสัมผัสทั้งสัมผัสนอกและสัมผัสใน ที่จะแสดงถึงความสามารถในการใช้ภาษาของผู้แต่ง

2.2.4 ด้านวิธีการนำเสนอ

ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าวิธีการนำเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอน เข้าใจง่าย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนที่เห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X} = 4.60$) ความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับ สมพร จารุณี (2542, น. 13-60) ที่กล่าวถึงการเสนอเนื้อหาว่าควรแสดงให้ผู้อ่านทราบจุดมุ่งหมายในการเสนอเนื้อหา มีการลำดับเรื่องดี มีเค้าโครงเรื่องที่เสนอเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นลำดับ ไม่สับสน และจินตนา ไบกาชุย (2542, น. 10-19) ที่กล่าวว่า การเสนอเนื้อหาต้องมีหลักการเขียนให้ผู้อ่านซึ่งเป็นเด็กสามารถอ่านเข้าใจง่ายและรู้เรื่องที่สุด ใช้กลวิธีการเขียน การดำเนินเรื่องที่ไม่ซับซ้อน

2.2.5 ด้านคุณค่าที่ได้รับ

ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นทำให้ผู้อ่านได้รับรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนที่เห็นว่าเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X} = 4.80$) ความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับสมพร จารุณี (2540, น. 3-5) ที่กล่าวถึงลักษณะสำคัญของหนังสือส่งเสริมการอ่านว่าต้องส่งเสริมความรู้โดยควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในการดำรงชีวิต

หนังสือส่งเสริมการอ่านที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น นำเนื้อหาของจังหวัดปทุมธานี โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีจิตสาธารณะ มุ่งทำประโยชน์ สร้างสิ่งดีงามและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี ที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ สามารถนำไปพัฒนาทักษะการอ่านและนิสัยรักการอ่านของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำหนังสือส่งเสริมการอ่านไปใช้

3.1.1 ครูควรศึกษาหนังสือส่งเสริมการอ่านดังกล่าวให้เข้าใจ และนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการสอนรายวิชาภาษาไทย ให้เหมาะสมกับความสามารถในการอ่านของผู้เรียนที่ตนทำการสอน

3.1.2 ครูควรจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านให้หลากหลาย โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นสื่อเพื่อกระตุ้นความสนใจและสร้างนิสัยรักการอ่าน

3.2 ข้อเสนอแนะในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านครั้งต่อไป

3.2.1 ควรจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่านในรูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

3.2.2 ควรมีการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยนำเนื้อหาอื่น ๆ ที่น่าสนใจและเหมาะสมกับผู้เรียนระดับต่าง ๆ

บรรณานุกรม

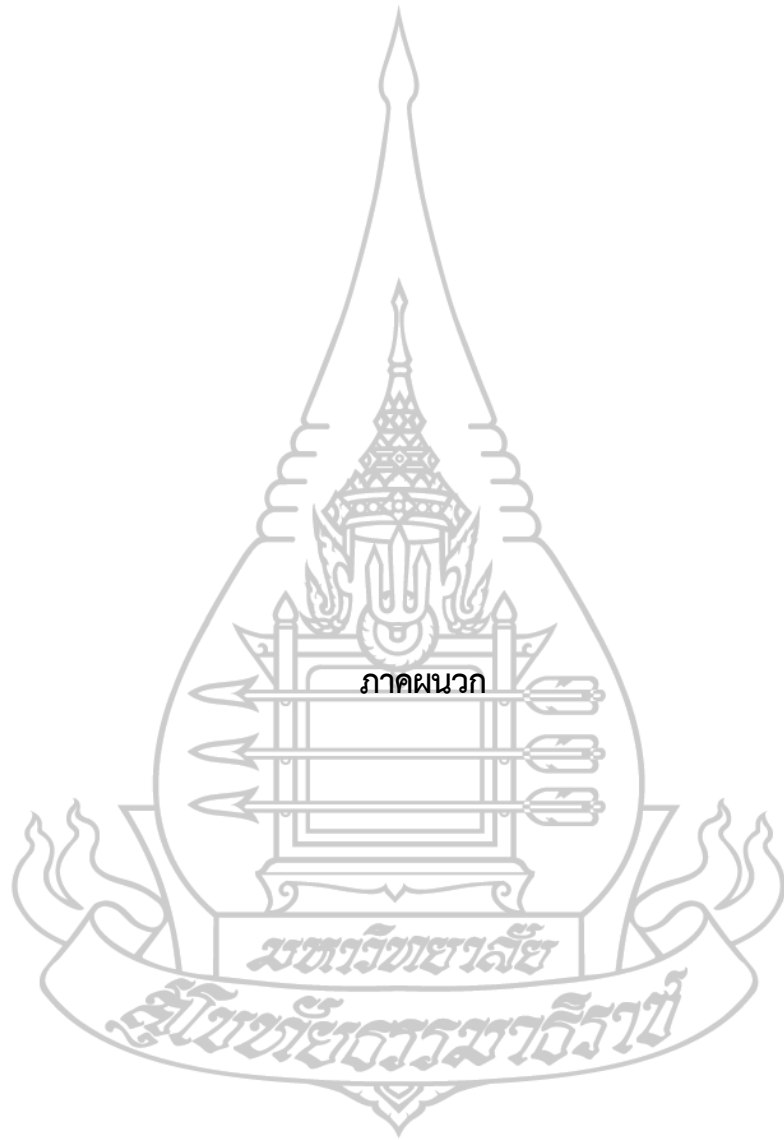
มหาวิทยาลัยศรี

นครินทรวิโรฒราชภัฏ

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2544). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรมวิชาการ.
- _____. 2546. *กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร. คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. คุรุสภา.
- กำชัย ทองหล่อ. (2533). *หลักภาษาไทย*. บำรุงสาส์น.
- กุกุยา แสงเดช. (2545). *แบบฝึกคู่มือพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ระดับประถมศึกษา*. แม็ค.
- จินตนา ไบกาซูยี. (2537). *การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก*. สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2542). *การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก*. คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2542). *หลักเกณฑ์ในการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมในเอกสารประกอบการประชุมการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม*. ศูนย์พัฒนาหนังสือกรมวิชาการ.
- ชุตินา สัจจามันท์ และคณะ. (2543). *การพัฒนาเกณฑ์การประเมินค่าวรรณกรรมไทย*. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ถวัลย์ มาศจรัส และพรพรด เจนสุวรรณ. (2547). *นวัตกรรมการศึกษา*. (ชุดเอกสารประกอบการเรียนการสอน). ธารอักษร.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2542). *การสอนภาษาไทย*. สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- เทวีวรรณ การปลุก (2556). (2556). *การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง เล่าเรื่องเมืองโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบุญวัฒนา จังหวัดนครราชสีมา [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นพวรรณ ศิริเวชกุล. (2546). *เรื่องสั้นสำหรับเด็กและเยาวชน*. แม็ค.
- นิตานาด สงรักษ์. (2562) *การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง "เปิดฟ้าอันดามัน สวรรค์ภูเก็ต" สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประทีป วาทิกทินกร. (2553). *ลักษณะและการใช้ภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 9). ภาควิชาภาษาไทย และภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประยงค์ อนันทวงศ์. (2513). *กลอนและวิธีเขียนกลอน*. บำรุงสาส์น.

- พรรณณี ชูทัย เจนจิต. 2550. จิตวิทยาการเรียนการสอน. เมธีทิพย์.
- มติชนออนไลน์. (2561). งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ครั้งที่ 46 และสัปดาห์หนังสือนานาชาติ ครั้งที่ 16. https://www.matichon.co.th/publicize/news_896989
- มาลินี ฝิโลประการ. (2540). เอกสารเผยแพร่ความรู้พัฒนาหนังสือ. การศาสนา.
- รังสิมันต์ ฉิมรักษ์. (2550). การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่าน. สุวีริยาสาส์น.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ราตรี โพธิ์ เต็ง. (2551). ทักษะภาษาไทยเพื่ออาชีพ. เอ็มพันธ์.
- ลาวัญญ์ สังข์พันธานนท์ และคณะ (2549). การอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศุภวรรณ มงเพชร. (2547). ศิลปะการพูด. ศูนย์ส่งเสริมอาชีพ.
- สนม ครุฑเมื่อง. (2550). การเขียนเชิงวิชาการ. นิวเสรินคร.
- สมพร จารุณัฐ. (2540). การวางแผนการเรียนการสอน สื่อและกระบวนการ. ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2554). หน่วยที่ 13 การพัฒนาหนังสือและเอกสารเพื่อการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทย หน่วยที่ 11-15* (น.1-90). สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานจังหวัดปทุมธานี. (ม.ป.ท.). *ปทุมธานี*. <http://www2.pathumthani.go.th/index.php>
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. 2540. *หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย*. ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2549). *การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด*. ดวงกลมสมัย.
- อนุสรณ์ กะตามัน. (2562). *การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง "นิราศ MRT สถานีแห่งความสุข" สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราชพิพิธ กรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อมรา ขวนขยัน. (2552). *การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในเขตเทศบาล ตำบลหนองขาว [การค้นคว้าอิสระปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Googman, k.s. (1970). Reading process and program. nation council of teachers of English.
- Miller, W.H. (1977). The First Elementary Reading Today. Holt, Rinehart &Winston.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมราชา

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

สุโขทัยวิทยาเขตราชภัฏวชิรเวศน์

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. นายชนะชนม์ สวัสดิ์นุชาติ

ประวัติการศึกษา

- ปริญญาตรี - ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน วิชาเอก การศึกษา

นอกระบบโรงเรียนและภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ

ตำแหน่งปัจจุบัน

รองหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยรังสิต, หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตร ฝ่ายบริหารวิชาการ

2. นางวิภาวดี นวลพัต

ประวัติการศึกษา

- ปริญญาตรี ศึกษาศาสตร์ ภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต หลักสูตรและการสอน (กลุ่มเฉพาะวิชาภาษาไทย) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตำแหน่งปัจจุบัน

ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนน้ำพองพัฒนศึกษา รังมั่งคลาภิเษก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น, หน้าที่หัวหน้ากลุ่มกิจกรรมนักเรียนโรงเรียนน้ำพองพัฒนศึกษา รังมั่งคลาภิเษก

3. นางสุมลรัตน์ โยระพล

ประวัติการศึกษา

- ระดับปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิตวิชาเอกภาษาไทย จากวิทยาลัยครูมหาสารคาม
- ระดับปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตำแหน่งปัจจุบัน

ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนน้ำพองพัฒนศึกษา
รัชมังคลาภิเษก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น, หัวหน้ากลุ่มสาระ
การเรียนรู้ภาษาไทย, หัวหน้างานแผนงาน โรงเรียนน้ำพองพัฒนศึกษา รัชมังคลาภิเษก

ภาคผนวก ข

รายชื่อนักเรียนที่ร่วมประเมินหนังสือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

รายชื่อนักเรียนที่ร่วมประเมินหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม”
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี

1. เด็กหญิงลูกแก้ว ทองสุข
2. เด็กหญิงพกามาศ สองรักษ์
3. เด็กหญิงวิภาสศิริ จองจันทร์
4. เด็กหญิงศรัณพร บุญพรหม
5. เด็กหญิงณัฐธินิชา สอนเต็ม
6. เด็กหญิงอสมภรณ์ ทองใส
7. เด็กหญิงปณิตา สิริสังกาส
8. เด็กหญิงเขมิกา ประเสริฐทรัพย์
9. เด็กหญิงพิมพ์ลดา โปทอง
10. เด็กชายวีระพงษ์ ฤทธิเดช

ภาคผนวก ค

แบบประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม”
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี
โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือ

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งหัวข้อประเมินมีทั้งหมด 5 ด้านคือ ด้านรูปเล่ม ด้านเนื้อหา ด้านภาษา ด้านวิธีการนำเสนอ และด้านคุณค่าที่ได้รับ

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด	4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง	2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด	

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. ด้านรูปเล่ม					
1.1 หน้าปกสวยงาม ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน					
1.2 ชื่อเรื่องน่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน					
1.3 ขนาดของตัวอักษรมีความเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน					
1.4 ขนาดของรูปเล่มมีความเหมาะสม					
2. ด้านเนื้อหา					
2.1 เนื้อหาช่วยต่อการทำความเข้าใจของนักเรียน					
2.2 ความยาวของเนื้อหาแต่ละตอนมีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน					
2.3 เนื้อหาสาระมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน					
2.4 เนื้อหา มีสารประโยชน์ ควรค่าแก่การอ่าน					
3. ด้านภาษา					
3.1 ความถูกต้องของฉันทลักษณ์และอักขรวิธี					
3.2 สำนวนและภาษาที่ใช้ในการแต่งคำประพันธ์ไพเราะ สละสลวย					
3.3 มีการเล่นสัมผัสอักษร เล่นคำ และใช้โวหารต่าง ๆ ที่ส่งเสริมเนื้อหาให้น่าอ่าน					

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
3.4 การเลือกใช้ภาษาที่สื่อความหมายได้ชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์และจินตนาการร่วมกับผู้ประพันธ์					
4. ด้านวิธีการนำเสนอ					
4.1 การนำเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอน เข้าใจง่าย					
4.2 การนำเสนอเนื้อหาและภาพน่าสนใจ					
5. ด้านคุณค่าที่ได้รับ					
5.1 ผู้อ่านได้รับความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น					
5.2 ส่งเสริมจินตนาการผู้อ่าน					
5.3 ส่งเสริมให้ผู้อ่านมีนิสัยรักการอ่านและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์					
5.4 เนื้อหามีส่วนช่วยในการปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้อ่านเกิดความรักเห็นคุณค่าของแหล่งเรียนรู้ สถานที่ และภูมิปัญญาท้องถิ่น					
5.5 สามารถนำไปเป็นสื่อการเรียนรู้ประกอบการจัดการเรียนการสอน					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง โปรดเขียนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมตามความคิดเห็นของท่าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูง
นางสาวณัฐธิดา ประดิษฐ์

ลงชื่อ

(.....)

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ภาคผนวก ง

ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางแสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม”
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี

โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางที่ 1 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านรูปเล่ม

ประเด็นความเห็น	ระดับคะแนน					ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
	5	4	3	2	1			
1. ด้านรูปเล่ม								
1.1 หน้าปกสวยงาม ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน	1	2	-	-	-	4.33	0.47	เหมาะสมมาก
1.2 ชื่อเรื่องน่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน	2	1	-	-	-	4.67	0.47	เหมาะสมมากที่สุด
1.3 ขนาดของตัวอักษรมีความเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน	2	1	-	-	-	4.67	0.47	เหมาะสมมากที่สุด
1.4 ขนาดของรูปเล่มมีความเหมาะสม	2	1	-	-	-	4.67	0.47	เหมาะสมมากที่สุด
รวม	7	5	-	-	-	4.58	0.47	เหมาะสมมากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า คุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านด้านรูปเล่มในภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า ชื่อเรื่องน่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน ขนาดของตัวอักษรมีความเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน และขนาดของรูปเล่มมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมาได้แก่ หน้าปกสวยงาม ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$)

ตารางที่ 2 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านเนื้อหา

ประเด็นความเห็น	ระดับคะแนน					ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
	5	4	3	2	1			
2. ด้านเนื้อหา								
2.1 เนื้อหาถ่ายทอดการทำความเข้าใจของนักเรียน	2	1	-	-	-	4.67	0.47	เหมาะสมมากที่สุด
2.2 ความยาวของเนื้อหาแต่ละตอนมีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	2	1	-	-	-	4.67	0.47	เหมาะสมมากที่สุด
2.3 เนื้อหาสาระมีความสัมพันธ์ต่อกัน	2	1	-	-	-	4.67	0.47	เหมาะสมมากที่สุด
2.4 เนื้อหามีสารประโยชน์ ควรค่าแก่การอ่าน	2	1	-	-	-	4.67	0.47	เหมาะสมมากที่สุด
รวม	8	4	-	-	-	4.67	0.47	เหมาะสมมากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า คุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านด้านเนื้อหาในภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า เนื้อหาถ่ายทอดการทำความเข้าใจของนักเรียน ความยาวของเนื้อหาแต่ละตอนมีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน เนื้อหาสาระมีความสัมพันธ์ต่อกัน และเนื้อหามีสารประโยชน์ ควรค่าแก่การอ่านมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$)

ตารางที่ 3 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านภาษา

ประเด็นความเห็น	ระดับคะแนน					ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
	5	4	3	2	1			
3. ด้านภาษา								
3.1 ความถูกต้องของฉันทลักษณ์และอักขรวิธี	2	1	-	-	-	4.67	0.47	เหมาะสมมากที่สุด
3.2 ส่วนวนและภาษาที่ใช้ในการแต่งคำประพันธ์ไพเราะ สละสลวย	3	-	-	-	-	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
3.3 มีการเล่นสัมผัสอักษร เล่นคำ และใช้โวหารต่าง ๆ ที่ส่งเสริมเนื้อหาให้น่าอ่าน	3	-	-	-	-	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
3.4 การเลือกใช้ภาษาที่สื่อความหมายได้ชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์และจินตนาการร่วมกับผู้ประพันธ์	2	1	-	-	-	4.67	0.47	เหมาะสมมากที่สุด
รวม	10	2	-	-	-	4.83	0.47	เหมาะสมมากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า คุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านด้านภาษาในภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า ส่วนวนและภาษาที่ใช้ในการแต่งคำประพันธ์ไพเราะ สละสลวย มีการเล่นสัมผัสอักษร เล่นคำ และใช้โวหารต่าง ๆ ที่ส่งเสริมเนื้อหาให้น่าอ่านมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมาได้แก่ ความถูกต้องของฉันทลักษณ์และอักขรวิธี และการเลือกใช้ภาษาที่สื่อความหมายได้ชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์และจินตนาการร่วมกับผู้ประพันธ์ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$)

ตารางที่ 4 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านวิธีการนำเสนอ

ประเด็นความเห็น	ระดับคะแนน					ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
	5	4	3	2	1			
4. ด้านวิธีการนำเสนอ								
4.1 การนำเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอน เข้าใจง่าย	2	1	-	-	-	4.67	0.00	เหมาะสมมาก ที่สุด
4.2 การนำเสนอเนื้อหาและภาพน่าสนใจ	3	0	-	-	-	5.00	0.47	เหมาะสมมาก ที่สุด
รวม	5	1	-	-	-	4.83	0.47	เหมาะสมมาก ที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า คุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านด้านวิธีการนำเสนอในภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า การนำเสนอเนื้อหาและภาพน่าสนใจ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมาได้แก่ การนำเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอน เข้าใจง่าย มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$)

ตารางที่ 5 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านคุณค่าที่ได้รับ

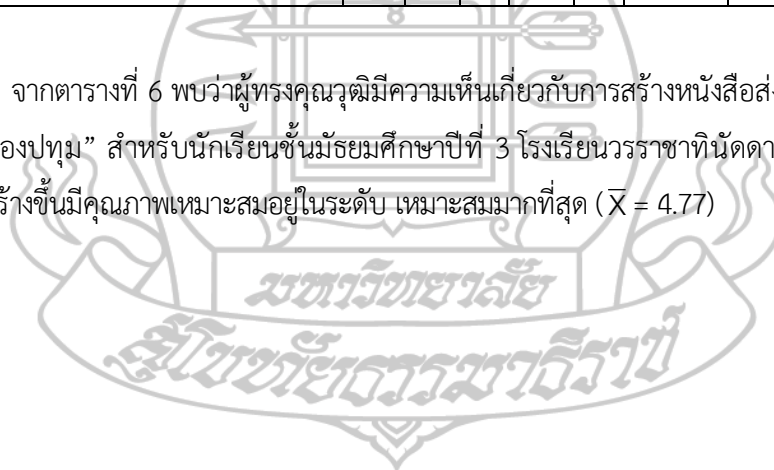
ประเด็นความเห็น	ระดับคะแนน					ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
	5	4	3	2	1			
5. ด้านคุณค่าที่ได้รับ								
5.1 ผู้อ่านได้รับความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	3	0	-	-	-	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
5.2 ส่งเสริมจินตนาการผู้อ่าน	2	1	-	-	-	4.67	0.47	เหมาะสมมากที่สุด
5.3 ส่งเสริมให้ผู้อ่านมีนิสัยรักการอ่านและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	3	0	-	-	-	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
5.4 เนื้อหามีส่วนช่วยในการปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้อ่านเกิดความรัก เห็นคุณค่าของแหล่งเรียนรู้ สถานที่ และภูมิปัญญาท้องถิ่น	3	0	-	-	-	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
5.5 สามารถนำไปเป็นสื่อการเรียนรู้ประกอบการจัดการเรียนการสอน	3	0				5.00	0.00	
รวม	14	1	-	-	-	4.93	0.47	เหมาะสมมากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า คุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านด้านคุณค่าที่ได้รับในภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.93$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่าผู้อ่านได้รับความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมให้ผู้อ่านมีนิสัยรักการอ่านและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เนื้อหามีส่วนช่วยในการปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้อ่านเกิดความรัก เห็นคุณค่าของแหล่งเรียนรู้ สถานที่ และภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถนำไปเป็นสื่อการเรียนรู้ประกอบการจัดการเรียนการสอน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมาได้แก่ ส่งเสริมจินตนาการผู้อ่าน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$)

ตารางที่ 6 แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือด้านภาพรวม

ประเด็นความเห็น	ระดับคะแนน					ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
	5	4	3	2	1			
6. ด้านภาพรวม								
6.1 ด้านรูปเล่ม	7	5	0	0	0	4.58	0.49	เหมาะสมมากที่สุด
6.2 ด้านเนื้อหา	8	4	0	0	0	4.67	0.47	เหมาะสมมากที่สุด
6.3 ด้านภาษา	10	2	0	0	0	4.83	0.37	เหมาะสมมากที่สุด
6.4 ด้านวิธีการนำเสนอ	5	1	0	0	0	4.83	0.37	เหมาะสมมากที่สุด
6.5 ด้านคุณค่าที่ได้รับ	14	1	0	0	0	4.93	0.25	เหมาะสมมากที่สุด
รวม	44	13	-	-	-	4.77	0.39	เหมาะสมมากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเกี่ยวกับการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานีที่สร้างขึ้นมีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับ เหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$)

ภาคผนวก จ

แบบประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม”
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี

ชื่อ.....ชั้น.....

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือ

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด	4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง	2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด	

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. ด้านรูปเล่ม					
1.1 หน้าปกสวยงาม ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน					
1.2 ชื่อเรื่องน่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน					
1.3 ขนาดของตัวอักษรมีความเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน					
1.4 ขนาดของรูปเล่มมีความเหมาะสม					
2. ด้านเนื้อหา					
2.1 เนื้อหาช่วยต่อการทำความเข้าใจของนักเรียน					
2.2 ความยาวของเนื้อหาแต่ละตอนมีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน					
2.3 เนื้อหาสาระมีความสัมพันธ์ต่อกัน					
2.4 เนื้อหามีสาระประโยชน์ ควรค่าแก่การอ่าน					
3. ด้านภาษา					
3.1 ความถูกต้องของฉันทลักษณ์และอักขรวิธี					
3.2 สำนวนและภาษาที่ใช้ในการแต่งคำประพันธ์ไพเราะ สละสลวย					
3.3 มีการเล่นสัมผัสอักษร เล่นคำ และใช้โวหารต่าง ๆ ที่ส่งเสริมเนื้อหาให้น่าอ่าน					

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
3.4 การเลือกใช้ภาษาที่สื่อความหมายได้ชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์และจินตนาการร่วมกับผู้ประพันธ์					
4. ด้านวิธีการนำเสนอ					
4.1 การนำเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอน เข้าใจง่าย					
4.2 การนำเสนอเนื้อหาและภาพน่าสนใจ					
5. ด้านคุณค่าที่ได้รับ					
5.1 ผู้อ่านได้รับความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น					
5.2 ส่งเสริมจินตนาการผู้อ่าน					
5.3 ส่งเสริมให้ผู้อ่านมีนิสัยรักการอ่านและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์					
5.4 เนื้อหามีส่วนช่วยในการปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้อ่านเกิดความรักเห็นคุณค่าของแหล่งเรียนรู้ สถานที่ และภูมิปัญญาท้องถิ่น					
5.5 สามารถนำไปเป็นสื่อการเรียนรู้ประกอบการจัดการเรียนการสอน					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง โปรดเขียนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมตามความคิดเห็นของนักเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(.....)

นักเรียนผู้ประเมิน

ภาคผนวก ฉ

ผลการตรวจสอบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่าน

ตารางแสดงผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่าน
เรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรราชาทินัดดามาตุวิทยา
จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 1 แสดงผลความคิดเห็นของนักเรียนด้านรูปเล่ม

ประเด็นความเห็น	ระดับคะแนน					ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
	5	4	3	2	1			
1. ด้านรูปเล่ม								
1.1 หน้าปกสวยงาม ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน	8	2	-	-	-	4.80	0.40	เหมาะสมมากที่สุด
1.2 ชื่อเรื่องน่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน	6	4	-	-	-	4.60	0.49	เหมาะสมมากที่สุด
1.3 ขนาดของตัวอักษรมีความเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน	8	2	-	-	-	4.80	0.40	เหมาะสมมากที่สุด
1.4 ขนาดของรูปเล่มมีความเหมาะสม	4	3	3	-	-	4.10	0.83	เหมาะสมมาก
รวม	26	11	3	-	-	4.70	0.17	เหมาะสมมากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านด้านรูปเล่มในภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่าหน้าปกสวยงาม ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน ขนาดของตัวอักษรมีความเหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้อ่าน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) รองลงมาได้แก่ ชื่อเรื่องน่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมาอีกได้แก่ ขนาดของรูปเล่มมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$)

ตารางที่ 2 แสดงผลความคิดเห็นของนักเรียนด้านเนื้อหา

ประเด็นความเห็น	ระดับคะแนน					ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
	5	4	3	2	1			
2. ด้านเนื้อหา								
2.1 เนื้อหาช่วยต่อการทำความเข้าใจของนักเรียน	9	1	-	-	-	4.90	0.30	เหมาะสมมากที่สุด
2.2 ความยาวของเนื้อหาแต่ละตอนมีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	8	2	-	-	-	4.80	0.40	เหมาะสมมากที่สุด
2.3 เนื้อหาสาระมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน	6	4	-	-	-	4.60	0.49	เหมาะสมมากที่สุด
2.4 เนื้อหาสาระประโยชน์ ควรค่าแก่การอ่าน	3	4	-	-	-	4.00	0.77	เหมาะสมมาก
รวม	26	11	-	-	-	4.58	0.17	เหมาะสมมากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านด้านเนื้อหาในภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า เนื้อหาช่วยต่อการทำความเข้าใจของนักเรียน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$) รองลงมาได้แก่ ความยาวของเนื้อหาแต่ละตอนมีความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) รองลงมาอีกได้แก่ เนื้อหาสาระมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$)

ตารางที่ 3 แสดงผลความคิดเห็นของนักเรียนด้านภาษา

ประเด็นความเห็น	ระดับคะแนน					ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
	5	4	3	2	1			
3. ด้านภาษา								
3.1 ความถูกต้องของฉันทลักษณ์และอักขรวิธี	6	3	1	-	-	4.50	0.67	เหมาะสม มาก
3.2 สำนวนและภาษาที่ใช้ในการแต่งคำประพันธ์ไพเราะ สละสลวย	4	4	2	-	-	4.20	0.75	เหมาะสม มาก
3.3 มีการเล่นสัมผัสอักษร เล่นคำ และใช้โวหารต่าง ๆ ที่ส่งเสริมเนื้อหาให้น่าอ่าน	8	1	-	1	-	4.60	0.92	เหมาะสม มากที่สุด
3.4 การเลือกใช้ภาษาที่สื่อความหมายได้ชัดเจน ทำให้ ผู้อ่านเกิดภาพพจน์และจินตนาการร่วมกับผู้ประพันธ์	4	3	2	1	-	4.00	1.00	เหมาะสม มาก
รวม	22	11	5	2	-	4.33	0.13	เหมาะสม มาก

จากตารางที่ 3 พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านด้านภาษา
ในภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า มีการเล่นสัมผัส
อักษร เล่นคำ และใช้โวหารต่าง ๆ ที่ส่งเสริมเนื้อหาให้น่าอ่าน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
($\bar{X} = 4.60$) รองลงมาได้แก่ ความถูกต้องของฉันทลักษณ์และอักขรวิธี มีความเหมาะสมในระดับมาก
($\bar{X} = 4.50$) รองลงมาอีกได้แก่ สำนวนและภาษาที่ใช้ในการแต่งคำประพันธ์ไพเราะ สละสลวย มีความ
เหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$)

ตารางที่ 4 แสดงผลความคิดเห็นของนักเรียนด้านวิธีการนำเสนอ

ประเด็นความเห็น	ระดับคะแนน					ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
	5	4	3	2	1			
4. ด้านวิธีการนำเสนอ								
4.1 การนำเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอน เข้าใจง่าย	7	2	1	-	-	4.60	0.66	เหมาะสมมากที่สุด
4.2 การนำเสนอเนื้อหาและภาพน่าสนใจ	6	3	1	-	-	4.50	0.67	เหมาะสมมาก
รวม	13	5	2	-	-	4.55	0.05	เหมาะสมมากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านด้านวิธีการนำเสนอในภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่าการนำเสนอเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอน เข้าใจง่าย มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมาได้แก่ การนำเสนอเนื้อหาและภาพน่าสนใจ มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$)

ตารางที่ 5 แสดงผลความคิดเห็นของนักเรียนด้านคุณค่าที่ได้รับ

ประเด็นความเห็น	ระดับคะแนน					ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
	5	4	3	2	1			
5. ด้านคุณค่าที่ได้รับ								
5.1 ผู้อ่านได้รับความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	8	2	0	0	-	4.80	0.40	เหมาะสมมากที่สุด
5.2 ส่งเสริมจินตนาการผู้อ่าน	8	1	0	1	-	4.60	0.92	เหมาะสมมากที่สุด
5.3 ส่งเสริมให้ผู้อ่านมีนิสัยรักการอ่านและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	3	6	1	0	-	4.20	0.60	เหมาะสมมาก
5.4 เนื้อหามีส่วนช่วยในการปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้อ่านเกิดความรัก เห็นคุณค่าของแหล่งเรียนรู้ สถานที่ และภูมิปัญญาท้องถิ่น	5	3	2	0	-	4.30	0.78	เหมาะสมมาก
5.5 สามารถนำไปเป็นสื่อการเรียนรู้ประกอบการจัดการเรียนการสอน	8	0	2	0	-	4.60	0.80	เหมาะสมมากที่สุด
รวม	31	12	5	1	-	4.50	0.18	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 5 พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านด้านภาษาในภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า ผู้อ่านได้รับความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) รองลงมาได้แก่ ส่งเสริมจินตนาการผู้อ่าน สามารถนำไปเป็นสื่อการเรียนรู้ประกอบการจัดการเรียนการสอน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมาอีกได้แก่ เนื้อหามีส่วนช่วยในการปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้อ่านเกิดความรัก เห็นคุณค่าของแหล่งเรียนรู้ สถานที่ และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$)

ตารางที่ 6 แสดงผลความคิดเห็นของนักเรียนด้านภาพรวม

ประเด็นความเห็น	ระดับคะแนน					ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
	5	4	3	2	1			
6. ด้านภาพรวม								
6.1 ด้านรูปเล่ม	26	11	0	0	0	4.70	0.46	เหมาะสมมากที่สุด
6.2 ด้านเนื้อหา	26	11	3	0	0	4.58	0.63	เหมาะสมมากที่สุด
6.3 ด้านภาษา	22	11	5	2	0	4.33	0.88	เหมาะสมมาก
6.4 ด้านวิธีการนำเสนอ	13	5	2	0	0	4.55	0.67	เหมาะสมมากที่สุด
6.5 ด้านคุณค่าที่ได้รับ	31	12	5	1	0	4.50	0.70	เหมาะสมมาก
รวม	118	50	15	3	0	4.53	0.67	เหมาะสมมากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่านักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง “เล่าเรื่องเมืองปทุม” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนรราชทินดตมาตวิทยา จังหวัดปทุมธานีที่สร้างขึ้นมีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับ เหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$)

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อสกุล	นางสาวณัฐธิดา ประดิษฐ์
วัน เดือน ปี เกิด	30 ตุลาคม 2537
สถานที่เกิด	จังหวัดขอนแก่น
ที่อยู่ปัจจุบัน	โรงเรียนนรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี
ประวัติการศึกษา	การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ประวัติการทำงาน	ครู

